



Octubre 1992 - n° 127- 125 Ptes.

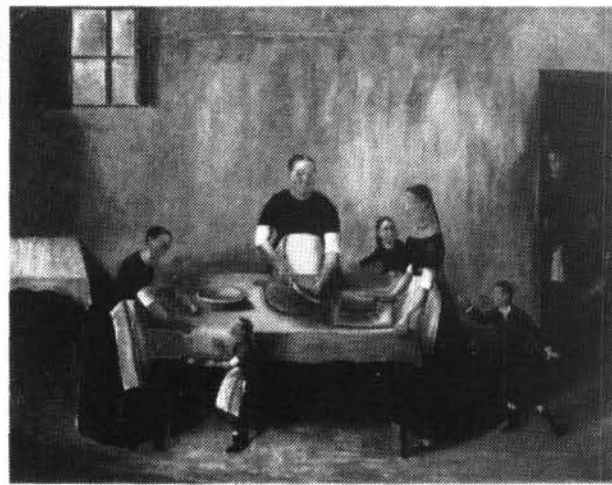
# LLUCMAJOR

de pinte en ample



Museu d'Art i d'Història de l'Alguer

a  
**Sebastià Cardell i Tomàs**



**Preu: 1.500 pts.**

**DE VENDA A:**

IMPREMTA MODERNA

IMPREMTA GRAFIMUT

LLIBRES OLIVER

S'ÀMFORA

PAPERERIA CA N'ALEGRIA

PAPERERIA SOLIXENT

PAPERERIA SES ESCOLES

ESTANC CA'N PACO

Revista mensual  
Dep. Leg. PM-350-1.981  
Any XI

EDITA:  
Obra Cultural Balear de  
Llucmajor

INFORMACIÓ I  
PUBLICITAT:  
C/ Bisbe Taixaquet, 105  
(Llucmajor)

DIRIGEIX:  
Catalina Font

**COL.LABOREN:**

Sebastià Alzamora  
Joana Artigues  
Ignasi Barceló  
Miquel Barceló  
Miquel Bezares  
Lucia Caidés  
Francina Capellà  
Miquel Cardell  
Sebastià Cardell  
Joan Clar  
Joan Contestí  
Bartomeu Font  
Joana Font  
Antoni Garau  
Catalina Garau  
Joan B. Garau  
Maties Garcias  
Miquel Janer  
Coloma Julià  
Antoni Llompard  
Benet Llompard  
Llorenç Mascaró  
Miquel Mascaró  
Margalida Mut  
Maties Mut  
Miquel Mut  
Guillem Oliver  
Jaume Oliver  
Margalida Palou  
Andrea Puig  
Nanda Ramon  
Sebastià Rubi  
Jaume Salvà  
Josep Sacarés  
Miquel Sbert  
Tomeu Sbert  
Catalina Serra  
Jerònia Socias  
Joan Socias  
Gabriel Thomàs  
Arnau Tomàs  
Jeroni Tomàs  
Pere F. Torrens  
Antoni Vadell  
Bàrbara Verdera  
Francesc Verdera

**SECCIÓ ESPORTIVA:**

Coordinador:  
Joan Quintana  
**Col.laboren:**  
Joan Jaume  
Jaume Manresa

**FOTOGRAFIES:**

M. Clar  
Fotos Fermin  
C. Julià  
Antoni Monserrat  
Antoni Oliver

**IMPRIMEIX:**

Informacions Llevant S.A.

El pensament de la  
Revista s'expressa només  
a través de l'Editorial.



## Temps de fires

**E**ls esdeveniments més importants de l'any ens recorden que el temps passa. Ja torna ésser Nadal —deim—, ja torna ésser l'estiu, ja han arribat altra vegada les fires. I juntament amb aquesta percepció, i quasi de forma inconscient, neix alguna forma de reflexió o avaluació sobre el que ha passat, el que ens ha passat. Ha estat un any profitós, ha estat un any perdut, hem anat cap envant, hem anat cap enrera, etc... Aquestes són, entre mil i una més, fórmules que expressen la valoració sobre el temps i sobre tots els esdeveniments que l'han omplert. I també sobre la responsabilitat, pròpia o aliena, que hi destriam.

I és ben veritat que el temps no passa de bades. Cada any té les seves ofertes, que potser no tornaran, i les seves lliçons, que cal aprendre bé. No és igual que les coses trascorrin d'una manera o d'una altra. Tot duu les seves conseqüències, bones o dolentes, que no deixen d'arribar.

Temps de fires. Festa i fermances. Amistat i acolliment. Joia i celebració. ¿Algun element discordant o, si més no, de reflexió crítica? ¿Com van les coses? ¿Haurien d'anar millor? ¿Podríem fer qualche cosa més o d'una altra forma?

Les fires posen davant tots, en un clima de distensió i de festa, que no s'ha de transformar però en superficialitat i inconsciència, la realitat llucmajorera. I és a partir d'aquesta realitat, amb tots els seus aspectes positius i d'altres menys positius, que cal celebrar aquest

temps de descans i de represa. S'ha acabat l'estiu i comença el nou any segons els cicles naturals. Cal observar com va ésser la collita de l'any passat, preparar la terra, triar les llavors, sembrar, esperar. I això, en tots els nivells, reals i metafòrics. Segons el que ara se sembri i com se sembri, sempre amb la col·laboració de la naturalesa, es podrà collir durant les properes messes.

Llucmajor ha d'aprofitar aquesta avinentesa per debatre el seu futur. Si durant les fires de l'any 1991 recordàvem el nostre passat amb la celebració de l'efemèride dels 75 anys de la concessió del títol de ciutat, enguany ha d'ésser el futur —que ja és present— l'objecte del debat.

La situació econòmica, el futur del grup social que habita el municipi, el model de desenvolupament global, poden constituir tres dels eixos de la reflexió, del debat i de la participació.

Llucmajor de pinte en ample presenta, juntament amb l'exemplar del mes d'octubre, un monogràfic sobre la polèmica ampliació del port de S'Estanyol, ja aprovada per l'Ajuntament de Llucmajor. Es tracta d'un cas d'actuació irreversible sobre l'entorn natural del terme, que s'ha d'analitzar en el context de les noves sensibilitats cíviques i ecològiques, i amb la voluntat de no tornar cometre errors passats.

Bona fermança per a tothom. I la millor, l'alegria de compartir amb tots, llucmajorers i convidats, temps i espai, idees i sentiments.

Molts d'anys!

Ple de l'Ajuntament del dia 28-9-92

## Es construirà el Polígon Industrial en dues fases

**Arnau Tomàs**

L'adquisició d'una finca per la construcció d'una bassa reguladora de les aigües pluvials de Lluçmajor; la revisió dels preus de l'obra de prolongació de la Ronda Ponent fins a la carretera d'Algaida; l'adjudicació del polígon industrial en dues fases; i, la convocatòria i bases per cobrir 6 places d'auxiliar d'Administració general, foren els temes més polèmics i discutits pel Govern Municipal i l'Oposició, en el darrer ple ordinari de l'últim dilluns del mes de setembre.

Sobre l'adquisició d'una finca d'una quarterada, veïnada a la ja comprada per l'Ajuntament per la construcció d'un depòsit regulador de les aigües pluvials de Lluçmajor, prop de la depuradora de Son Gall, en Lluç Tomàs, president de la Comissió d'Hisenda, va dir que el preu d'aquesta finca serà de 3.900 ptes., que, en certa manera seran amortitzades pels urbanitzadors de Son Antelm, que compraran l'aigua per regar els camps de golf, resolguent amb aquesta obra, el problema del desbordament de les aigües brutes de la depuradora quan plou.

El portaveu del PSOE, Joan Monserrat, va dir que aquest preu, de quasi quatre milions de pessetes era exorbitant, que el que es paga a Lluçmajor per una quartera de terreny rústic només és de 1.200.000 ptes. Li contestà en Lluç dient que és el preu que paga Obres Públiques quan expropia, i que, quan governaven ells, pagaren moltíssim més d'uns terrenys per ampliar el Camp Municipal d'Esports.

### UNA RONDA MAL PROJECTADA

Sobre l'aprovació de la revisió dels preus de l'obra de prolongació de la Ronda Ponent, fins la carretera d'Algaida, que demana l'empresa cons-

tructora per la paralització d'aquestes obres durant set mesos, paralització que va dir el regidor d'Hisenda va esser deguda a defectes del projecte que han hagut de solucionar, com el permís de Carreteres que no hi havia, la conducció d'aigües pluvials i la instal·lació d'enllumenat.

El portaveu socialista, Joan Monserrat, contestà que la manca de diligència dels responsables de l'actual consistori són els culpables d'aquesta revisió de preus, i que «ja comença a ser hora que acabin els projectes començats i que ens donin la culpa a nosaltres dels retardats».

### POLÍGON INDUSTRIAL

L'aprovació d'execució immediata de la Urbanització del Polígon Industrial de Son Noguera en dues fases, fou explicada pel batle dient que això és degut a l'actual crisi i poques expectatives de futur per la compra de solars, pel que l'empresa GESTUR encarregada de fer el Polígon, creu que una vegada comença la primera fase, es vendran més solars.

Aquí, altra vegada l'oposició, en veu de Joan Monserrat, que si bé comprenia l'actual situació econòmica, la principal recessió dels possibles compradors de solars es devia als preus dels mateixos, que els posen a un mínim de 6.000 ptes., el metre quadrat, quan el projecte socialista estava a la meitat, no ocultant la preocupació de GESTUR especuli amb aquests terrenys. El batle, al mateix temps que qualificà de demagògiques les paraules de Monserrat, va dir que «és completament absurd creure que aquests solars es poden vendre a 3.000 ptes.» i que el projecte socialista, com altres, «deixaren sense resoldre aspectes tan importants com la compra dels terrenys als propietaris al seu temps, els de la via del tren i els treballs d'urbanització».

### 6 AUXILIARS ADMINISTRATIUS

L'aprovació d'una nova convocatòria per cobrir 6 places d'auxiliars administratius que en la primera convocatòria foren suspesos tots els 130 que se presentaren, també fou rebutjada per l'oposició que manifestà que li pareixien massa places en contrast amb les dificultats econòmiques del consistori. El batle li contestà que no es tractava de noves places d'administratius sinó que la majoria són empleats que ja treballen a l'Ajuntament però que acaben el seu contracte.

### PORT DE S'ESTANYOL

El punt nº 17, relatiu a l'informe del Pla director de Ports Esportius, el Regidor d'Urbanisme, Rabasco, informà dels punts del litoral de S'Estanyol que se sol·liciten la màxima protecció, al que també Joan Monserrat li digué que se sol·licita protecció als llocs que ja estan protegits i es dóna llum verda a l'ampliació dels ports esportius de S'Estanyol. En Lluç Tomàs, li contestà que aquesta ampliació del port no espenya per res l'entorn de S'Estanyol, ja que tota la primera línia està protegida.

### ALTRES ACORDS

-Conveni de col·laboració permanent amb el CIM pels serveis bibliotecaris públics de S'Arenal.

-Nominació oficial de «S'ALGAR» a un col·legi de S'Arenal.

-Modificació de l'Ordenança del preu de proveïment d'Aigua a la Urbanització Bellavista, de 21.647 ptes.

-Sol·licitud al CIM d'inclusió en el Pla d'Obres i Serveis de 1993, per adobament de vials en les urbanitzacions de Las Palmeras, Bellavista, Bahía Azul, Bahía Grande i Cala Pi, per 216 milions de ptes., i el 45% per l'enllumenat de la Ronda Ponent, en un pressupost de 17 milions.

## Gràcia ens cau

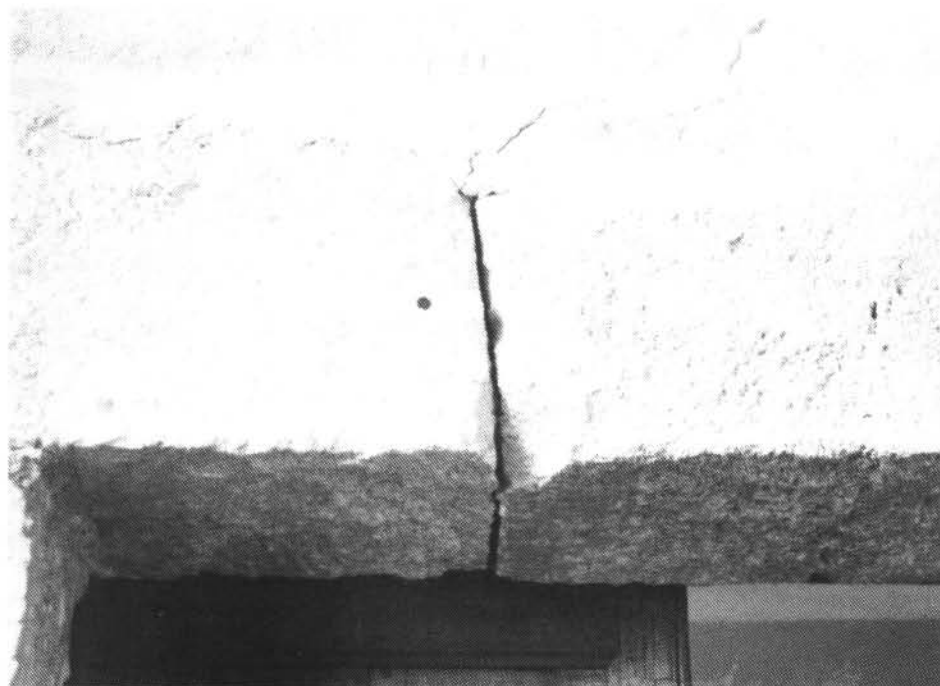


Les sequeres de fa uns anys i les pluges dels darres, a més de l'assentament del Santuari sobre un sòl terrós i no rocós, són els que han fet, segons els tècnics, que la terra primer es contregui i després s'hi expandeixi i amb aquest moviment provoqui les esclatxes que es poden veure pels terrats, murs i portals dels edificis. Aquest moviment ha provocat goteres, de les quals ja es noten les taques que hi ha a la capella i a les galeries del santuari.

Les obres de restauració i embelliment que fa uns anys es dugueren a terme es pagaren amb donatius i amb material pels llucmajorers, a més d'alguna casa comercial.

Les obres que actualment necessita amb urgència són per a la seguretat de l'edifici i a més a més no es poden ajornar molt com és el cas de la construcció d'un cinturó de ciment armat, no es poden fer en etapes sinó tot d'un cop.

Gràcia és per als llucmajorers el que representa Lluç per als mallorquins, un lloc privilegiat que forma part del patrimoni artístic, cultural i religiós del nostre poble i només per això, és per als creients i per als qui



no en són tant, un lloc estimat i per conservar.

Gràcia és també, en bona part, alguna cosa semblant al que és la torre Eiffel per a París, el Big-Ben per a Londres; un símbol que identifiquem amb Lluçmajor.

Per tot això, des de les planes d'aquesta revista ens volem sumar a la divulgació d'aquest problema que caldrà que sigui resolt per la Parròquia amb la necessària col.laboració, com s'ha fet sempre, de l'Ajuntament, entitats llucmajoreres, a més de les donacions de particulars.

EURO - IDIOMAS  
Lluçmajor

*Apreneu idiomes amb grups molt  
petits amb professors amb experiència  
natis i llicenciats*



Acadèmia d'Idiomes  
Carrer Rei Jaume II, 48 Lluçmajor Tel. 66 1133



# ENS HEM POSAT DE FESTES!

**I BEN AVIAT UN  
NOU  
ESTABLIMENT  
A CAMPOS**

\*Noves instal·lacions

\*Les darreres novetats exposades

\*I perquè ho celebrem amb  
nosaltres, per les FIRES un preu  
amb sorpreses

## DEL 15 AL 19 D'OCTUBRE

ELECTRICA

*Calafat*

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 661901

**LLUCMAJOR**

Tiendas de electrodomésticos

**expert**



Ventajas en cadena



## Miscel·lania d'homenatge a Sebastià Cardell i Tomàs



El passat divendres dia 2 d'octubre, EDICIONS DE PINTE EN AMPLE va presentar el número 3 d'aquesta col·lecció: es tractava d'una MISCEL·LANIA EN HOMENATGE A SEBASTIÀ CARDELL I TOMÀS. Investigadors, professors, ex-alumnes, escriptors, pedagogs i estudiosos col·laboraren amb els seus articles per homenatjar Sebastià Cardell, un home que ha contribuït, des de sempre, al foment de la cultura catalana al nostre poble.

La presentació va tenir lloc a la sala d'actes de l'Ajuntament, presidida pel tinent de batle Sr. Lluç Tomàs i pel regidor de cultura D. Mateu Monserrat. Feren parlaments Jaume Oliver i Jaume, referint-se a la persona del Sr. Cardell i la del personatge a la seva col·laboració, D. Andreu Pont, higienista, Miquel Sbert i Garau, inspector d'Educació el qual va parlar, ben sincerament de la persona de l'homenatjat i Catalina Font, en nom de les Edicions, va agrair la bona disposició que sempre ha mostrat el Sr. Cardell de cara a donar suport a qualsevol aspecte del que anomenam «fer país».

Al proper número de «Llucmajor de Pinte en ample» donarem àmplia informació d'aquest tema. Ho prometem.

### Nota de la redacció

A la notícia del trasllat de les oficines de l'ONCE del mes passat hi havia un error, deia que el telèfon era el 16 04 03 hi havia de dir que era el 12 04 03.

## Retrobament cinematogràfic

El passat dia 25 de setembre el Cinema Recreatiu de Llucmajor va inaugurar la temporada cinematogràfica d'enguany amb la projecció de la pel·lícula *Pretty Woman*. L'èxit estava absolutament garantit per uns protagonistes tan espectaculars com Julia Roberts o Richard Gere a més d'un argument de «xispiritas» que ens presenta una nova Ventafochs a Beverly Hills.

La sessió era gratuïta i feia goig de veure la sala plena de gent de totes les edats com era habitual a les remotes èpoques pre-televisives. El més joves, naturalment, varen tenir mal-seure i pitjor-callar. El trull col·lectiu i les continuades amonestacions per part dels responsables del cinema li donaven un aspecte realment saltsitxer i tots recordarem tendrament les nostres anades infantils al cinema.

Per altra banda, la temporada es presenta realment interessant amb títols com *La família Adams*, *Hook*, *Arma letal 3* i altres entregues de sagues populars que ens acostaran al món màgic i estelar del modern Hollywood.

## Miquel Puigserver Lara nasqué amb les Fires

Nascut a Llucmajor l'any 1952. Autodidacte. Membre de l'Associació d'aquarel·listes del Cercle de Belles Arts de Palma de Mallorca. És un pintor que ha realitzat més de vint-i-cinc exposicions individuals i que ha participat a exposicions conjuntes a diverses Galeries d'art i a mostres nacionals.

Es pot dir que, com a artista, nasqué amb «Les Fires», ja que des que va començar a exposar, l'any 1977, no ha deixat de fer-ho, per aquestes dates, al nostre poble.

Les aquarel·les de Puigserver Lara es caracteritzen per la peculiar atmòsfera que les envolten, donant així una sensació de tranquil·litat i placidesa que la vista i l'esperit de l'observador agraeixen.

La pintura d'en Miquel, paisatgista consumat, ha sofert darrerament un canvi, sense deixar de banda la bonhomia i pau que transpiren els seus quadres. Ha evolucionat amb la introducció de nous colors i, sobretot, alternant la producció paisatgística amb la pintura de branques imaginàries i composicions florals, que obren una nova etapa en la ja llarga i consolidada trajectòria del pintor.

F.B.

**TALLER MECANICO**  
**NOGUERA**

DEL MOTOR I DE L'AUTOMOBIL.

Pedro Noguera Enseñat

AGENT OFICIAL

Taller autoritzat



automòbils



C/ Ripol, 30 - Tel. 66 22 13



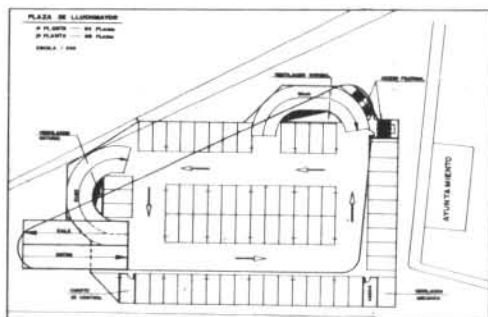
**ESPORTS**  
**LLOMPART**

Espardenyeria

GRAN VARIETAT  
D' ESPARDENYES,  
PRENDES ESPORTIVES  
I ARTICLES DE PESCA

C/. Estrella, 21  
Tel. 66 05 78  
**LLUCMAJOR**

## Llucmajor podria tenir un aparcament subterrani a la plaça Espanya



Al moment de tancar l'edició ens hem assebatat que els problemes circulatoris al centre de la ciutat fan que el batle Gaspar Oliver pensi en la possibilitat de construir un aparcament subterrani de dues plantes i capacitat per a 130 vehicles en el subsòl de la plaça Espanya. De totes maneres el batle ha anunciat que de moment es tracta d'una idea que es podria convertir en projecte si existís el suport dels residents.

S'ha fet un estudi sobre la viabilitat de construcció d'aparcaments a la plaça d'Espanya i aquests aparcaments podrien ser adquirits en propietat per als residents a Llucmajor per un valor de 700.000 ptes., sense que hi hagués pèrdues per part del Consistori.

## Llangardaix



Just abans de començar les Fires d'enguany, concretament dia 24 de setembre, Llucmajor va veure inaugurat un nou pub. Es tracta del pub Llangardaix situat a la zona de més marxa del poble, és a dir, en la Ronda Migjorn en la confluència amb el Passeig. La iniciativa ha estat de tres joves empresaris que hi han posat molta feina i molta il·lusió.

Darrerament sembla que el poble s'anima moltíssim amb locals nous i d'altres de reformats i els joves -i no tan joves- de la vila no han d'anar a veïnat per passar una estona agradable.

I, per acabar, un suggeriment: consultau la paraula «Llangardaix» al diccionari Alcover-Moll. La lectura us resultarà agradable i enriquidora ja que hi dóna tota classe de detalls, equivalències, etimologies i il·lustracions i arribareu a saber perquè el Llangardaix és un animal amic dels homes i enemic de les dones.

*L'ex-administrador és cercat per la policia*

## Els urbanitzadors de Capocorb Nou demanen 12.800 milions

L'empresa urbanitzadora de Capocorb Nou, de capital kuwaitià, té intenció de demanar davant els tribunals una indemnització de 12.800 milions de pessetes perquè no pot dur a terme els seus projectes urbanístics dins una zona declarada àrea d'interès natural. El demandat davant els tribunals serà el Govern Balear, el qual afirma que en la major part dels casos de demanda d'indemnitzacions els tribunals rebutjaran o rebaixaran les peticions de les empreses urbanitzadores.

En el cas de Capocorb Nou cal anotar que l'autor de la demanda és Martí Ferriol Font, desaparegut des de fa setmanes i acusat per les empreses kuwaitianes Capocorb SA i Cala Cristal SA d'haver-se apoderat de mil milions de pessetes de les que administrava. Les operacions policials per detenir l'ex-administradors dels inversors de Kuwait a Mallorca continuen a nivell internacional. Algún diari ha comentat que darrera aquest escàndol podria aparèixer un cas amb ramificacions de corrupció política.

## Maria A. Noguera guanya un altre primer premi

La pintora llucmajorera Maria A. Noguera ha tornat a ser premiada. En aquesta ocasió, en el XII certamen anual de l'Associació de Belles Arts de Balears. El primer premi ha estat, ara, per la seva obra a l'apartat de tècnica o de collage.

Aquest premi li serà entregat diumenge dia 18, dia de la Darrera Fira. Hem de dir que la tècnica mixta és pintar amb diferents elements que es mesclen amb la pintura a l'oli o acrílica, elements com poden ser arena, pols de marbre, papers, cartró, fulles seques i d'altres materials semblants. Amb tot això, s'aconsegueixen resultats i qualitats molt acceptables.

M. Noguera, que ara torna a exposar, en temps de Fires, està d'enhonorabona, una vegada més.







Bicicletes - Recanvis  
Accessoris - Vestuari  
Reparacions

Carrer Lluna, 50 Tel. 652912 CAMPOS

**capritx**

*moda intima*

C./ DE SA FONT, 17 - LLUCMAJOR  
TEL. 66 22 40



JOIERIA  
PLATERIA

OBJECTES DE REGAL

RELOTGERIA  
REPARACIONS

**SA FONT**

BONES FIRES!






C/. Font, 5 (Lucmajor)

Tel. 66 14 17

# RENAULT 21 MANAGER



## Hay detalles que no tienen precio.

-  Dirección Asistida.
-  Cierre centralizado de puertas con mando a distancia.
-  Elevalunas eléctricos delanteros.
-  Retrovisores color carrocería.
-  Volante regulable en altura.

*BONES FIRES!*

\* Oferta promocional válida, en Península y Baleares sólo durante este mes para vehículos en stock. (Con IVA, transporte). No compatible con otras promociones. Para más información llamar al 900 100 500.

— Ven a verlo a: —



**RENAULT**

**Bartomeu Jaume Nadal S.A.**

Ronda Migjorn, s/n. Tels. 66 01 40 i 66 00 41

Sant Cristòfol, 6 Tel. 26 00 01 (S' Arenal)

# El Rei rep Josep Tomàs en audiència

El passat 21 d'agost, al palau de Marivent, residència estival de les majestats Joan Carles I i Donya Sofia, va ser rebut en audiència, juntament amb altres metges-acadèmics numeraris, el llucmajorer D. Josep Tomàs i Monserrat. J. Tomàs és el president de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma. Aquesta entrevista fou demanada per l'esmentada Acadèmia per tal de presentar al Rei els seus respectes i mostres de gratitud i per l'interès que la família reial ha demostrat sempre cap a les ciències d'aquest país, i, en especial, a la medicina.

D'altra banda, el Dr. Tomàs és també notícia



per haver impartit la lliçó inaugural de l'IB Maria Antònia Salvà, de Llucmajor, per a aquest curs 1992/93. El tema, en el qual és especialista aquest doctor, ha estat «La mar i els seus perills». El confe-

renciant ha explicat de manera molt clara i assequible a autoritats, claustre de professors i alumnes, els perills que hom pot trobar a la mar, la simptomatologia de les diverses malalties així com els recursos

més fonamentals de socorrisme i salvament, ajuntant-se de diapositives il·lustratives. A continuació s'ha fet un passe de la pel·lícula «Abis» i així, ha quedat inaugurat aquest nou curs escolar.

## QUEVIURES CLAR



Aquest establiment vos desitja Bones Fires

C/ Bisbe Taixequet, 62 - Tel. 66 03 93 - LLUCMAJOR

# Toponimia «Sui-Generis»

El Departamento Cultural **EUROPA 92**, tiene el gusto de invitar a Ud. a recoger, **TOTALMENTE GRATIS, La 1.ª reproducción en Plata del ECU**, (Moneda Oficial Europea), en forma de **Plata**, en el **HOSTAL REDA**, Plaza España, 57, de **Lluch Maxor**, el próximo día 13, domingo, de 6 a 10 de la tarde.

A este acto está especialmente invitada su esposa, para quien tenemos reservado, **TAMBIEN GRATIS, UN CRISTO DE DALI EN PLATA CON CADENA.**

Este encuentro cultural es **EXCLUSIVO PARA MATRIMONIOS** y si vienen acompañados de sus hijos o nietos, cada uno de ellos recibirá, gratis, **UNA AGENDA ESCOLAR.**

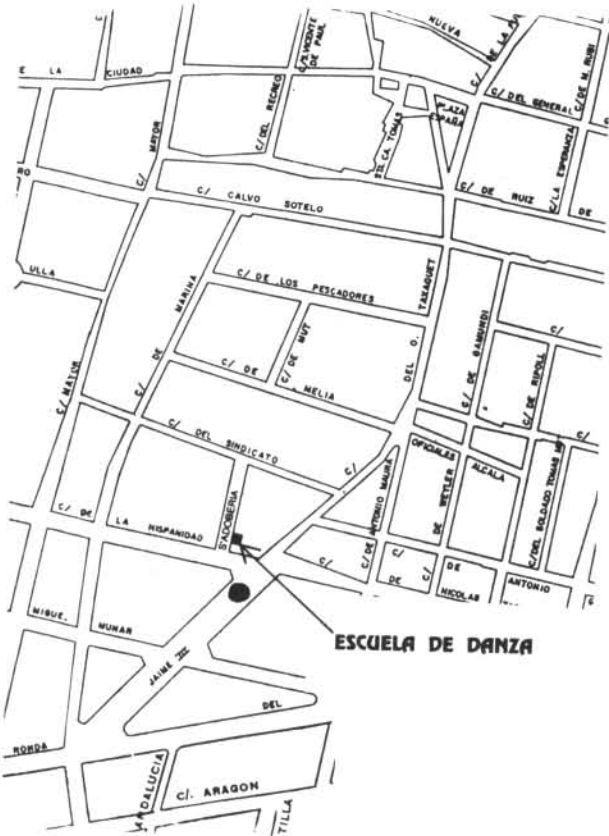
El mes passat arribaren als domicilis llucmajorers unes propagandes que embullaven encara més la troca respecte de toponímies i altres herbes.

Una, per exemple, canviava unilateralment el nom del poble que a la fi havíem fixat i normalitzat després de tants d'anys.

L'altra presentava un

plànol de poble de Llucmajor amb els carrers preconciliaris-General Mola, General Godet...-.

Un poc de respecte, per favor! Ens hauríem d'informar més a l'hora de preparar un escrit públic i no obviar ni tirar a la paperera la voluntat d'un poble tan madur i tan maçolat.



**SERVEI D'AIGUA A DOMICILI  
CISTERNES DE VARIES CAPACITATS  
MOTOR ELEVADOR D'AIGUA  
AIGUA PROPIA DE SON EIXIDA  
CAMIONS GRUA**

**TRANSPORTS MANRESA**

Nº Sanitari: 2700319 - PM

POU PROPI

Servei a Llucmajor i S' Arenal

C/ L'Estrella, 13

Tel. 66 06 40

LLUCMAJOR



**sa teulera**

**CERÀMIQUES - FET A MÀ  
PLANTES I FLORS**

C. Campos, 80 - Tel. 66 01 76 - LLUCMAJOR

**Papereria**  
www.wwww.wwww

**MATERIAL  
ESCOLAR  
I  
OBJECTES  
DE REGAL**

**Ses  
Escoles**



C/. Metge Francesc Aulet, 82  
Teléfon 12 02 68  
LLUCMAJOR (Mallorca)



**AUTOSCOLA  
Llucmajor**

PERMISSOS:

A1 i A2: Motos. - B1: Turismes. - B2: Serveis Especials.  
Llicència Ciclomotor.

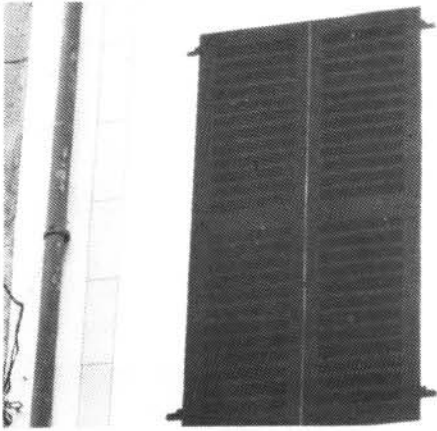
*Antoni Cardell Mulet*

PROFESSOR  
de Formació Vial

Avda. Carles V, 18 - B  
Teléfon 66 28 61

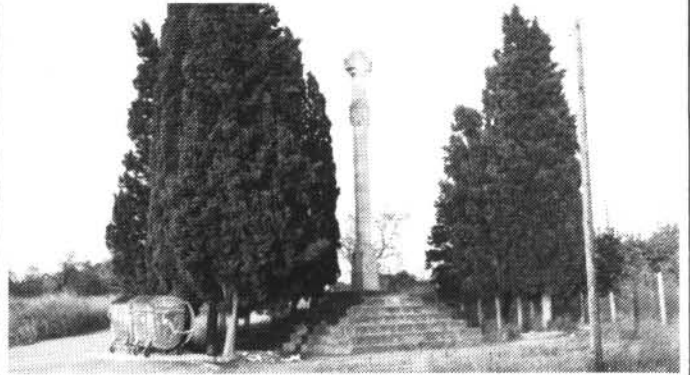
07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

## Passejant per Lluçmajor...



Podeu trobar aquesta finestra pintada del carrer del Born. És realment una cosa curiosa el fet d'inventar-se finestres i empedrats a base de pintures i estucats. Això són, evidentment, restes d'altres èpoques més precàries en matèries primeres i fluïdesa econòmica però més generoses en la dedicació del temps i en l'art de guardar les formes a alegrar la vista als veïnats. És per això que n'hem volgut deixar constància aquí en homenatge a la societat pre-turística que inspirava aquestes solucions i de la qual hauríem de prendre moltes coses.

## Són necessaris però estan a mal lloc



En el Camp de la Batalla, escenari de la tragèdia on -diuen les cròniques- finí el dissortat Jaume Terç de Mallorca, s'hi ha començat a lliurar el combat d'una nova guerra més d'avui dia: la del fens i les deixalles contra els paisatges i monuments. Dos horribles però sens dubte útils i necessaris contenidors han estat instal·lats arran de la creu commemorativa dels fets d'armes de 1349. Realment pensam que el lloc de col·locació no és el més adequat des del punt de vista estètic i reverencial. En demanam, i n'esperam, una rectificació.

M. Garcias Salvà

# Can Tanes

## FERRETERIA

P.L. ESPANYA N°47

## Lluçmajor

TEL. 66 04 43

ASSOCIAT A  FERBA  
FERRETERIA BALCAR  
S. COOP. L.TOR.

# MONSERRAT

MODA HOME I DONA

**MERCERIA**  
**PERFUMERIA**  
**LLENCERIA**

Ens trobareu a la  
Plaça d'Espanya, 49  
Tel. 66 05 10  
VOS ESPERAM

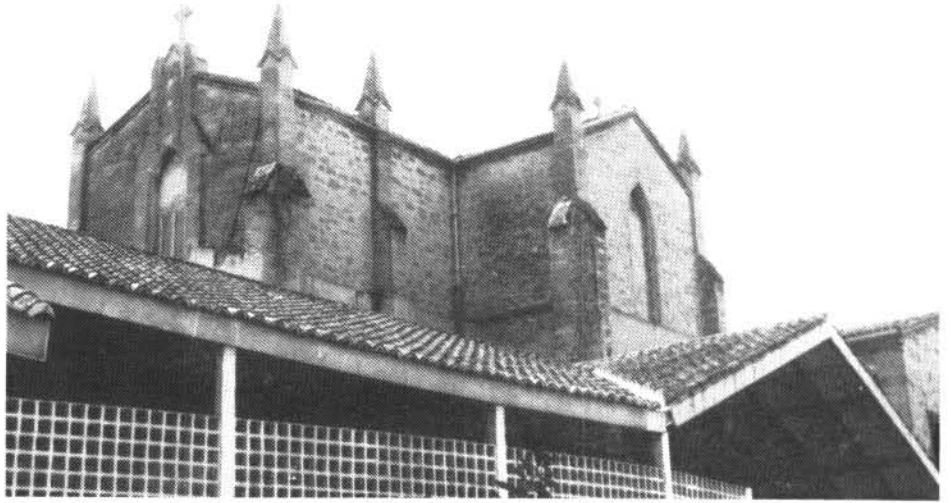
S'Arenal

# Esplendor de les Fires Lluçmajoreres

**Tomeu Sbert**

Quan s'Arenal turístic lleva forquilles, tanca portes, recull ombrel·les i fa balanç de la temporada, Lluçmajor encén amb tota la força la llum i l'esplendor de Fires. Un programa d'actes dispostat a dur endavant allò que anomenam «Sa Darrera Fira», enguany dia 18 d'octubre, quan Lluçmajor esdevé per unes hores la capital de l'illa, a causa de tanta gent de fora com es dóna cita.

Des de s'Arenal, com cada any també, vendran gents a Fira, Carrers replets de cotxes, gent de per tot arreu, carteres col·lapsades a mitjan matí. Dia d'estretes de mans, salutacions d'amics que per ventura només es veuen un dia com aquest, de fer convidades i semblar que tots som millor, de bones intencions... Lluçmajor rebrà la visita de tots els bons arenalers: és des de sempre la Ciutat mare, encara que de vegades



L'antiga capella de S'Arenal està rebent una important restauració a la part del capell. Un pressupost inicial de vuit milions de pessetes és el punt de partida. (Foto Tomeu Sbert).



*¡ Ahora en su comarca !  
Exposición y prueba de  
los vehículos  
comerciales Ford que su  
trabajo necesita,  
aconsejados por el  
especialista que siempre  
estará a su lado.*

*\* También **COURIER**  
isotermo homologado.*

*¡ VISÍTENOS !*

*TRANSIT, la más  
extensa gama de Europa  
en furgones, furgones  
mixtos, isoterms,  
volquetes, cajas y todo  
tipo de carrozados  
especiales.*



**TALLERS MIQUEL MAS**  
C/ Ciutat s/n - Tel. 66 01 25 (Lluçmajor)  
**SERVEI OFICIAL FORD**



les divergències han estat fortes. S'Arenal ha crescut i ja no és el llogaret de quatre cases escampades: ara és un centre turístic europeu.

Anem tots a gaudir de la Fira de Llucmajor, el diàleg obert és el camí millor per entendre'ns i trobar benestars. Anem gojosos i satisfets a Fira. La nostra Fira. La Fira de Llucmajor.

**FESTES AL PIL.LARI**

Festes patronals de Sant Francesc d'Assís a la localitat veïnada del Pil.lari. Varen començar dia 1 i acabaren el 4 d'octubre: es varen celebrar jocs regionals, la inauguració d'una tómbola, festa a la sala parroquial, homenatge a la gent major, (patrocinat per «Sa Nostra» ball de l'oferta, encontre d'agrupacions de ball de bot amb els grups «Aires de mar», «Castanyetes en festa» i «Santa Eulàlia», de Palma.

**DIADA DE CAMIONS**

A l'Aquacity arenaler es va celebrar la segona trobada de camioners de Balears, encapçalats pel president Pere Bonet, varen tenir lloc distints actes festius: corregudes, tòrcer el braç, perícia i habilitat al volant de camions, dinar de companyonia, elecció de «Miss Camió». Finalment, es varen entregar premis, trofeus, distincions i detalls, com a recordatori de l'esmentada diada.

**NOTÍCIES BREUS**

-L'hotel Oasis, un dels més antics de la zona turística, situat devora Ca'n Pastilla, ha estat convertit en edifici destinat únicament, per a ús i disfruit, de persones majors de 60 anys. Tita Pomar, n'és la directora.

-L'equip de la UD Arenal (III Divisió) va perdre els dos primers partits oficials d'aquesta temporada: contra el Sta. Eulàlia i contra el Manacor. Una setmana després, triomfava a Son Ferriol (0-1) si bé, hem de dir que en el partit inaugural del torneig, a Esporles, es perdé per 4-2.

-L'entrenador sineuer, l'exmallorquinista Jaume Bauçà haurà de fer molta feina. El conjunt és jove i bastant inexpert.

-Dia 30 d'aquest mes d'octubre i Aquacity tanca les portes, però es continuarà amb les festes i serveis del restaurant.

-La urbanització de Son Granada veurà a la fi millores en aigües potables i residuals, també en enllumenat públic, voravies, etc. Son Granada sempre havia estat la Ventafocs de la costa llucmajorera amb això de tenir serveis municipals.

-Les obres del nou poliesportiu obert dins terrenys del camp municipal d'esports (Son Verí Nou) continuen a bon ritme, la joventut i en especial la que està en edat escolar rebrà una important millora.

-Els components de la revista «S'Unió de s'Arenal» es varen reunir en un sopar de companyonia al restaurant de Ca'n Pelín en un ambient d'alegria i d'amistat.

-El pregó de festes 91 a càrrec de G. Janer Manila va ser editat i repartit gratuïtament per la gent del poble. És il·lustrat amb unes fotografies arenaleres d'abans i d'ara.

-La presidenta de l'UD Arenal torna estar enfadada amb els àrbitres de futbol, i fins i tot, ha amenaçat a retirar l'equip de la competició. La victòria a Son Ferriol va calmar els ànims. Val més així.

**Boutique**

**Marlu**

(Des de la talla 12) ✨

**ROBA DE JOVENTUT, DE SENYORA I DE SENYOR**  
**DARRERES NOVETATS**



**CONTAGGIO**<sup>®</sup>

i Sente l'armonia!



CONFECCIONES

**tela** SA

Diputació, 362  
08011 - BARCELONA  
C.I.F. A. 8. 73448

**SOIE**

**NAFNAF**

**ROPA**

SA

**BASIC WEAR**

**OPEN**

**INTERNATIONAL LOOK**

**collections**

**VOS DESITJAM BONES FIRES**

C/. d'Es Vall, 93 - Tel. 66 05 29 (LLUCMAJOR)

# Escola d'adults: Les il·lusions i les realitats

El C.E.A. (Centre d'Educació d'Adults) de Lluçmajor es prepara per tornar a oferir les seves classes i activitats durant el proper curs 92-93. En aquesta oferta hi podem trobar: preparació per a proves lliures de FP1 (Formativa Comú, Ciències Aplicades i Tecnologia Pràctica), Mòduls de reciclatge professional (Informàtica I i II) Taller d'Anglès I i II, Tall i Confeció, Mecanografia i Comptabilitat), i preparació per a la Prova d'Accés a la U.I.B. per a majors de 25 anys (Llengua i Literatura Catalana, Història Moderna i Contemporània, Lògica Matemàtica i Comentari de Textos).

Aquestes propostes, però, topen amb un sèrie d'inconvenients greus, referits sobretot a la infraestructura bàsica, és a dir, edifici i instal·lacions. El deteriorament i les mancances de la primera assoleixen proporcions preocupants: l'espai és insuficient (deu professors han de compartir una mateixa aula, sense poder disposar d'un espai propi per a les seves tasques), l'enrajolat està trencat i s'aixeca, tot presentant un aspecte lamentable, el trespol presenta indicis de possible esfondrament, les parets no estan pintades per complet, la neteja només es fa de tant en tant, una persiana de la façana està apunt de caure ja fa dos anys, cal davallar al local de l'Associació de la 3<sup>a</sup> edat —que es troba just a sota del pis de l'Escola— per poder anar a l'escusat (el centre no en té), el mobiliari nou ha d'estar a fora, a la terrassa sota la porxada, perquè no hi cap a dintre... Pel que fa al problema de l'espai, s'ha hagut de resoldre repartint als alumnes i professors pels distints centres d'ensenyament del terme municipal, amb les incomoditats conseqüents (per horaris i desplaçaments) que això suposa.

Pere Roca, director i professor del centre, i Baltasar Barros, president de l'Associació d'Alumnes, ens explicaren quines han estat les pases que s'han fet fins ara per tal de posar fi a aquesta situació, que ha esdevin-



gut insuportable. Així, tot i que l'Ajuntament, en principi, no entén com a competència seva proporcionar un local a l'Escola, ja ha dit que enviarà una comissió de servei tècnic amb l'objecte de fer una inspecció a les instal·lacions (cosa que ja ha fet el Ministeri d'Educació i Ciència, redactant un informe en què responsabilitza l'Ajuntament de la conservació i manteniment del centre). Mentrestant, l'Associació d'Alumnes es-

tudia el conveni entre l'Ajuntament i el M.E.C., per així poder exigir al primer —sempre dintre el límit de les seves possibilitats— l'acompliment de les seves obligacions específiques respecte d'un organisme tan imprescindible com aquest, que hauria de poder oferir els seus serveis amb dignitat i en condicions satisfactòries.

Sebastià Alzamora

# grafimut

**OFFSET - TIPOGRAFIA -  
PAPERERIA**

**Bisbe Taixaquet, 60 - Telèfon 66 00 69**

**LLUCMAJOR**



# XXIX Pregó de Fires

Com és costum, l'acte inaugural de Les Fires ha estat el Pregó. Enguany el pregoner, Jaume Llompart Salvà, ha tractat la figura de Mn. Pere Beltran.

La presentació la va fer l'historiador Bartomeu Font Obrador, qui destacà l'interès del pregoner per Lluçmajor, on va néixer fa setanta-set anys; va tenir com a preceptor, el Sr. Miquel Mojer, el Mestre Pujol; després va estudiar Magisteri a l'Escola Normal de Palma. Destacà a més de la vocació político-militar, l'interès pels mitjans de comunicació, especialment la premsa i la ràdio.

El Sr. Llompart destinat a Galícia i per encàrrec del batle Mateu Montserrat i Calafat es dedicà a investigar, a l'Arxiu Episcopal, la figura de Mn. Pere Beltran, Bisbe de Ciutat Rodrigo i després de Tui, el primer llucmajorer, com va poder comprovar, que arribà a la dignitat episco-



pal.

A la primer part del Pregó va fer una introducció històrica de l'època que va viure Mn. Pere Beltran, el final de l'Estat Mitjana segle XV.

Totes les fons confirmen que Mn. Beltran va néixer a Lluçmajor i que procedia d'una família noble, ja que un dels seus descendents, Bernat Beltran, formà part de la comissió nomenada pel Rei Jaume II per a la

formació de noves viles, entre elles Lluçmajor.

Sabeu, que Mn. Pere Beltran, abans de ser Bisbe, va ser Rector de Lluçmajor i Canonge de la Catedral de Mallorca; va morir a Roma l'any 1505. Fins ara s'havia pensat que MN. Beltran estava enterrat en el Sepulcre de la Capella de Sant Pere a Tui (Galícia), però és una teoria molt poc fiable ja que aquest sepulcre data dos segles abans de la seva mort.

El fet de pertànyer al cercle d'assessors dels Reis Catòlics fa possible pensar que fou una de les primeres autoritats que s'assabentà del descobriment del Nou Món. D'aquesta manera el pregoner va lligar una figura llucmajorera amb l'esdeveniment del descobriment d'Amèrica.

L'acte acabà amb paraules del Sr. Batle qui va declarar inaugurades les Fires.

Bones fermances!

M.P.  
F.C.

## OPEL ASTRA: LA SEVA EXCEL·LÈNCIA, EL FUTUR

SERVICI



Una generació per endavant

**AUTOMÒBILS LLUCMAJOR, S.L.**

Ronda Ponent, 30

Tel. 66 06 24 (Lluçmajor)

# Quines innovacions aporta la vostra comissió a les Fires d'Enguany?



**JOAN PUIGSERVER**  
President de la Comissió d'Indústria

-En primer lloc, la nostra comissió potencia en general tot allò referent a

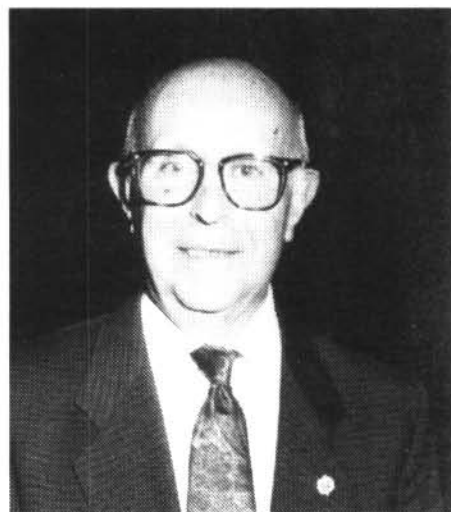
exposicions, automòbils, camions, tractors i maquinària agrícola.

Una novetat és la nova ubicació de la carpa per als expositors de la Mostra, que enguany estarà al carrer de devora el col·legi públic i així tindrè més espai i millors accessos.

Al pati, on es va instal·lar la carpa l'any passat, enguany hi tindrè una novetat, si no surten inconvenients a darrera hora, una exposició de maquinària (enginyers i estris antics fabricats a Lluçmajor).

Per al dia 19 (Firó) hem contactat amb associacions de la tercera edat per tal que ens visitin i així potenciarè el Firó perquè només és festiu a Lluçmajor. La concentració serà prop del grup escolar, visitaran la Mostra i totes les exposicions, també se'ls obsequiarà amb un aperitiu. Això serà organitzat per l'Associació de

Lluçmajor; seguidament visitaran la Plaça i la resta d'exposicions. D'aquesta manera, pot ser un al·licient més per a les nostres fires.



**MATEU MONSERRAT PASTOR**

## TALLER MECÀNIC



# J. TOMÀS

## REPARACIÓ D'AUTOMÒBILS

## ESPECIAL FIRES

### President de la Comissió d'Educació i Cultura

-Com bé sabem les Fires tenen uns actes molt estandaritzats sobretot pel que fa la Comissió d'Educació i Cultural.

Malgrat això es procura que aquests actes resultin tan variats consiguí possible i al mateix temps, de la millor qualitat.

Enguany, però, s'estrenarà un quartet de clarinets integrat per joves músics de la nostra banda, aprofitant l'avinentesa de les Fires, com també dins el programa hi figura la presentació del llibre «Miscel·lània d'homenatge a Sebastià Cardell i Tomàs», d'Edicions de Pinte en Ample amb el suport de l'Ajuntament.

### MIQUEL MANRESA

Encarregat de l'exposició i proves canines

Nosaltres no hem aportat cap innovació al programa de les Fires



1992 i el motiu és sobretot perquè sempre hem mantingut les mateixes activitats sense cap tipus de problema i amb un gran èxit. Aquestes activitats són, com ja es fa des de molts anys, l'exposició canina, que temps enrera era només de races autòctones però ara s'ha ampliat a totes les races i per una altra banda, el concurs de caça amb cans eivissencs que, en aquest cas, la condició bàsica és que pertanyin a llucmajorers.

### SEBASTIÀ ARTIGUES

President de la Comissió de Medi Ambient

A la nostra comissió o ens encarre-

gam de la secció de bestiar oví, del concurs d'ovelles, que ja és tradicional, perquè fa 19 anys que es fa. Enguany, també com en edicions anteriors, hi haurà una conferència, aquesta vegada a cura de R. Guillem Iborra, del Departament tècnic Merck Sharp Dhome que parlarà sobre les «Principals malalties parasitàries del bestiar oví i les possibles solucions». També estudiem, des de la nostra comissió, la possibilitat d'una exposició de bestiar equí i, conjuntament amb Indústria, una exposició en col.laboració amb el Centre Migjorn, de maquinària i utensilis agrícoles i industrials antics.



## TALLERS LLUCMAJOR

R. E. T. 0302

### REPARACIONS EN GENERAL PINTURA I PLANXISTERIA

BALTASAR TOMÁS OLIVER - BARTOLOMÉ ROIG FERRAGUT - C. de B. - N.I.F. E-07/133 069

Ronda Ponent, s/n. - Telf. 66 12 67

07620 - LLUCMAJOR (Mallorca)



## GANIVETERIA *Ordinas*

CARTA DE MESTRE ARTESA  
FABRICACIÓ PRÒPIA

### FERRETERIA

Carrer d'es Vall, 128 - Telèfon 66 05 80  
07620 - LLUCMAJOR - Mallorca

Quatre mots

## Antoni Bonnín, bunyoler

-Quants d'anys fa que veniu a Lluçmajor amb la bunyoleria «La Rosaleda»?

-En fa més de quaranta, però jo veng d'una tradició familiar centenària en aquest ofici: els meus pares i padrins ja eren venedors d'avellanes, torró, bunyols i xurros. Actualment tenim diverses xurreries ambulants i una a la Costa de la Pols de Ciutat, que és d'una germana.

-Per on van a vendre els seus productes en temps de festes?

-Començam la temporada pel Ram. Després anam a Ciutadella, al Port de Pollença, a Felanitx... En acabar les festes de Felanitx venim a les Fires de Lluçmajor, sempre una setmana abans de Sant Miquel i hi estam fins passat les Verges.

-Com ha anat evolucionant l'elaboració dels seu productes?

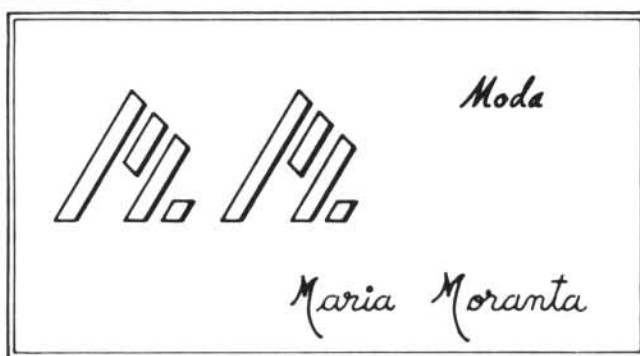


-Ara el control sanitari és més estricta i tots tenim el carnet de manipulador d'aliments. A més, totes les bunyoleries funcionen amb electricitat o gas-oil i hi ha maquinària per fer les pastes. Abans ho havíem de coure amb foc enmig del carrer. Només els bunyols s'han de fer necessàriament a mà, no hi ha màquines que valguin per fer uns bons bunyols

-La gent d'avui dia ha canviat el gust a l'hora de menjar xurros i bunyols?

-Ara la venda de xurros i bunyols està empatada, però abans tenien més sortida els bunyols, que eren més tradicionals de Mallorca. De tota manera, en temps de les Verges el consum de bunyols augmenta i és majoritari.

M. Garcias



T'agradarà

**\*\*OFERTES\*\***

- |                                  |                        |
|----------------------------------|------------------------|
| ◦ CAMISA SEDA — 4.995 pts.       | ◦ TEXANS — 4.400 pts.  |
| ◦ ROBA JUVENIL — 20 % descompte. | ◦ JERSEIS — 2.600 pts. |

**això i més a les FIRES DE LLUCMAJOR, C/ Born, 9  
i CAMPOS, C/ Major, 4**

# Com valorau la recollida d'ametles i garroves d'enguany?



**ANTONI GARCÍAS ZANOQUERA**  
Secretari de la Cooperativa  
Agrícola i Ramadera de Lluçmajor

-L'anyada, la podem mirar des de dos punts de vista: la quantitat de producció de garrova, podríem dir que ha estat bona i la d'ametlla, regular. El segon factor són els preus: el de l'ametlla és molt baix i el de la garrova manté el mateix de l'any passat.

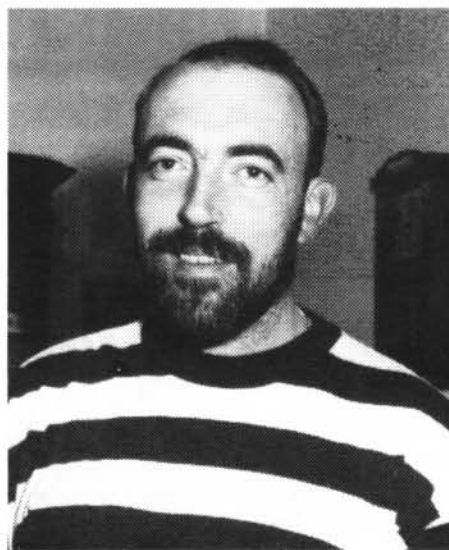
Ara bé, avui en dia el que pot fer mantenir aquestes produccions són els plans de cultiu mitjançant els quals es rep una ajuda.

## JAUME CALDES SOCIAS

Agricultor

-És una cosa molt mala de valorar tenint en compte que encara no l'han acabada de dur a terme, però cal esmentar tres factors: la quantitat, la qualitat i el preu.

Quan a la quantitat per la nostra zona hi ha hagut més de mig esplet. Són difícils de tornar perquè hem esperat que no fes tant de sol (i han retret), i així i tot ens ha entubiat. La qualitat, el poc que hem experimentat, és bona. Normalment la qualitat va en relació a la quantitat; és a dir, que sembla que enguany serà bona perquè també hi ha bona quantitat d'ametlles.



**GUILLEM MOLL VIDAL**  
Agricultor

-La recollida d'ametlla ha estat molt positiva quant a producció i la part negativa, com sempre, la comercialització; els preus són més baixos que altres anys i això que s'ha avançat molt en la concentració de la producció amb la creació de les OPFA, però la manca d'un mercat estable, tant aquí com a fora és el que provoca aquests preus.

Quant a la garrova, altre tant. Bona producció i preus baixos, perquè s'ha torrat productes substituïtius del garroví (que és allò que realment tenia valor) i a preus molts

més competitius. Si no es troben nous camins per a les nostres ametles i garroves el que haurem de fer serà escalfar-nos i així no ho perdrem tot.

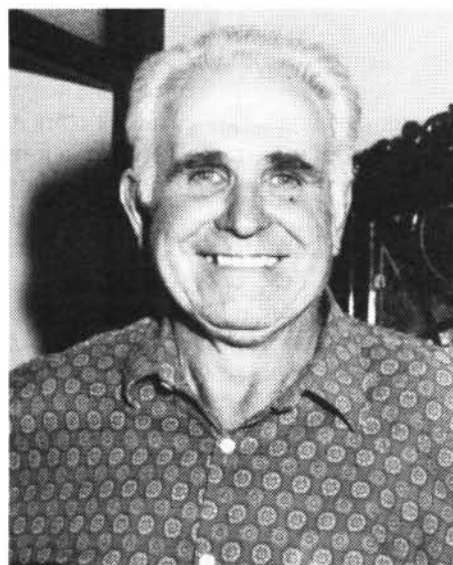


**BERNAT NOGUERA TOMÀS**  
Mercader

La recollida d'ametles d'enguany torna a ser, desgraciadament com ja és habitual en els darrers anys, dolenta en termes generals. La causa fonamental és evidentment els baixos preus que hi ha al mercat, per culpa de la massiva importació de bessó mallorquí —tot i ésser de millor qualitat, però els torroners preferixen comprar el més barat i no el més bo—.

Davant aquesta circumstància, a la campanya d'enguany tornarà quedar damunt els arbres gran part de la producció, fet que empitjora la situació de l'ametlla mallorquina ja que de cada any hi ha més ametles velles amb les novelles i això baixa el rendiment de forma preocupant.

Pel que fa a les garroves, la situació és més bona. Hi ha hagut una gran anyada (en general) i el preu és més o manco acceptable, la qual cosa fa, un any més, que la recollida sigui més rendible que la d'ametles. De fet, els pagesos es dediquen quasi més a les garroves que no a les ametles.



*Quaderns de Fum Major*

## Fermança de fòssils i panteó sentimental

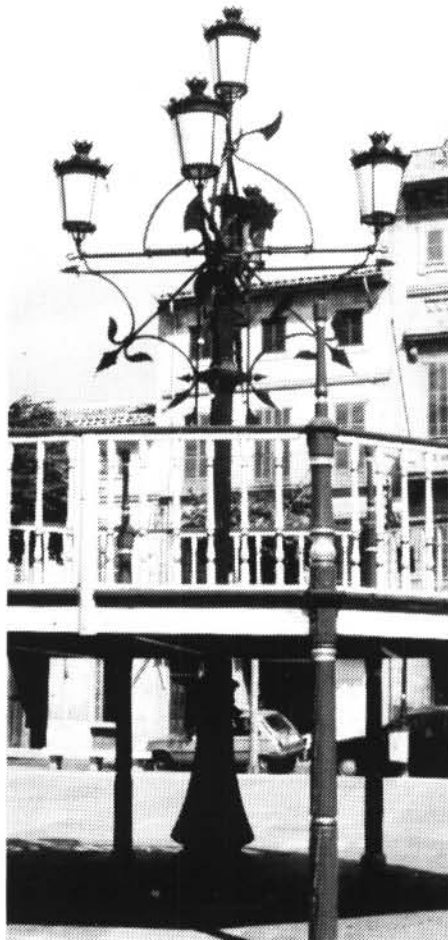
Arades romanes i amb rodes, estorrassadors, carretons de batre, carros, substituïts per tractors, batedores, cotxes..., serveixen ara per decorar restaurants d'ambient nostàlgic i «frito mallorquí». De la mateixa manera que les calderes d'aram o els almuts contenen ramellers als aiguavessos públics de les cases, i tota mena d'atuell, estris, eines ja desplaçats de l'originària utilitat pràctica, es salven de la destrucció i l'oblid per la via de convertir-se en antiguitats, objectes d'ús estètic, sentimental: aquest és el cas del cadafal. Abans era una manera de facilitar l'audició de la música de la banda; ara, amb el canvi de les tècniques de sonorització i els usos de la festa, ha esdevingut una relíquia, una mena de símbol, que evoca amb la seva presència muda sons antics i, com aquell qui diu, proclama i simbolitza la festa, estableix amb la seva presència un lligam ideològic entre les d'abans i les d'ara, de Santa Càndida a la Darrera Fira.

Es tempta la idea de recobrar-lo un horabaixa a l'any per a la música, que seria música per a recobrar la plaça com espai de passeig, conversa. Podria fer-se amb la col·laboració de la Banda o d'altres músics de la vila, i podria estar bé. (Escriu la Banda i don per suposat que l'Ajuntament ha obert el gavet dels deutes i els ajuts promesos).

D'altra banda, tot símbol és susceptible d'esser usat, de simbolitzar una mica més. El cadafal mateix, antic i callat, en desús, se'm presenta com una icona d'un programa de fires, d'unes Fires, com ancorades al limbo entre dues èpoques: l'avior mítica i nebulosa i la possibilitat que desenvolupin aquell tomb culturalista que es diu que feren però s'encalla massa sovint en la poquetat del localisme curt de mires, panxacontent, dejú d'autocrítica, orfe de plantejaments de present vital, de futur somniat activament.

\*\*\*

Hi ha una altra presència que pro-



clama l'arribada de les fires i Plaça: primer la barraqueta blava del «tiropichon»; immediatament, la xurreria «Rosaleda». Tant és així que, en el llenguatge col·loquial, he sentit usar el terme «fires» per designar-les. I, aquestes, encara donen el premi d'una joguina insignificant o una ampolla de vi caperrut o pseudo cava a qui encerta la diana, encara fregeixen bunyols idèntics als que he pogut menjar a la Plaça Omonya d'Atenes.

\*\*\*

Que no s'interpreti tot quan pugui escriure aquí com un atac als nombrosos actes participatius del programa. Que cada deport i esport dels que practiquen els individus i col·lectius de la vila tengui la seva presència al programa, el seu redol de realitat reconeguda, em sembla

natural, imprescindible. Del futbolet al bàsquet (ui! l'atletisme orfe de pistes; ui! unes piscines noves de trinca, inacabades i amb una fondària que no permetrà certs salts de trampolí) fins a les músiques o el ball de bot.

En aquest sentit, és possible lamentar l'orfanat teatral del programa; reconèixer que, finalment, a petició del respectable, el rcc i el blues retroben (com en temps moderns?) el seu raconet, marginal i petit, però existent. És possible igualment celebrar l'estrena d'un quartet de clarinets com a nova constatació del vell proverbi que posa la sembra com a condició i causa de la posterior collita; com ho és suposar que devem esser candidats a algun rècord Guinness de tamborada-cornetada per metre quadrat (tal vegada l'excés de percussió emmascari l'enyor d'unes xeremies poc menys que abolides...) Fins i tot aplaudir (una flor fa estiu?) el concert d'una formació excel·lent: el Cor Studium...

\*\*\*

Però, a la vista del menú, tal vegada és l'hora de demanar-se si la referència firera, la tradició centenària, el poder de convocar gernacions de la darrera fira (just un dia en quasi un mes) no es podrien, no s'haurien d'aprofitar per anar més enllà.

Hi ha, de fet, tot un seguit de pobles a Mallorca que fan la viu-viu per tal d'aprofitar festes o fires per fer campanyes d'imatge, organitzar esdeveniments que atreuen atenció i presència. Fetes tan variades com el festival de música i les exposicions estivals de Pollença o la mostra de Comèdia de Consell, per anar d'un extrem a l'altre. Activitats que, i no n'és just l'escreix, poden gaudir també els habitants de cada indret. Falta just voluntat, idees i pressupost. I, si és possible, un poc de serietat.

\*\*\*

De moment, sembla que no sortim del localisme «ancien régime». Fins i tot sembla que s'accentua i s'acolo-

reix amb l'autoreferència política.

Parl, clar, del pregó. Les comparacions tenen fama d'odioses, sobretot, supòs, per a aquells a qui no els interessen. D'un any a l'altre, però, la diferència entre dos conceptes del que és i per que pot servir la Història (una de les menys neutrals, ideològicament, disciplines) no pot estar més ben exemplificada.

No m'extendré predicant sobre les diferències entre una història implicadora i explicadora i una història que és circumscrita i limita a l'anècdota i l'elucubració que no té més objectiu que ella mateixa. Entre d'altres motius perquè ja hi ha doctes llibres sobre el cas i jo no en sóc gaire expert. També perquè una anècdota, baldament sigui tan banal com saber on va morir un gris bisbe fa cinc segles, o quin era el seu escut o si va conèixer dels primers la feta de les tres Carabelas que tan mals resultats tengueren pels americans d'aquells temps, o les queixes dels jurats per un abandó d'obligacions, o les condemnes dels descendents de malfactors presumptes... tot això, deia, tractat, per exemple, per Joan Peruchó o Alvaro Cunqueiro, pot resultar una delícia. Ja deia no fa molt que un escriptor, per ser-ho, ha d'esser bo.

Reconec el mèrit de qui fa una feina, baldament només sia de desenterrar curiositats històriques poc menys que banals. Sempre és obrir un portal que algú podrà creuar arribat al moment.

Però d'un pregó de fires, amb tanta retòrica sobre la tradició ja establerta, em sembla legítim esperar-ne un poc més que el que ens va donar l'ex-militar del 36 i ex-conseller del PP.

Al manco, de la mateixa manera que un cap militar no desfilaria solennement amb els botons penjimpenjam, la guerrera apedaçada i les sabates tacades de fang, al manco, deia, podríem esperar-ne que s'haguessin tractat amb cert deteniment les formes. Si més no, les de la llengua. I això no va anar així de cap

manera. La successió de barbarismes, temps verbals mal usats, construccions castellanques ens va bombardejar «contantement», de manera que no gosàrem «gossar» (gaudir?) de la retòrica del senyor Llompart.

Insistesc en el reconeixement de l'esforç subjectiu de recerca. Però em sembla massa evident el joc polític que s'ha jugat amb aquest pregó. Un joc que es feia evident en la ideologia política que saïnyava el discurs: dretana, centralista, amb massa esgarinxades de llautó «generalíssim». Era, tal vegada, una mena de «desagravi» després del, sembla que massa roig pels gusts dominants, pregó de l'any passat (al meu entendre un dels millors en tots els sentits).

Ja ho deia el presentador en la seva referència als serveis a la cultura de l'ex-conseller. Una referència que, com que no volia esser política, obviava els magnífics serveis de fre a la normalització lingüística d'aquell (i els altres) governs del Molt Honorable Canyelles.

\*\*\*

No puc tancar el tema del pregó sense renyar de valent a tots els grups polítics representats de la Casa de la Vila. Només set regidors eren presents a la Sala d'Actes. Entre els absents, tota l'oposició (excepte l'ex-batle Monserrat) i el Cabdill d'ASI i Virrei de S'Arenal.

Això sí, n'hi havia un, tot desembotonat, que era més xulo que els altres.

\*\*\*

El que sembla que va cada any més vent en popa és el negoci de les exposicions. Pel que es diu, s'arriben a pagar més de cent-mil pessetes pel lloguer d'un aiguavés cèntric el cap de setmana de la darrera Fira. Moviment de milions que té més a veure amb l'artesanía i les arts decoratives menors que amb el que jo entenc per Art. I res a dir. Excepte que l'ocasió podria esser bona per també posar-n'hi un poc, d'art. Del que deixon-deix mirades i explora la visió, del que crea dubtes i disconformitats. A

la vista del panorama no seria tan difícil. I a lo millor trobam un mercat nou.

\*\*\*

En dues ocasions pràcticament consecutives, per Santa Cànida i, després, per Sant Miquel, he pogut veure i sentir l'espectacle que protagonitzen les agrupacions locals d'això que s'anomena amb l'eufemisme benèvol de ball de bot.

Hi ha algunes qüestions de l'ordre de les tècniques megafòniques i l'higiene auditiva que sembla ignorar i comença a esser hora que es plantejgin si no ens volen fer el cuc de l'orella malalt a tots, quant i més pel fet que entre el públic i els protagonistes hi ha un percentatge considerable de nins.

Primera qüestió: a partir de certs nivells de volum, la música, com qualsevol altre so, esdevé molesta i pot arribar a causar problemes a l'oïda.

Segona qüestió: cada equip d'amplificació té un nivell màxim de volum a partir del qual distorsiona, és a dir, esquerdada els sons, els modifica d'una forma que pot arribar a esser ben molesta. Com més volum, més distorsió i més mal: el fenomen pot arribar, com en el cas que ens ocupa, a esser dolorós. Afegiu-hi la primera qüestió i sumau.

Tercera qüestió: en general, l'increment del volum i la distorsió dels aparells megafònics no millora la qualitat dels sons o músiques amplificades, ni en dissimula les mancances d'afinació, ritme, timbre o qualsevol altre característica.

\*\*\*

Em sembla quasi innecessari re-treure els anys que fa que defens l'opinió que publicacions, ràdios, televisions o altres mitjans de comunicació locals són positius i necessaris pel teixit comunicatiu d'una societat que, com la nostra, vol viure en democràcia.

No sé si ha estat per això o simplement perquè escric habitualment a aquesta revista que vàries persones



m'han demanat que retregués una qüestió que faig ben meva perquè jo som un dels que, als darrers actes als que he assistit a la Casa de la Vila, he vist menys la cara dels protagonistes que el cul del cameraman de la televisió local.

Segur que amb una mica de bona voluntat, consideració i enginy tècnic poden captar imatges de les fetes per tal d'acostar-les als qui no hi han anat sense destorbar-ne la percepció d'aquells a qui encara ens agrada veure les coses d'aprop. Amèn.

\*\*\*

Aquest desgavell d'impressions fi-  
reres seria incomplet si no mostrava per una esclatxa la gentada impresionant que fa de la marxa ciclista a les piquetes d'Es Pèlag un acte de reeixida participació festiva, una alternativa intel·ligent per una festa local que a molts ens agafa una mica a contrapeu, a aquests temps que el poble viu tan lligat a altres indrets amb altres calendaris, una bona manera de fer festa i convivència per tants de llucmajorer de totes les edats que passen d'anar de compres a Ciutat, com sembla que és també costum.

I, tot i que pot sembla que agren cap a casa nostra, també em sembla digne de destacar l'èxit i el nivell de la setmana de cuina. Com em sembla un acte de justícia felicitar a tots

quants han participat en l'homenatge al senyor Cardell, un dels més justs i necessaris actes del programa. Començant per l'Ajuntament i el tinent de batle de cultura, que tan esportivament encaixa el ventim de guixes que li dediquen sovint aquestes pàgines (ben a contracor, ja que preferiria que no fos necessari), seguint amb els organitzadors i col·laboradors de la Miscel·lànea i arribant a tots els que feren de l'aplaudiment al Senyor Cardell al final

de l'acte un dels més emocionants que he presenciat en els anys que fa que participi als actes culturals de les Fires.

Emocionant per sentit i merescut. La llàstima seria si la qüestió es resol·lia en mamballetes. El millor homenatge ha de passar per les actituds i les feines quotidianes.

\*\*\*

De la resta en parlarem el mes que ve. Per acabar algunes preguntes. A la missa de la patrona de la Guàrdia Civil, hauran fet els polítics d'un estat que no té religió oficial (diuen) i el clergat rogatives meam si ens retornen aviat el vell convent per ferhi la casa de cultura? Fins quan hauré de seguir fent campanyes per defensar la nostra vida i la dels nostres fills de la balearització total del territori i les consciències? Fins quan els defensors de «navegacions lliures i responsables» contra Cabrera privatitzaran paratges destruïnt-los amb clubs nàutics com a S'Estanyol? Fins quan l'impudor del PP ens obligarà a defensar els espais protegits, que ens donen prestigi a l'exterior, però deuen ésser incompatibles amb els seus negocis? Idò això. Caulerpa taxifolia a Cabrera! Ciment a S'Estanyol! Negocis d'especulació a rompre, començant pels de la família Canyelles a Eivissa i Formentera! Idò això.

Rafel Cardell



**PEGASO**

**SERVEI AUTORITZAT**

**Tallers**

**ANTONIO ROSSELLÓ RAMIS, S.L.**

C/ Navarra, 4-6 - Tel. 66 09 28

LLUCMAJOR



# És necessari un local cultural

Des de fa més de dotze anys es parla de la necessitat de tenir una Casa de Cultura al nostre poble. Els tràmits que s'han fet per aconseguir el claustre de Sant Francesc, malgrat que ja hi hagi un local cedit per l'Ajuntament per fer-hi el nou quarter de la Guàrdia Civil, no han anat endavant. Es va deixar l'oportunitat de comprar l'estació del tren, una oportunitat que no varen perdre altres pobles de Mallorca.

L'Ajuntament de Muro té instal·lat, dins un casal del poble, un museu etnològic, enveja dels pobles dels voltants i motiu de moltíssimes visites de persones majors i d'escolars per poder conèixer un poc millor com era la vida a Mallorca en un passat no massa llunyà.

La Banda de música té dificultats per trobar un lloc adequat per assajar perquè els serveis municipals creixen i l'Ajuntament necessita el lloc d'assaig per a oficines i arxius.

Hi ha una sèrie de grups de teatral, que no havien sorgit mai amb tanta força com ara, els quals tampoc no ho tenen gaire bé per reunir-se i assajar.

L'Ajuntament té doblers per construir grans pavellons esportius, camps d'esports aquí i allà, pistes de tennis, camps de futbol i fins i tot piscines en sèrie a terrenys que es varen pagar a preu de canaris joves.

I per a la cultura... què?: Una conferència de tant en tant?, l'edició d'un llibre del qual els autors, si és que cobren alguna cosa pel treball realitzat, els surt a pesseta l'hora?

No estam en contra del foment de l'esport arreu del nostre terme, però ja és ben hora que es comenci a fer alguna cosa seriosa per conservar els estris i aparells propis de la cultura agrària i també industrial (l'autogir d'en Pere de Son Gall, els motors Cardell, els Ralli) que són les petites grans obres dels nostres artesans.

Si parlam d'aquest tema en aquests moments és perquè hem tengut notícies que tant el batle com el primer tinent de batle han visitat algunes cases que tenen capacitat per a aquest projecte i per a més, com és el cas de les cases de la senyora de Gomera, oportunitats que no arriben més que un pic cada moltes generacions.

L'Ajuntament de Ciutat fa anys

que compra antics palaus per convertir-los en museus o en oficines. També ho fa així el Govern Balear... per què aquí no s'ha de poder fer el mateix?

Des d'aquestes planes us volem animar a donar una passa endavant en aquesta tasca de cercar un lloc tant temps somniat pels llucmajorers que tenen inquietuds culturals i com

que es dona la coincidència que davant la imperiosa necessitat d'espai a l'Ajuntament, es ven la casa que sense cap dubte per la seva estructura (casa senyorial antiga) i superfície (gran corral) dóna lloc a resoldre una sèrie de necessitats i anhels al mateix temps sense que les despeses per part d'un ajuntament com el de Llucmajor no siguin irrisòries.

Fca. F.T.

## TALLERS CAÑELLAS — ROTGER

SERVEI OFICIAL

**FIAT**

SU FIAT

"LLAVE EN MANO"



### FIAT UNO 60 IN 1.100 c.c.

- Limpia luneta trasera
- Faros halógenos
- Espejo derecho
- Luneta térmica
- Tapicería especial
- Tapacubos especiales
- Serie limitada

**1.068.000 pts.**

### FIAT UNO 70 SX i 1.400 c.c.

- Todo lo anterior más:
- Inyección multipunto
- Check-panel
- Cerradura centralizada y cristales eléctricos
- Faros antiniebla
- Asiento posterior partido
- Cristales atérmicos

**1.345.000 pts.**

### FIAT TURBO INYECCION

- Todo lo anterior más:
- Lantanas aluminio
- Neumáticos anchos
- Asientos deportivos
- 118 c.v.
- 4 frenos de disco
- Volante en cuero

**1.602.000 pts.**

Clave



LLAVE EN MANO IVA, transporte, matriculación, impuesto municipal, placas de matricula, gastos gestoria, SEGURO ROBO 1 año y 2 años de ASISTENCIA EN CARRETERA

\* Promoción incluida

C/ Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Llucmajor)



# LA SENALLA DELS OUS



1. La bona programació musical que amenitzarà les setmanes de Fires amb concerts i actuacions variades i per a tots els gusts. Enhorabona per al regidor de Cultura!

2. Les delícies gastronòmiques de què hem gaudit i les sapiències astronòmiques que hem après en els actes organitzats per l'Obra Cultural Balear. També enhorabona!

3. El merescut homenatge que reten deixebles i amics al professor Sebastià Cardell a través d'un llibre de molt d'interès per la qualitat dels diversos treballs que aplega.

4. L'eficàcia, el bon gust i el millor servei que suposa per al poble la gent que encara agrana la carrera de davant ca seva i manté per a tothom el carrer net. Que sigui per molts d'anys!

5. La decidida resposta, en forma de crítiques i al·legacions, que ha tengut el pla de ports esportius del Govern per part d'ajuntaments, entitats, associacions ecologistes i partits polítics. Pot ser una darrera oportunitat per salvar la costa!

6. L'edició de l'interessant pregó de les Fires de 1991 de l'historiador Pere Gabriel centrat en les associacions populars i obreres entre 1866 i 1916. El recomanem a qui vulgui conèixer aspectes inèdits de la nostra història.

1. La santa candor i innocència dels qui encara confonen l'esperit d'Asís amb l'esperit d'Asi, que s'avenen tant l'un amb l'altre com el ca i el moix.

2. La desaparició rocambolesca de l'administrador dels urbanitzadors kuwaitians de Capocorb Nou, carregat de mils de milions i amb possibles escàndols polítics a la vista.

3. L'engreixada que passeja en Rabasco, de cada dia més evident i notòria. Ja n'hi ha que posen missions per veure si és de panxades o vanitat.

4. Els mals presagis que acompanyen tot quant fa referència al polígon industrial enmig de la crisi econòmica i davant el retard i l'encariment que pateixen les obres.

5. Les mentides que escampa un tal Ferré Campuzano sobre aquesta revista i la santa barra que té de no presentar-se a les cites que ell mateix apraula per discutir els problemes.

6. La mala pipida que afecta tots els partits de l'oposició, tant si estan dins el consistori com si en quedaren a les portes. Sembla que no hi ha iniciatives ni projectes alternatius.



# almacenes femenías s.a.

materials de construcció



**LLUCMAJOR:** Magatzem i exposició  
Ronda de Migjorn, s/n - Tel. 66 07 01

**S'ARENAL:** Oficines, magatzem i exposició  
C/. Historiador Diego Zaforteza, 3  
Tels. 49 16 11 - 26 00 87  
FAX: 49 15 58

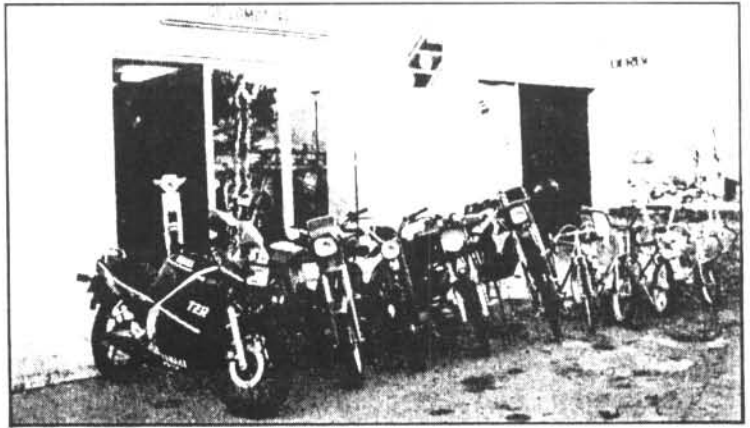
**PALMA:** Magatzem  
C/. Aragó, 139  
Tels. 27 23 56 - 27 23 64

Magatzem i exposició  
Pol. Son Castelló (La Victoria)  
Gran Vía Asima, 1  
Tels. 20 47 02 - 20 47 62  
FAX: 20 69 98

SERVICIO

## Rubí Automóviles Llucmajor, S.A.

Carretera Arenal, s/n. - Tel. 66 02 34  
Llucmajor  
(EDIFICIO SEAT)



*Es complau en oferir-vos els seus serveis de venda, reparació i recanvis de:*

MOTOCICLETES: YAMAHA, VESPA, DERBI APRILIA

CICLOMOTORS: DERBI, VESPINO, PUCH, MOBILETTE, RIEJU, PEUGEOT

BICICLETES: G.A.C., DERBI, BH, ORBEA

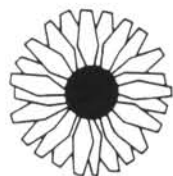
**GRAN  
NOVETAT**

CICLOMOTOR

**JOG**

**YAMAHA**

DES DELS 14 ANYS



**SUNFLOWERS**

**ESCOLA D'IDIOMES**

**ANGLÈS \* ALEMANY \* FRANCÈS \* ESPANYOL PER A ESTRANGERS**

- \* Per a nins, joves i adults
- \* Metodologia activa amb audiovisuals
- \* Tots els nivells
- \* Professorat nadiu titulat
- \* Grups reduïts
- \* Cursos preparatius per a exàmens oficials

Endemés:

**Classes de repàs d'anglès per als  
exàmens de setembre d'EGB, BUP i FP**

**A Campos:**

Matrícula oberta des del 15 de juny  
(horabaixes)

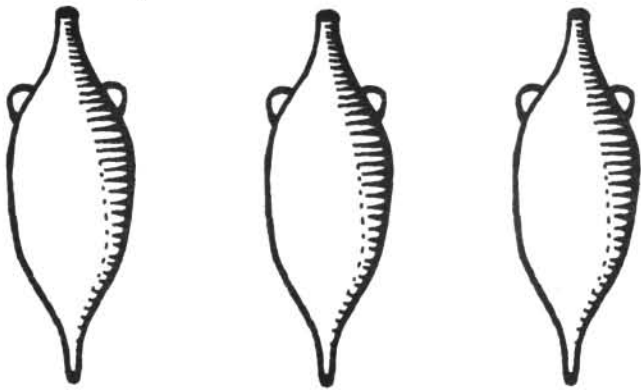
Inici de cursos: 29 de juny  
(dematins i horabaixes)

**INFORMAU-VOS AL C/ Major, 12-1r.**

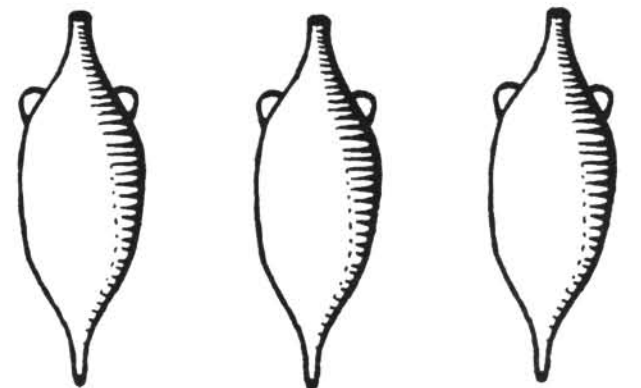
**(Edifici «La Caixa»)**

**07030 Campos. Tel. 65 28 98**

**OFICINA PRINCIPAL: C/ Martí Costa, 4-1r. Tels. 28 40 03 - 45 41 61 - 07013 PALMA**



**S'AMFORA**



*PARAMENTS DE CUINA  
OBJECTES DE REGAL  
LLISTES DE NOCES*

*C/ de Sa Font, 8 · Tel. 66 18 16 · LLUCMAJOR*



LA  
FINESTRA

#### ESTUDIS I MESTRES

Han arribat les Fires i, com cada any, s'ha obert una pàgina cultural. No em correspon fer-ne la crítica d'enguany, però sí que vull remarcar que, si aquesta plana ja de per sí és positiva, més ho és si no queda isolada enmig del desert de tot l'any. No sé si els temps que corren, amb crisis incloses, faran possible aquest propòsit.

De les Fires en curs, vull comentar-ne dos fets que em semblen interessants. En primer lloc, l'edició de l'estudi de Pere Gabriel sobre les entitats populars i obreres entre 1866 i 1916. La tesi de l'autor és que tant els republicans inicials com els socialistes i els catòlics posteriors articularen la societat civil amb entitats de serveis i formació que donaren vida al Lluçmajor pagès i industrial d'aquell temps. Solvència d'historiador universitari, metodologia encertada, adequació del tema a les necessitats d'investigació que ens manquen són qualitats que distingeixen el treball.

També la miscel·lània d'homenatge al Sr. Sebastià Cardell -en part producte de la casa en col·laboració econòmica de l'Ajuntament- conté treballs notables. En les seves planes, hi tenen estada una pluralitat de treballs d'autoria i factura diversa. N'hi ha que enceten temes fins ara inèdits i n'hi ha que són aportacions d'interès veritable. A part del llibre, però, cal consignar que l'acte de presentació va ser una mostra de gratitud envers el mestre d'unes quantes promocions de llucmajorers. Feia goig veure la Sala plena de gom en gom, ja que no sempre les aules han estat l'escenari ideal perquè s'hi trobin, feliçment, el jovent i els seus docents. De vegades, però, si més no amb la perspectiva dels anys, queda un pòsit d'agraïments que els deixebles saben fer arribar al mestre ja madur. Era el cas que ressenyam.

Jo no vaig ser alumne del Sr. Cardell. El meu currículum escolar ha passat per l'escola pública i, només de passada, durant un any, per les aules franciscanes del carrer del Convent. Per altres camins, però, he conegut la qualitat intel·lectual del Sr. Cardell i el seu interès generós per la cultura. Per això sé que és necessari que hi hagi gent com ell perquè certs valors no sucumbeixin. És just, doncs, que la col·lectivitat li ho reconegui públicament.

**Macià Garcías**

## Jo també dic gràcies

El portal de l'aula era el darrer del terrat del segon pis. El parell de metres de passadís estret de sòtil alt que separàven aquest primer portal de l'aula tenien, tot i que llavors no ho hauriem dit així, un cert sentit iniciàtic pels alumnes del Col·legi de Sant Bonaventura que hi entraven per primera vegada per començar el curs de preingrés. Era una mescla de prestigi i temor, la consciència d'un cert canvi de nivell, on es mesclaven des de la referència al batxiller que començaríem dos anys després, però al qual feia referència el nom del curs, fins a la mateixa personalitat del mestre. El senyor Cardell tenia fama de seriós i exigent, i la llegenda de les seves fúries adquiria als nostres ulls proporcions terribles. Una llegenda, tot s'ha de dir, que l'estadística de l'experiència, si no la va abollir, la reduí a la categoria d'excepció massa publicitada.

Ben altres són els meus records d'aquells dies amb olor d'esborradora, llapis i tinta, de pols de guix, fang de futbol, rosegons de berenar... aquells inacabables horabaixes machadians quan la claror que entrava per les finestres de l'aula tenia sempre els colors de la pluja.

Me'n record, per exemple que cantàvem. Degué esser una de les poques vegades que cantàrem a l'escola, si descomptam els preceptivíssims i constants ensinistraments litúrgics. Des de les primeres polifonies del famós botó d'En Martín fins a la inoblidable i terrible llàntia monserratina del rei moro (Un dia que l'encengueren, un àngel del cel baixà; Apagau aquesta llàntia que tot lo món finirà).

Per nosaltres, llavors, el món tot just començava, nou com a tantes, infanteses vagament felices. I molts

dels meus records d'aquella aula són paratges d'una regió del viure que mai no he abandonat i encara ara esper a mi fonament i refugi: els plaers epifànics de la lectura, els poders meravellosos de les paraules. Octavio Paz ho ha formulat amb precisió de poeta: «llegir és un exercici mental, i moral de concentració que ens mena a internar-nos dins móns desconeguts que, poc a poc, es revelen com una pàtria més antiga i veritable: d'allà venim».

Algunes de les decisives passes inicials pels itineraris d'aquesta aventura els vaig viure a aquella aula de l'escola dels frares. Puc veure amples guarets de terres llunyanes encara ara cada cop me sent el mot castellà que els designa: «barbecho» és per ami, des de llavors una mena de so màgic. Puc veure un camí entre alts arbres, paratges d'un llibrer de «Lecturas campesinas y marineras».

Va esser aquell any que vaig aprendre de cor, d'una petita antologia, només un plec editat amb motiu de no sé quina commemoració, «La llocada venturera». Fins i tot celebràrem un petit concurs de recitació de poemes d'aquell llibre, tal vegada el primer de poesia que he tengut. Els premis de la justa eren tres juguetes, tres camions de plàstic realment magnífics als meus ulls de llavors. És possible que fossin una donació a algun organisme dels Estats Units d'Amèrica? Agosarats va haver-hi que recitaren de cor l'Estiu o Del Pla.

També aquell any, amb el tom setè de les Rondalles d'En Jordi des Racó com a llibre de lectura, es féu possible el miracle que, en aquells dies de persecució culturícida, de marginació virulenta, aprenguessim a l'escola les primeres lletres de la llengua

catalana, una feina que, en els anys següents, continuaria fent el nostre curs amb el senyor Jaume Lladó.

La lectura, la meua llengua, la poesia. Deixaré estar aquí els records escolars. Només tornaria a tenir el senyor Cardell els darrers anys del batxiller, quan ens va donar classes de literatura francesa (Anathole Thi- baud, dit France...)

Llavors ja començàvem a esser garrudets, gallejàvem a tota, l'edat en nosaltres volia fer la viu-viu. Poc més tard degué esser que visitarem un dia al senyor Cardell a casa seva amb Miquel Sbert i Tomeu Jaume, no va esser l'únic vegada, però la record especialment perquè va esser de les primeres i, per primera vegada, vaig veure un llibre de Salvador Espriu, i un disc de Raimon sobre els seus poemes.

De tants d'aspectes de l'activitat de Sebastià Cardell crec que, per coneguts, quasi no s'ho paga que en parli: el pacient treball d'assessorament lingüístic, del recordatori de primera comunió a la publicació oficial, de pedagogia continuada, d'investigació o traducció, la presència constant i silenciosa, quasi imperceptible, imprescindible.

Certament, jo també hi he anat més d'una vegada a demanar l'ajut lingüístic, bibliogràfic. Els darrers anys solem coincidir al concert que la Banda de Música fa a la placeta del convent per Santa Candida. A les converses que allà hem mantingut he pogut conèixer més aspectes de l'home. I si ho retrec aquí és perquè, sempre i discretament el mestre, m'ha deixat compartir l'aventura de mirar la iconografia del temple franciscà, la riquesa d'aquelles formes invisibles de tan familiars. Em va

mostrar un llibre que es mereix existir, un llibre amb fotografies, documents històrics, anàlisis estètica..., que poguessin guiar les mirades entre aquestes imatges i cap a elles: mirar els àngels dels convent, constatar-los, coneguent-los, defensant-los, estudiant-los, és un projecte bell, que ens pot fer saber més de nosaltres mateixos i la nostra història, que ens pot proporcionar plaers de reflexió estètica. Si ho he retret aquí públicament, traint una mica la confiança d'un amic essencialment discret, és amb la intenció de presentar la requesta a fer de l'homenatge merecedoríssim un homenatge actiu, una llavor fructífera. Si ho he fet públic és amb l'esperança que algú, no, que nosaltres, els amics de l'OCB, l'Ajuntament, les entitats privades que han fet del mecenatge cultural una política d'imatge..., posem mans a la feina; per aquests projectes, si hi ha la voluntat de tirar-los envant, de posar-hi els mitjans que cadascú pot disposar, no es difícil trobar els especialistes que s'avinguin a fer i coordinar les distintes tasques. I el resultat bé s'ho pot pagar.

Perquè, al capdavant, el millor homenatge real que es pot fer a homes com Sebastià Cardell és sempre d'una qüestió d'actituds i de fets. Un projecte de llibre, però sobretot el treball de persones, col·lectius i institucions, envers la llengua i la cultura d'aquest país en tots els seus àmbits, envers la cultura dels homes de l'Home en totes les seves manifestacions. Magra cosa hauran estat les retòriques campanejants, les efusions sentimentals, si, en pagar-se el seu ressò, no hi ha fets i fetes que demostrin que no es fonamentaven en fum. Hem reconegut públicament un deute cert, paguem-lo, o comencem ara, perseverem des d'ara, i que la institució municipal que s'ha dignificat participant als actes de reconeixement aguantant, com li correspon, el llum de l'exemple.

He anat i vingut del personal al col·lectiu en aquest escrit que no vol ésser més que un reconeixement públic d'un deute. Un deute de gratitud que és col·lectiu, però que per molts de nosaltres és també, i tan estrictament, personal. Havia d'ésser així, donat que parlem d'un mestre.

D'un catalitzador, com justament es digué a l'acte de presentació de la Miscel·lànea d'homenatge. Com justament s'usà la imatge del jardiner o el pagès, que sembla, i rega i esmotxa.

Per tot això, caiguent probablement en el risc de parlar massa de mi mateix, no he dubtat en exposar qüestions tan personals: és en la intimitat dels individus on els bons mestres sembren i conren. Tal vegada només volia dir això, jo que he tengut molts de professors, però pocs mestres autèntics. El senyor Cardell n'ha estat i n'és encara un. Les llavors que ell va ajudar a sembrar i germinar són ara la vegetació,

que dona vida als paratges interiors que em fonamenten. És un d'aquests deutes impagables, però podeu creure'm que tenia la necessitat de fer-ne pública reconeixença. Pel que fa a aquest àmbit personal, però també com a ciutadà d'aquesta terra, d'aquest país que necessita, si vol tenir un futur propi, reconèixer el que deu a aquells qui (i la referència espruina vé en el meu cas a tancar una espècie de cercle) han viscut per salvar-nos els mots, per retornar-nos el nom de cada cosa. Però també el sentit d'alguns mots bells i grans que, a força d'usar-los, a vegades sembla que no en tenguessin.

Miquel Cardell



Centre de Rehabilitació i Recuperació Funcional

Llucmajor

**GIMNÀSTICA CORRECTIVA DE:** Columna (escoliosi)  
Peus plans  
Manteniment

**REHABILITACIÓ DE PACIENTS:** Post infarts  
Neurològics  
Traumatològics

**TRACTAMENTS**

<p><b>Cervicàlgies</b></p> <p><b>Lumbàlgies</b></p> <p><b>Variats (drenatges linfàtics)</b></p> <p><b>Esquing</b></p> <p><b>Bronquitis</b></p> <p><b>Senusitis</b></p> <p><b>Proriasi</b></p> <p><b>Artrosi</b></p>	<p><b>Kinesiteràpia</b></p> <p><b>Laserteràpia</b></p> <p><b>Microones</b></p> <p><b>Electroestimulació</b></p> <p><b>Ultrasons</b></p> <p><b>Traccions</b></p> <p><b>Corrents biodinàmiques</b></p> <p><b>Tens</b></p>
---	---

**Lesions esportives**

*Assegurances: ASISA, SANITAS, PREVIASA, MARE NOSTRUM*

*Elena Avendaño Molina*

*Lic. fisioterapeuta*

Col. 3622

Antoni Maura, 57 - ☎ 12 00 64

*Llucmajor*

# Aplec de patiments (I)

## Patir la irreflexió

En un dels més recents números de la revista **Ajoblanc** (publicació que us recoman vivament, sempre i quan tingueu ben esmolada i a punt tota la vostra capacitat de discriminació), trobàvem un interessant «Especial Literatura» que incloïa una pregunta a tretze escriptors ben diferents, sota la qüestió «Cap a on va la Literatura?». I el resultat és, si més no, curiós (o fóra més adequat dir «simptomàtic?»), almenys al meu parer: dels tretze, només dos donen una resposta vàlida, tan sol un se sap fer escàpol dignament de la capciosa i estantissa pregunta, i els deu restants cauen en la banalitat o, directament, en el ridícul. Vegem-ho.

Les respostes encertades -com diuen en un concurs televisiu- vénen de boca de Javier Marías i de Quim Monzó. Tots dos coincideixen: no hi ha resposta. Sempre hi ha hagut, i hi haurà, espavilats que facin voleiar l'esmentada pregunta, com una mosca empipadora. Però tanmateix, la literatura, com a fer consubstancial a l'home anirà cap a on l'home -així, en ple- la faci anar, i no cap a on uns quants suposin o vulguin fer suposar.

D'altra banda, Pere Gimferrer protagonitza l'única sortida per la tangent duita amb elegància. Emparament-se en la seva reconeguda erudició, no diu cap a on va, sinó d'on ve la literatura contemporània. I així, divaga un poc sobre Rimbaud, Faulkner, Proust, Joyce... Quan en saben, quedar bé no costa res.

Quant als demés (Luís Goytisolo, Ana Ma. Moix, Leopoldo Panero, Soledad Puértolas, Lluís Racionero, Manuel Rivas, Mercedes Soriano, Andrés Trapiello, Manuel Vázquez Montalbán i Enrique Vila Matas), ben poca cosa, però amb distintes manifestacions. Hi ha qui aprofita per publicitar la seva última novel·la -Vila Matas-, o tota la seva obra, posats a fer -Puértolas-. També, qui es despenja amb evasives fallides (zero punts) per caure en el parany d'abundar en els tòpics més infeliços i suats: Goytisolo i Racionero i la presumpta guerra amb els mitjans audiovisuals, Rivas i la presumpta guerra amb la retòrica literària, i Panero i la presumpta impossibilitat de la gran obra. I encara hi ha els qui

cauen com ja hem dit, en el ridícul més trist i fètid a força de voler-se misteriosos, de brometes inadequades i d'esnobismes escalabrats. Heus aquí les perles: Ana Ma. Moix: «No va. Afortunadament torna». Soriano: «Cap al desastre total. Felïçment». Trapiello: «Això només ho sap Rafael Conte». Vázquez-Montalbán: «Cap a la possibilitat de ser un concepte resumible en cinc o set línies. Per aquest pic, em basta amb sis». Sobren comentaris.

De tretze respostes, només dues d'aclarides i solvents. Per una senzilla regla de tres -i si aquesta mostra fos representativa, que ja sabem que no pot ser-ho-, tendríem tan sols al voltant d'un quinze per cent d'escriptors mínimament lúcids i fiables. Percentatges irònics a anda, el que és cert, però trist, és que el món de les lletres es presenta superpoblat de subjectes sense nord ni sud, sense interrogants en els ulls ni silencis en els llavis. I justament ara, en el moment del retorn de l'humanisme...

Sebastià Alzamora

**PERRUQUERIA**

**FINA**

C/ d'Es Vall, 49

Tel. 66 11 58

**DOLÇ I SALAT**

FRUITS SECS

CONGELATS

POLLASTRES A L'AST

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR



XERRADES DE CAFÈ



## Les Fires Millors de Mallorca

**C**om seran aquestes Fires?  
 -Més o manco com les de l'any passat.  
 -No ho sé, perquè aquesta crisi que hi ha i les dificultats econòmiques i els desastres que ens anuncia el Govern cada dia, crec que repercutiran a les nostres Fires.

-Aquest Govern Central, en lloc de predicar-nos austeritat i sacrificis, crec que hauria de començar per donar exemple.

-En dóna, perquè diu que no pujarà més que un u per cent els funcionaris públics.

-Això és llevar la xocolata al lloro. I els Ministres i demés «capitostes» què?

-Ah...! D'això no en parlen...

-Deixau la política i anem a les Fires.

-Quan als actes festius tot anirà com sempre.

-El pregó d'enguany, a més d'esser un tema poc conegut, perquè aquest Pere Beltran, el primer bisbe llucmajorer, que ningú no en sabia res va congregar molt de públic a la sala d'actes de l'Ajuntament.

-Sí, només estaven buits els bancs dels regidors...

-Sobretot els dels socialistes, que només n'hi havia un.

-Els socialistes no van de romanços, i manco quan fa olor de sacristia...

-També va esser molt lluït l'homenatge a Sebastià Cardell.

-Se'l mereixia, perquè el Sr. Cardell és un savi de les lletres catalanes.

-També el llibre objecte d'aquest homenatge, amb escrits dels lletraferits de Lluçmajor, és una perla històrico-literària...

-I quines altres novetats hi ha a les fires d'enguany,

-Diuen els programes que hi ha un concert per quatre clarinets.

-¿Qué deuen esser els mateixos que organitzaren la vaga de la Banda de Música el diumenge de Santa Càndida?

-Bromes apart, és una novetat, i crec que ho faran molt bé.

-A mí m'agrada la música de clarinets. És com si em fessin pessigolles...

-Bé, allò cert és que, en crisi i tot, tenim sis actes culturals, vuit musicals, setze esportius, a més de sa Mostra i trenta exposicions de diferents tipus.

-¿I aquestes dues vetlades de ball, una de saló a la plaça dels Pins, i l'altra de Rock al Passeig Jaume III què

seran?

-Pel que veig els conjunts són apropiats per cada cosa. El ball de saló, amb els conjunts «Aria» i «Mel i sucre» ho diuen tot.

-Sí, perquè en aquesta classe de Ball tot ho és mel i sucre.

-És veritat. En canvi el rock, amb els Ocults i els Blues Band, tot és ritme frenètic.

-Tant frenètic que sempre es necessita la Policia Municipal per si qualche jove es desmadra més de l'habitual.

-Jo del que estic endarrer, és del que ens dirà enguany el nostre President Cañellas al «banquete» de la Gran Via.

-Homo...! Jo ja ho sé...

-Sí? I què dirà?

-Que tenim les Fires Millors de Mallorca i un batle extraordinari...

Un que escoltava



**HAMBURGUESES**  
 «PERROS»  
 «PINCHOS»  
 «PEPITOS»

Provin la nostra  
**CUINA RAPIDA, ÉS TROPI!...**  
 Obert tots els dies

**Servei de begudes i menjars  
 de qualitat a preus raonables**

*Avinguda Carles V - Tel. 66 11 17 - LLUCMAJOR*

## CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS GOVERN BALEAR

*Propietat rústica, pecuària i urbana a Lluçmajor en el segle XIX (II)*

### Amillarament de 1862. Lluçmajor

Una secció, la 7ena., amb un total de 700 Qdes., únicament la formaven tres possessions: Binificat (312 Qdes.), La Maimona (130 Qdes.), i Míner (256 Qdes.) totes elles en mans de ciutadans. Binificat, del Comete d'Ayamans; i La Maimona i Míner del Marquès de Sa Bastida.

Observant a fons el mapa del terme, al que fa referència l'Amillarament, destaquen en la perifèria, les grans possessions, mentre que en la part interior, hi figuren les de menor extensió, i més encara, en la perifèria del nucli urbà, altres més petites.

La febre parcel·lària, arranca d'aquest segle, i a principis del vinent, encara es recreeix, degut al començament de la indústria del calçat, on possessions que no havien sofert establits, acabaren per cedir, per exemple Son Taixaquet, Païssa, Sa Torre, S'Aguila, Sa Llepassa o Lluc-

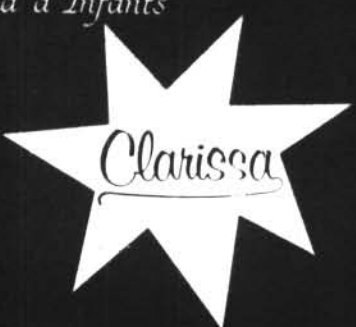
met, entre altres. Igualment Son Julià de Ca S'Hereu, possessió de 514 Qdes., en diversos anys, es va parcel·lar en nombrosos establits.

### ELS CULTIUS

#### TAULA DE CULTIUS

CULTIUS	QUALITATS			
	1'	2'	3'	4'
Alzines	160	120	80	--
Ametllers	270	170	80	30
Cereals	160	106	53	16

*Moda d'Infants*



Clarissa

C/ Barn. 9 - tel. 66 29 61 LLUCMAJOR

*VOS DESITJA BONES FIRES*

#### TENIM LES MILLORS MARQUES

Bus-stop	Lay Lack
Baby Bus-stop	Baby Lay Lack
Diony's	Delfos
Marquina	Feyfo
Tutto Piccolo	Petit Patapon
Mimex	

**OFERTA ESPECIAL FIRES**  
Jerseis i camises: 15 % descompte

PASTISSERIA

## Ca'n Lluc

Sant Llorenç, 78 - A - Tel. 66 06 69  
LLUCMAJOR (Mallorca)

▼ ▼ ▼

**\*Fabricació pròpia**  
**\*Gran varietat de tortades**  
**\*Especialitat en torrons artesans**

▲ ▲ ▲

Cultiu al 4t.	120	80	40	14
Erm	3	--	--	--
Figueres	300	200	100	30
Figueres de Moro	200	100	50	--
Fruiters	400	300	--	--
Garriga	30	18	6	--
Garrovers	140	90	50	--
Improductiu	--	--	--	--
Pinar	60	40	20	--
Regadiu de sínia	300	175	--	--
Vinya	240	200	50	20

\* Valors de 1 Quarterada, en Reials de velló i cèntims

Com a ressenya curiosa, i molt interessant, l'Amillarament ens facilita la quantitat d'arbres, o ceps en el cas del cultiu de la vinya, que abarcava una quarterada. El detall es com segueix:

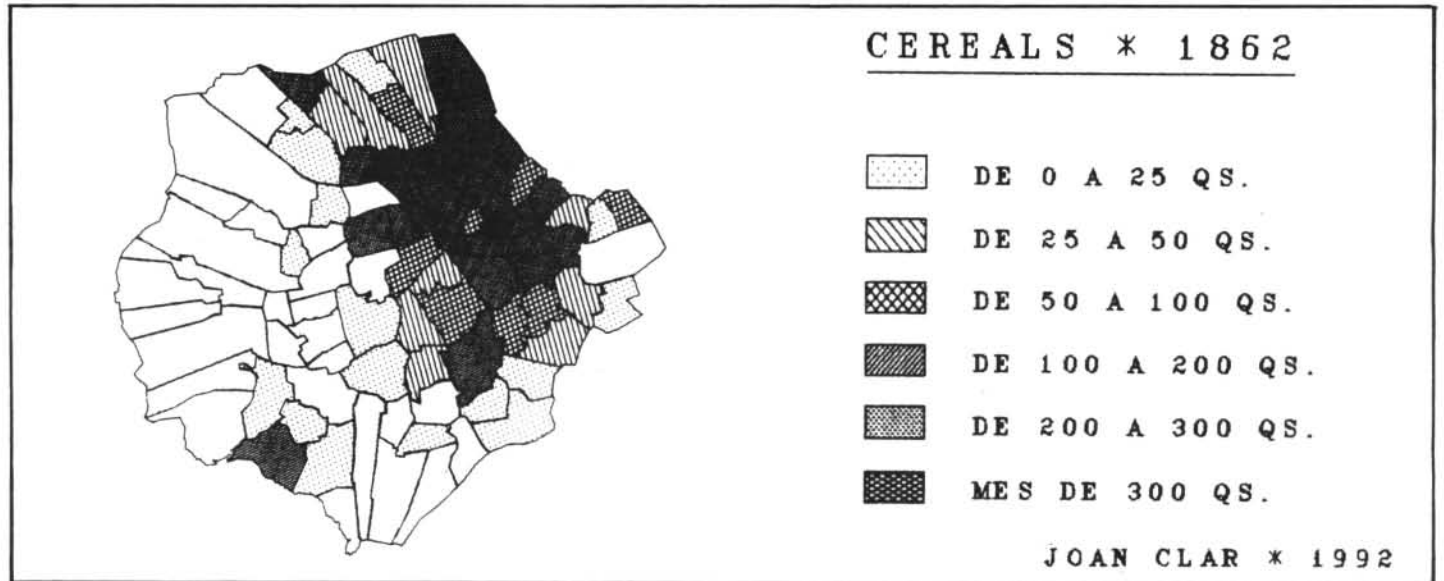
1 QUARTERADA	Nº ARBRES/CEPS
Ametllers	80
Figueres	36
Fruiters	125
Garrovers	40
Oliveres	40
Vinya	2.150

El cultiu més extens correspon als Cereals, seguit de les figueres, i la Vinya. La part no cultivada (Garriga, Pinar, Ullastres, Erm i Improductiu), comptant a més la part que ocupava el poble, camions, torrents, etc., superava les 24.000 quarterades; mentre que el total del terme està xifrat en 46008 quarterades, O quartons, i 89 destres. Per tant el percentatge de terra cultivada, era de casi un 50%.

El total de propietats, segons l'esmentat Amillarament, era de 5.627.

S'ha de dir que al segle XIXè., els conreus fonamentals (cereals, regadiu,...) donaren pas a uns altres com foren els ametllers, figueres, garrovers, i un altre que esdevengué més important, que fou el de la vinya, segurament arran de la filoxera pareguda a França; fenomen que es repetia a Mallorca i concretant a Lluçmajor, en la darrera desena d'aquest segle.

Els Cereals ocupaven una superfície de poc més de 4.241 quarterades, destacant Galdent (Secc. 1) amb 320 Qs., Cugulutx (Secc. 47) amb 229 Qs., i la Secc. 27, abarquant 201 Qs.



**BAR CA'N NADAL**

(Nova direcció)  
En Jaume i Na Catalina

**Especialitats: TAPES I  
BERENARS**

Nicolau Taberner, 36 - Tel. 66 00 43

CARNISSERIA ■ XARCUTERIA

**ZANOQUERA**

---

**GARCIAS**

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02  
LLUCMAJOR (Mallorca)

## El Col·legi Ntra. Sra. de Gràcia vol aclarir

El Col·legi Ntra. Sra. de Gràcia respon a les declaracions publicades a la revista «de pinte en ample» als articles sobre:

1) El ple de dia 30 de juny quan es refereix a unes subvencions que «teòricament» es varen concedir a Ntra. Sra. de Gràcia de Lluçmajor, i els corresponents comentaris del Sr. Joan Monserrat, ex-batle, en relació als col·legis privats concertats.

2) Les declaracions de la «Penya d'es falcó».

El mes d'agost quan els mestres d'aquest col·legi reberen la revista i es trobaren amb aquestes informacions errònies, demanaren al regidor d'esports, Sr. Ferré, que es rectificassin públicament les dades sobre les quantitats pagades als distints col·legis.

Ara ens trobam a dia 30 de setembre i no ha aparagut en aquest mitjà de comunicació cap tipus de document que aclarís aquesta situació, és per això que el claustre creu oportú respondre al malentès.

Hem sabut que en el darrer plenari de dia 28 de setembre es va fer un breu aclariment que també volem matisar.

1. Ntra. Sra. de Gràcia no ha rebut cap pesseta com a col·legi, i com a APA (Associació de Pares d'Alumnes) del col·legi té previst cobrar la quantitat de 80.000 ptes., i no les

706.500 ptes. esmentades a l'article de la revista a la pàg. 39.

2. El Coordinador de l'Esport Escolar va repartir les diferents quantitats als monitors de l'esport escolar. Els equips esportius estan formats per alumnes del col·legi públic Jaume III majoritàriament i per alumnes del col·legi Ntra. Sra. de Gràcia a algú dels equips.

Aleshores on a la revista posa: «Al col·legi públic de Lluçmajor, de 20 unitats, no li ha tocat res», és una mentida, ja que li ha correspost la major part de la subvenció, destinada als monitors.

3. Recordant el text llegíem: «El portaveu del PSOE els va recordar que l'Ajuntament no tenia cap tipus d'obligació de subvencionar negocis particulars, i sí que tenien deures referents a les escoles públiques que eren les del poble».

Si el «negoci» a què es fa referència són els col·legis concertats, no sabem amb quin sentit es fa. Un col·legi que ofereix un servei al poble, on els alumnes no paguen ni un duro, i només es compta amb la bona voluntat de les entitats que ofereixen l'edifici per fins educatius, no en fa cap de negoci.

A més els deures dels ajuntaments són subvencionar tots els col·legis del poble a les activitats artístiques i culturals, on hi assisteixen alumnes, fills de pares d'un poble que també compleixen com els altres pagant els seus impostos a l'Ajuntament cada any.

4. Demanaríem a l'òliba que en parlar tingués un mínim d'educació, respecte i consideració cap a les persones i institucions.

5. Referent al punt on diu: «que a la privada els paguen fins i tot els desplaçament i etc., cosa que vol dir que en poden fer el que volen, com per exemple comprar roba per a l'equip». Heu de saber que el pressupost és el mateix per a tots els col·legis que hi participen, i els desplaçaments no són per a privilegiats ja que un mateix autobús se'n du tots els esportistes del poble, tant els de la pública com els de la concertada.

Els xandalls els paguen els respectius APAS i alumnes de la seva butxaca. Si hi ha qualche partida per material esportiu per part de l'Ajuntament es dona proporcionalment al nombre d'alumnes i a tots els col·legis del municipi tant públics com concertats.

No hem volgut amb aquest escrit encendre polèmiques o debats, només aclarir una informació incorrecta i ofensiva, i que afecta a moltes persones.

Desitjam que no hi hagi aquest tractament tan diferenciat entre públiques i concertades ja que ambdues es dediquen a una mateixa tasca educativa i social.

El Claustre de Professors

## L'Ajuntament de Lluçmajor i el Pla de Ports Esportius

Aquest Ajuntament governat pel PP-UM ha estat l'únic de l'illa de Mallorca que s'ha demostrat partidari del projectat Pla de ports esportius i per això pensam que ve obligat a

# PETITONS

ARTICLES  
INFANTILS

LLISTES  
NAIXEMENT

De 0 a 10 anys



Plaça d'Espanya, 46 - Tel. 66 18 59  
LLUCMAJOR



EL SALO DE PERRUQUERIA  
I BELLESA DE LES

GERMANES  
PUIGSERVER

ELS OFEREIX EL SEU HORARI:

De dimarts a divendres  
de 9 a 12 i de 15 a 19  
i els dissabtes de 9 a 19

C/ Orient, 8

Tels. 66 20 08 - 66 11 12 - 64 05 14  
LLUCMAJOR

exposar-lo al públic per tal que els ciutadans del terme de Lluçmajor en tenguem coneixement, si aquest projecte sota l'expressió «ampliació» es comprèn no solament el fet d'augmentar el nombre d'amarradors, sinó que també comprèn l'augment de noves construccions d'edificis...

Per això esperam que aquest ajuntament exposarà el Pla i així sabrem si quan el consistori va aprovar l'ampliació del port de S'Estanyol amb les noves edificacions, ho va fer amb coneixement de l'esmentat Pla o si va obrar sense pensar-hi.

Recordem el refrany segons el qual «rectificar és de savis»

**J.P.A.**

## Felicitats senyors directius del C.N. S'Estanyol

Sou fenomenals, perquè ja quasi teniu l'ampliació del port a la butxaca.

El que no puc descobrir, són les maneres que heu utilitzat per aconseguir que el partit PP-UM, actualment en majoria a l'Ajuntament de Lluçmajor, hagi aprovat aquesta ampliació.

I tampoc no entenc que el PP-UM, molt abans del projecte de la llei de Ports, hagi realitzat l'aprovació.

I no heu d'oblidar que aquesta llei exigeix un grau de protecció per a les zones costaneres que pels alts valors de paisatge i ecològics mereixen una protecció total. I en aquest grup s'hi troba el litoral de S'Estanyol perquè té la platja i s'Illot devora on

preteniu efectuar l'esmentada ampliació.

Per tant, si estam protegits per la llei, resulta que el PP-UM té una il·legalitat autoritzada.

Per això confiam en el PSOE i en el GOB per fer complir el respecte que la platja i l'illot mereixen.

I vosaltres directius, no oblideu allò que diu la saviesa popular de qui riu el darrer, riu més.

**C.B.V.**

Amic Julià:

Vaig llegir la teva carta el mes passat on parlaves del Cantó de la Bombarda. Me vengué a la memòria que quan vaig començar a anar a escola (encara no s'havia inventat l'EGB, ara desaparescuda) vaig tenir de mestre el Sr. Cardell el qual es preocupà de mostrar-nos el Cantó de la Bombarda. Primer ens va explicar la història, després ens llegí la poesia de M<sup>a</sup> Antònia Salvà que tots aprenem i finalment ens va dur a tot el curs a veure el canó. Crec que els meus condeixebles i jo tenguérem molta sort de tenir mestres que, com el Sr. Cardell s'interessaren més per ensenyar-nos cançons mallorquines en lloc de cançons més de moda en aquell temps («Cara al Sol» o «Montañas Nevadas» per exemple).

A vegades les gestes es fan amb coses petites i això li ha succeït a Sebastià Cardell, que passa sense fer renou però a tothom deixa senyal.

Jo Julià, quan pas pel Cantó de la Bombarda sempre rellegesc els versos de la Poetessa i pens amb qui me'ls va ensenyar.

L'atzar ha fet que la teva evocació de la cantonada el mes passat me serveix a mi per retre un petit home-

natge al Sr. Cardell crec que en nom de tots els seus ex-alumnes.

Gràcies Senyor Cardell per haver estat el nostre mestre.

**J.T.**

## Sa crisi

Empeny més de cada dia sa crisi que tenim aquí, si això segueix així arribarem a suprimir a ca nostra sa darrerria.

Es que la tenim tan aprop que hem perdut s'alegria, i ja se veu qualque rebost amb més d'una teranyina.

Molt poques senaietes s'ompliran en es mercat, ben aviat es segon plat anirà a fer punyetes.

Dins sa semana set dies segon plat no veurem sortir, menjarem pa i olives per acabar-nos d'omplir.

Posades ses estovaies contents seurem a dinar; en mig dos plats de taiades un de ràvec i un de pa. Seran temps mals de passar i haurem de fer grapades, amb un oi i moltes patates farem truita per sopar.

Em diu es vei de Ca'n Ganxo i ell és un home molt llest, que ja fa anys se colga prest per no gastar llum ni butano.

**Miquel Monserrat Clar**

## CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

### HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)  
Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)  
Divendres horabaixa (16,30 a 20 h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR



## FOTO CLAR

Perfumeria

Reportatges, Fotos d'Estudi, Carnet... i una extensa gamma de productes de perfumeria

OFERTES EN CAMERES FOTOGRÀFIQUES  
VENDA DE CARRETS

Carrer Nou, 8 - Tel. 66 06 32 - LLUCMAJOR

*Gent de la Vila*

## Baltasar Clar Moll, contrabaixista

Parlar de música clàssica és sempre molt agradable i gratificant, però ho és molt més si en parlem amb un entès: en aquest cas, amb Baltasar Clar Coll. Músic nascut a Lluçmajor el 1950 i contrabaixista de l'Orquestra Simfònica de Palma de Mallorca. Per a Baltasar, aquesta professió no és «feina», sinó que és tota la seva vida i un extraordinari plaer. Ell porta la música dins i quan en parla s'entusiasma d'una tal manera que se l'encomana.

El primer professor va esser el seu pare (músic).

Va cursar els estudis en el Conservatori Professional de Música de Balears i la carrera de contrabaix en el Conservatori Superior del Liceu de Barcelona sota la direcció dels professors:

Joan Villarroya, (primer contrabaix de la Simfònica Ciutat de Palma). Ferran Sala, (catedràtic del Conservatori Superior Municipal de Barcelona), primer contrabaix de l'Orquestra Ciutat de Barcelona i de l'Orquestra del Teatre del Liceu). Amplià estudis amb el concertista i catedràtic Todor Toshev (Bulgària).

1980: Entrà a formar part de l'Orquestra Simfònica Ciutat de Palma.

1982: Es converteix en el contrabaixista de l'Orquestra de Cambra «Els Solistes de Mallorca».

1983: Funda el «Quintet L'Auba», interpretant el Quintet «La Trucha» de Schubert.

1984: Forma part de l'orquestra de corda del Cor de Cambra «Studium» (dirt.: Carles Ponseti) amb qui realitza un enregistrament discogràfic. Des del mateix any és membre de la Jove Acadèmia Instrumental (dirt.: Carles Ponseti).

1989: Es converteix en membre de l'Orquestra Simfònica Balears. El mateix any funda l'Octet de l'esmentada orquestra, interpretant l'Octet de Schubert, i els Septets de Beethoven, Kreutzer i Berwald en diferents ciutats de Mallorca i Eivissa.

1990: Fou nomenat primer contrabaix de la «Camerata Orquestra Llevant de Mallorca». (dirt.: Rafel Nadal).

1991: Funda el «Quintet de corda de l'Orquestra Simfònica de Balears».

### VOCACIÓ MUSICAL DES DE LA INFÀNCIA

-Abans de formar part de la Simfònica, has tocat amb altres conjunts. Parla'ns una mica d'aquest passat.

-Vaig començar, com tants d'altres, tocant música comercial, en diverses orquestres, pels hotels en aquells anys de «boom» turístic. Aleshores tenia només tretze anys i era el ninet del grup; vaig fer els catorze a l'hotel «El Cid». Els altres components eren Joan Xamena, Macià Catany («Prebe»), Joan «Baret», que també és mort i amb Toni «Batlet». En aquells moments jo tocava el baix elèctric.

-Què té el contrabaix que no tinguin altres instruments?

-El baix elèctric és una derivació del contrabaix. Aquest és un instrument que té quatre cordes i tota Orquestra Simfònica necessita uns fonaments tant harmònics com rítmics i la funció del contrabaix és justament aquesta.



**-Des de quant toques el contrabaix?**

-Vaig començar a estudiar-lo quan tenia devers vint-i-set anys, a través de la música de jazz, que sempre requereix aquest instrument. En aquella època jo estava a Canàries i una de les decisions que hi vaig prendre va ser tornar a Mallorca, a més de continuar estant amb la meva família (pares), per estudiar el contrabaix. Aquí hi havia un professor, Joan Villaroya, que era el primer baixista de la Simfònica i durant uns quants anys vaig anar a classe amb ell. Després ja vaig entrar a la Simfònica, que encara no era professional.

**-Quin temps fa que la Simfònica s'ha professionalitzat?**

-Des del 89, és a dir que fa només tres anys. La meva professió actual és la música. La vida a la Simfònica és pràcticament la mateixa que quan érem amateurs, feim dos concerts cada mes i, encara que el trull va amb les temporades (unes amb més feina que d'altres) els assajos són diaris, de tres hores (més o menys de 10 a 13 hs.). En algunes èpoques, a més dels concerts propis de l'Orquestra, se celebra també la temporada d'Òpera i aleshores la labor és més complicada i els assajos es multipliquen.

## ENS MANCA UNA CULTURA MUSICAL

**-Com és d'esgotadora, aquesta feina?**

-Ho és en algunes ocasions, però, en general per a mi no és feina i no ho ha estat mai: fer música no ha estat mai allò que la gent entén per «feina»; la música és la meva vida i no l'entenc de cap altra manera.

**-Quants d'elements té la Simfònia de Palma?**

-A l'actualitat n'hi ha una seixantena. Hi ha bastants elements estrangers: japonesos (una parella), hongaresos, anglesos, sudamericans... Mantenim molt bones relacions entre tots perquè la música és un llenguatge internacional. Ho ha estat sempre. I és interessantíssim treballar amb

gent de costums, ideologies, idiomes, diversos perquè és una cosa que enriqueix extraordinàriament.

**-La base musical d'aquests estrangers deu ser ben diferent de la nostra...**

-I tant!, França, Anglaterra, Itàlia, els Països que abans dèiem socialistes, tenen una cultura musical molt més elevada que la d'aquí; i aquesta cultura elevada no és només dels mateixos músics sinó tot el públic. El concepte d'un músic és elevat; en canvi, aquí, per qüestions de cultura musical, la gent té una idea equivocada del que és un músic i gairebé no s'acaba d'entendre com algú pugui ser músic viure de la música. Per a molta gent, d'aquí, així és impensable. Hem de pensar que a Mallorca només fa tres anys que tenim una orquestra professional, de la qual es pot viure... Si miram, encara que només sigui quinze anys enrera, la cultura musical de l'illa era poquíssima. Però amb aquests quinze anys ha crescut molt, però és que hem partit de tan baix que no podem fer comparacions amb cap d'aquests països que he anomenat abans. No té res a veure.

**-Quants contrabaixistes hi ha a la Simfònica?**

-Som cinc: un és australià, l'altre és polonès, una al·lota búlgara, un català i jo.

**-Per què, aquest creixement, durant aquests darrers anys?**

-Per començar he de dir que el suport econòmic, el finançament d'una Orquestra d'aquest tipus ha de venir, naturalment, de les institucions, en el nostre cas, el Govern Balear, l'Ajuntament de Palma i les Caixes. Però també s'ha de dir que són les persones que destaquen socialment les que poden donar-hi una forta empenta; i, en aquest cas, la Reina és una entusiasta, com ja se sap, de la música clàssica i això és un exemple que té molt de pes de cara al públic. Les figures impor-

tants, la gent que es relaciona molt dins i fora del país, els polítics, totes aquestes persones poden fer que el públic es decanti de cap als concerts, de cap a la música clàssica, tot simplement, per imitació. No ens queda més remei que entrar dins Europa i en música ens hem de posar a nivell europeu, malgrat ens falti molt.

Es tracta una mica de «rentar» la imatge del públic, considerat com un estrambòtic, que no toca de peus a terra.

**-Quina opinió et mereix la cultura musical de Lluçmajor?**

-Em sembla que ara hi ha un ambient: hi ha l'Escola de música, la Banda... són molts els nins i nines que aprenen música (solfeig i instruments), es fan concerts d'una manera bastant regular i crec que és un ambient que s'ha de potenciar al màxim. S'han d'educar els nostres fills en una concepció de la música distinta a la que han rebut fins ara. Per a molts de pares, l'única cosa que interessa són els estudis acadèmics dels fills i no tenen en compte aquestes altres possibilitats artístiques, encara que ja sé que això és pràcticament impossible mentre no canviïn els plans d'ensenyament però s'hauria d'arribar a aconseguir. He vist orquestres de joves (de 12 a 18 anys), que en temps de curs escolar, han vingut a fer concerts; en record una de Nordamèrica que va interpretar, ni més ni manco, una simfonia de Mahler i ho feren molt dignament tot i que Mahler comporta unes dificultats d'interpretació evidents. Aquest exemple ens hauria de fer reflexionar sobre el tema.

## LA MUSICA NO S'ABANDONA

**-Per què la feina de músic no és com les altres?**

-La resposta més clara és que quan surts del conservatori amb el títol baix del braç no pots fer-lo servir només per mostrar-lo. No pots deixar de tocar mai; no pots dir «tenc el títol, guany unes oposicions i s'ha acabat». No. Sempre has d'estudiar i practicar, perquè si deixam dos o tres dies, la qüestió de digitació (en el meu cas) o d'embocadura (en cas

d'un músic d'instruments de vent) que no funciona bé. L'art s'ha d'estimar, per poder desenvolupar-te no ha de ser una feina i si no s'estima molt, no va. Per a un músic com jo, normal, de províncies (no estic parlant de «divos») el treball no és rendible quant a doblers; guanyes un sou normal, et dona per viure, però res més. No obstant això, és tan gratificant que et compensa molt.

## L'ART ENS FA SENTIR VIUS

**-Viatja molt l'Orquestra Simfònica?**

-Més o menys: hem anat a Barcelona, a Andorra, en temporada d'òpera o Oviedo, a Eivissa i a Menorca... Darrerament vàrem ser a Barcelona, en ocasió de «Mallorca es presenta» i va ser un concert molt emocionant; l'ambient era fantàstic i la plaça de la Seu era plena de gom a gom i devia haver devers vuit mil persones. He fet molts concerts i estic avesat a veure la reacció del públic però allà hi havia emoció. Totes les obres que tocàrem eren peces de música popular mallorquina, folklòrica i aquestes cançons ja les sentia cantar per mon pare i el padrí devora el foc i això te queda dins i quan ho tornes sentir t'emociona molt. Va connectar molt bé amb la gent.

**-I parlant del públic, creus que és prou la gent que va als concerts?**

-Mai no és rpou, però és un fenomen que també està en una línia ascendent. Al principi, el públic de la Simfònica eren un grupet reduït d'estrangers residents a Mallorca i un grup encara més reduït de melòmans. Els músics anàvem gairebé d'amagat al concert i el violinista s'havia d'amagar el violí davall la gavadina perquè la gent del carrer «t'apuntava amb el dit». Ara això no passa i de cada vegada hi ha més gent que va als concerts. També s'ha de tenir un compte que ara, la Simfònica és molt jove, la mitjana d'edat és de devers 30 anys i la joventut pot ser un factor per atreure un tipus de públic diferent.

Els artistes veim el món un poc diferent de la resta de la gent. Treballam amb emocions, amb sentiments i trobam que avui en dia estam inseparats dins un món tan materialista que



ha robat molta espiritualitat a la persona. L'art és aquesta part espiritual que comença a faltar-nos per l'excés de científicisme que patim.

**-Personalment, quins tipus de concert prefereixes?**

-M'agrada l'òpera, les simfonies... tal vegada la sarsuela sigui un tipus de música que no m'atregui tant. Una música que m'enamora profundament és la de Cambra, és un tipus de música més selecta, encara que ho és tota la música clàssica en general. Un Berlioz, un Beethoven és més per a simfòniques, la música de cambra és una cosa petiteta, sofisticada, exquisidament delicada. Per això m'agrada tant, perquè la seva preparació és minuciosa, d'una gran precisió. El sistema d'una simfònica és diferent. Encara que sembli estrany, és un sistema una mica «dictatorial» en el bon sentit de la paraula i ho ha de ser; s'han provat moltes maneres i diversos sistemes, però el director, en definitiva és qui comanda, qui dirigeix en tot el sentit del terme: pot suggerir però al final és qui té tota la responsabilitat si un concert no surt bé. El director té, o toca tenir, a la mà, tot aquest aplec de músics i aquests han de ser molt disciplinats. He treballat amb molts directors, si

bé l'oficial és el Sr. Remartínez, i tots saben que dirigir una orquestra és justament això. El director ha d'anar canviant per no quedar encasellat; aquest sistema l'afavoreix a ell i també a tots nosaltres, perquè la direcció és diferent en cada persona.

**-Tens nervis a l'hora de començar un concert?**

-Quan un músic surt a l'escenari i és el moment en què ho ha de donar tot, és l'artista i la gent ve per veure'l i s'ha de demostrar la seguretat i sabers que té. Amb el pas del temps un s'avesa a sortir en públic i arriba a dominar les situacions però he vist coses realment curioses abans de començar a tocar: des de músics que es persignen abans de sortir, fins a alguns que fan exercicis de ioga... és increïble com els nervis et poden arribar a jugar una mala passada. Ara bé, quan ets enmig, tothom deixa d'existir i ets tot sol amb la música i el grau de concentració arriba a ser tan gran que acabes esgotat.

**Tant de bo els nostres joves considerin les opinions d'aquest gran músic que és Baltasar clar i que entenguem, tots, que l'art ens dona la vida.**





Un robot a vapor  
**GRATIS** valorat en  
 47.500 pts. en comprar  
 una estufa o una xemeneia  
 amb la instal·lació inclosa  
 abans del 30.10.91

*Can Janer*

**FERRETERIA**

Avda. Carlos V, 199  
 Lluçmajor  
 Tel. 66 29 94

**T&I INFORMATICA**

C. Major 171 Lluçmajor  
 Tel. 66 17 15

**Programació standard**

**i a mida**

**Consulti preus**

**d'impressores, monitors**

**i subministres.**

Ordinador AT 16 Mhz. amb disc dur de  
 44 Mb., monitor VGA i 1 Mb. de RAM.

**139.900 pts. + I.V.A.**

Impressora laser 8 p.p.m.

~~239.900+I.V.A.~~ 199.900+I.V.A.

Ordinador 386-25 amb disc dur  
 de 84 Mb., 2 Mb. RAM i monitor  
 VGA en color

~~329.900+I.V.A.~~ 269.900+I.V.A.



*Las tres generaciones del Volkswagen «Golf» desde 1974 hasta 1991 cuando apareció la última*

# Un vehículo con historia

Desde 1974 se han producido 13 millones de unidades de este coche



**SEAT**



**Rubí Automóviles  
Llucmajor, S.A.**

Cra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

**“SA  
NOS  
TRA”**

---

**CAIXA DE BALEARS**

**VOS DESITJA BONES FIRES 1992**

Llucmajorers pel món

## Sebastià Jaume: «A Cuba la situació és cada vegada pitjor»

Sebastià Jaume Salvà és un llucmajorer que viu a Cuba des dels 8 anys, perquè son pare havia decidit d'anar-se'n cap allà per muntar un negoci relacionat amb la canya de sucre. Aquest home de 81 anys va tornar per primera vegada l'any 85, tenia la seguretat de retrobar tots els records de la seva infantesa i de recuperar els seus familiars, dels quals havia perdut totes

les pistes. I efectivament, després de consultar alguns dels llucmajorers amb el llinatge Jaume, va descobrir que aquí tenia cinc cosines, i a més uns altres tres cosins a Petra i al Coll d'en Rebassa. De llavors ençà ha vingut tres vegades, pel fet de tenir un passaport espanyol i per haver nascut a Llucmajor.

-Quan vos n'anàreu?

-Quan tenia 8 anys, ens va venir a cercar mon pare, ell feia tres anys que se n'havia anat a Cuba, a Camagüey, per muntar un negoci de canya de sucre. Tenia molta gent que treballava en aquest negoci anomenat «colònies», quan va venir a Mallorca dins el vaixell va contractar quatre llucmajorers per fer feina amb ell.

-Què féreu quan vàreu arribar a Camagüey?

-Vaig ajudar mon pare fins als 24 anys, jo no vaig anar mai a l'escola, després vaig fer de fuster, construïa carretes i finalment em vaig dedicar a la mecànica: de torner, de soldador d'automòbils...

-És cert que hi havia molts de mallorquins a Cuba?

-Sí, moltíssims, a les muntayes, amb la canya no hi havia pràcticament cap cubà, tots eren gallecs, mallorquins i «isleños» (era el nom que es donava als de les Illes Canàries).

-En tot aquest temps d'estança a Cuba haureu conegut molts de canvis polítics?

-És clar que sí, el primer govern que vaig conèixer, els anys 20, va ser el d'en Gerardo Machado, després el de Ramon Grua San Martín, fins que fou derocat aquest règim pel cop d'Estat de Fulgencio Batista el 1934. En Batista va estar al poder els anys quaranta i després el 1952 va tornar fer un altre cop d'Estat... fins que va arribar la revolució. Des del 1959 en Fidel Castro té el poder.



### LA INTERVENCIÓ D'EN FIDEL VA SER CRÍTICA

-Què va significar per a Cuba la Revolució?

-Es va veure clarament que la intervenció d'en Fidel seria un poc crítica, perquè ens prendria tots els negocis i els terrenys. A mi particularment em va prendre la benzinera,

només em vaig quedar la vivenda que havíem construït damunt i on encara ara vivim.

-Però no creis que els més necessitats en sortiren beneficiats de la Revolució?

-Pot ser que sí, però la situació està tan malament per a tots que en aquests moments la gent està descontenta. Fa un any i mig que la si-

tuació és cada vegada pitjor. Rússia ens ha retirat l'ajuda que ens donava i això ha estat catastròfic.

**-Quines són les necessitats reals que té Cuba en aquests moments?**

-L'escaseça és gran, no hi ha benzina, ni gomes, ni recanvis d'automòbil... Per suplir això, en Fidel (no es pot negar que és intel·ligent) quan va veure que Rússia canviaria el sistema va enviar a demanar una gran quantitat de bicicletes a la Xina.

El menjar també és escàs, ens donen 9 ous al mes, 230 grs. de carn cada 9 dies per persona, i un trosset de pa molt petit... Només podem anar a comprar amb la llibreta de racionament, on es pren nota d'allò que compram.

**ES CERT QUE L'EDUCACIÓ FUNCIONA MOLT BÉ**

**-Estau d'acord que l'Educació i la Sanitat són els temes estrella de la Revolució Cubana?**

-És cert que l'Educació funciona molt bé, es pot dir que els estudis són una obligació; hi ha facilitats per anar a la Universitat, però no sempre es pot elegir la carrera.

Quant a la Sanitat s'ha de dir que hi ha mils de metges i d'infermeres, més dels que necessita Cuba, però no hi ha medicaments. Jo me n'he de dur d'aquí una quantitat de medicaments per a una amiga doctora d'un hospital.

**-Per què no vos n'anàreu?**

-La meva família i jo intentàrem sortir de Cuba l'any 1969, teníem tots els papers, però la nit abans de partir ens assaltaren i no ens deixaren sortir, ens prengueren tots els papers.

**-La vostra família és cubana?**

-La meva dona és cubana, però filla de mare canària i de pare gallec. Tenc dos fills i una filla; en Sebastià té 45 anys i és tècnic en peces de camions i tractors; na Magdalena té 41 anys i és cap del personal que treballa a l'«acopio» de baix de ca nostra. A més de benzinera, aquest local és el centre de recol·lecció dels productes del camp: taronges, «yucas», «ñame», plàtans, «malanga» etc. Hi ha 40 camions que transporten aquests productes a un altre departa-

ment i des d'allà es reparteixen als 13 districtes de la capital.

El fill petit, en Lluís, té 35 anys, és taxista vacant i per cobrar l'atur té el deure d'anar al camp, a treballar la canya de sucre. El seu jornal és de 5 pesos 20 centaus diaris (l'equivalent a 26 ptes.)

Tots vivim a Camagüey, una ciutat de 250.000 habitants. Ni la meva dona ni els meus fills no poden venir aquí, són cubans de naixement i no es poden fer el passaport espanyol.

**LA GENT TÉ MOLTA POCA ESPERANÇA**

**-I quina esperança vos dóna en Fidel per sortir de la crisi?**

-Ens diu que tot millorarà, que ara passam per un «període especial». Supòs que ho diu per resignar el poble i posar calma, però tanmateix la gent té molt poca esperança. Tot el poble està molt preocupat però ningú no s'atreveix a parlar, la gent té por...

**-Què significa per a vos tornar a Lluçmajor?**

-Una alegria immensa, significa recórrer els carrers de la meva infantesa, sempre que vénc torn al lloc on vaig néixer, allà on mon pare hi tenia un cafè, a la cantonada dels carrers de Gràcia i Orient, aquí on és ara la carnisseria de Ca'n Brou.

Però el record que tenc més viu és el de la plaça, per això vaig sentir molta alegria de poder anar a plaça el dia de Santa Cándida com a qualsevol llucmajorer. Perquè jo he viscut tota la vida a Cuba però quan me diuen que sóc cubà jo sempre dic que sóc llucmajorer.

M'agrada estar amb la família que tenc aquí i sobretot m'agrada la llibertat que teniu.

**-I què trobau de s'Arenal?**

-S'Arenal ha canviat molt més que Lluçmajor... jo, quan era nin agafava peixets a la vorera de la mar i tenc la imatge de les dones que se rentaven els peus amb el vestit posat.

No m'havia imaginat mai que s'haguessin fet tants d'hotels. Per cert, a Cuba hi ha mallorquins que han construït hotels molts bons, de la cadena Sol.

**Bé, hauríem pogut allargar la conversa perquè tots dos ens ho passàvem molt bé, i en cap moment vaig veure que aquest home de 81 anys se sentís cansat de parlar de tantes coses. El seu tracte cordial era el reflexe de la gent cubana, d'una gent molt especial, una gent que malgrat les circumstàncies adverses que es viuen en aquests moments no ha perdut l'encant que la fa tan acollidora.**

Coloma Julià

IMPREMTA

*moderna*

Tota classe d'impresos, de luxe,  
comercials i de propaganda

PAPERERIA

Tot en material escolar i objectes d'escriptori

Carrer de Sa Fira, 10 - Tel. 660310

LLUCMAJOR

Mots de passió

## Miquel Àngel Riera: «Faci el que faci, l'home és un ésser fascinant»

Miquel Àngel Riera (Manacor, 1930) és un dels noms preeminentes de la literatura catalana actual. Autor d'una obra -poètica i narrativa- admirable i admirada pel seu rigor i pulcritud, és també un conservador de

paraula comfortable i gest amical, que reb visites amb la bonhomia de qui antany acullia el vianant assedegat. Aquestes foren, en un horabaixa sota indicis de tempesta tardorenca, les paraules que bescanviàrem.

-He vist un article que es referia a vos com a «un poeta que també escriu relats». Considerau exacta aquesta definició?

-No, no m'hi sent identificat. El que passa és que l'ordre va ser aquest: primer vaig escriure poesia i, després, narrativa. Però no sóc un «poeta que també escriu relats», sinó una persona obsedida pel fet creatiu literari que ha escrit poesia, narrativa i que ara, curiosament, ha tornat a la poesia: ben prest apareixerà un nou llibre de poemes que vaig escriure l'estiu passat: *El pis de la badia*, a Columna.

-A més, sembla evident que el llenguatge poètic té una gran presència en la vostra prosa. La suposada frontera, doncs, no és tan clara com suposava aquell article...

-Sí, això és cert. Un narrador que prèviament ha escrit poesia es diferencia d'un altre que no ho hagi fet en el sentit selectiu dels mots, és a dir, en què basteix la narració paraula a paraula, com en un poema, i no frase a frase.

-Corregiu-me si m'equivo: la vostra poesia encaixa -i crec que és aquesta la vostra intenció- en una veta de poesia amorosa catalana que arranca amb Ausiàs March i arriba als nostres dies amb noms com Vicent Andrés Estellés, Miquel Martí i Pol o Gabriel Ferrater...

-Sí, l'observació és correcta, però aquests no van ser els meus mestres. Pensa que en els temps de la meua formació intel·lectual, la literatura catalana simplement no existia, oficialment. Per tant, no hi vaig tenir accés fins molt més envant: els meus referents van ser els poetes castellans, sobretot la Generació del 27,



tot i que March encara em va impactar molt en descobrir-lo, molt més que no els altres autors que has anomenat, que ja no m'influenciaren, encara que els tenc en gran consideració.

-Hi ha hagut, doncs, coincidències, més que no referència.

-Exacte, això mateix.

-En la vostra cosmovisió, l'amor transcendeix la vida, o al revés?

-Jo crec que les dues coses: crec que l'amor és el millor solam que pot deixar una vida, i la vida és la més alta vibració que amb tota plenitud es pot assolir mitjançant l'amor. Jo escric sobre l'amor perquè el con-

sider el fet de més absoluta transcendència de la pròpia vida, que és el que al capdavant investiga tot escriptor: el fet de la pròpia existència. I trob curiosa aquesta mena de pudor que demostren els joves poetes actuals a parlar d'amor: sembla que tenguin por de confessar que estimen, quan és la més alta i commovedora confessió que es pot fer.

-Les vostres novel·les i relats es centren, quasi exclusivament, en l'home, en la persona. Preteneu que el conjunt de la vostra obra conformi una mena d'auca humanista, per dir-ho d'alguna manera?

-Sí, sí. És que l'home, faci el que

faci, és un ésser fascinant. I pens que la labor de l'escriptor ha de consistir en una aproximació plena de lucidesa, i sobretot plena de veritat, a aquest home. M'interessa l'home no de pell cap a fora, sinó de pell cap a dintre: no només el que li passa, sinó com assumeix i li afecta allò que li passa, per després narrar-lo.

-D'alguna manera, partir de l'anècdota per arribar a la categoria.

-Exactament, exactament.

-Els personatges de les vostres narracions, ¿van a la recerca del paradís perdut, el defugen, o ni una cosa ni l'altra?

-Van a la recerca d'ells mateixos, el paradís perdut està habitat per la pròpia persona. Els homes, sovint, ultrapassam, vessam de nosaltres mateixos. Aleshores, ens cal investigar-nos i reconduir-nos per tal de poder-nos retrobar i oferir als demés, a qui estímem.

-El temps és una altra preocupació dels vostres personatges, i una altra constant dins la vostra obra. El temps és sempre una força negativa i ineludible?

-Bé, l'home, des que neix, duu a terme una gran tasca -constant- d'autointerpretació, una aventura que consisteix en viure, i en convida. No obstant, aquesta aventura té un llast terrible, i és que ha de ser realitzada dins un marge de temps que no es pot perllongar un cop esgotat. Per tant, resulta un tema problemàtic, incitant i sovint desesperant. És una lluita aferrissada que mantenim al llarg de tota la vida, i que es fa més angoixant com més avançada és la teva edat.



-Un altre tema recurrent en la vostra obra és la bellesa, sempre present, ja sigui en la forma o en el contingut. És de tot punt impossible que l'home aconseguixi tenir la bellesa del seu costat?

-La bellesa és un punt de gravitació al qual tendeix l'home. L'home té una necessitat visceral de bellesa, no només material, sinó d'un altre tipus, que es troba en l'actitud, en la conducta. Tothom vol tenir una actitud i una presència bella i exacta respecte del seu entorn. I tothom, inexplicablement, reacciona d'una forma o altra en detectar bellesa aprop seu, com si copsàs uns signes secrets.

-Gairebé hi hauria, doncs, tota

una semiòtica de la bellesa, per explorar...

-Sí, efectivament: una semiòtica molt atractiva, molt carregada de misteri -senyal que és vibrant-, i plena d'autenticitat.

-Personatges com Andreu Milà, Alexis, el protagonista de *Morir quan cal* o el «jo» poètic dels vostres poemes són inadaptats, rebels. Fins a quin punt Miquel Àngel Riera ho és, rebel?

-Bé, jo sempre dic que sóc un gran rebel i un gran obeiador. Crec que cal considerar i respectar -obeir- allò que ens han llegat les generacions precedents. Ara bé, això no impedeix que en un determinat moment no es pugui reconsiderar o qüestionar uns

ANTÒNIA ISERN

# major

net

Perruqueria unisex

C/ MAJOR, 7 . LLUCMAJOR . ☎ 661359

# COLORINS

MODA INFANTIL



C/. D'es Vall, 107 ☎ 66 27 26

LLUCMAJOR - MALLORCA

determinats paràmetres de conducta, que és el que fan els meus personatges, i jo mateix.

-De fet, la figura del rebel ha arribat a degenerar en una convenció social més, plenament integrada, en una moda...

-Sí, és cert. I jo pens que ésser rebel per ésser-ho és una solemne estúpidesa. La rebel·lia ha de ser fruit d'una meditació i una anàlisi prèvies: una reacció purament cerebral, mai visceral.

-«Salvar-se és, exactament, perllongar el ressò d'un ésser humà entre els humans, més enllà de la mort. Deixar un ressò positiu, com condemnar-se, és deixar-lo negatiu». Aquest fragment de *Fuita i martiri de Sant Andreu Milà*, ¿vol dir que, sovint, l'única fugida per a aquest rebel lúcida a què hem fet esment és la mort?

-Més que una fugida, és l'acceptació del fracàs, que ve com a conseqüència d'una impotència, que el mansferma. I amb aquest fragment, el que vull és donar la meva inter-

pretació del concepte de salvació que, quan jo era nin i adolescent, ens encastaven dins el cap. Aquesta idea de salvació de què parla Andreu Milà, la vaig aprendre de la sabiduria popular, que consider infinita, i consisteix en la recordança dels vius, en vèncer a la mort mitjançant el manteniment de la teva presència en la memòria dels altres.

-Parlant de saviesa popular: Mallorca és una terra que ignora els seus escriptors, els seus artistes?

-Bé, tot allò que es mou a uns certs nivells d'exquisidesa i de rigor sol passar, en un principi, desapercbut. I més ara, que l'atenció del poble és requerida per moltes bandes. Però amb el temps, aquella feina és reconeguda pel poble, i la constitueix en referència inamovible. Val la pena esperar el reconeixement popular, baldament sigui ja «post-mortem». El que no s'hi val és frivolitzar i menys a costa de la literatura- per tal d'aconseguir més prest aquest reconeixement.

-Finalment, sobre poesia i joven-

tut: com valorau la nova, o jove, poesia en català? ¿Subscriuiu l'opinió -sembla que generalitzada- que és una poesia mediocre i, sovint, mimètica d'altres models anteriors del nostre mateix segle?

-Bé, jo, del que acusaria ara a la joventut és d'ésser covarda: es creuen valents per emprar un llenguatge desafiant, procaç fins i tot, però en el moment d'escriure, transmeten, tot sovint, uns missatges líquats, descolorits, molts cops inintel·ligibles, i inscrits en unes modes nascudes a major glòria de la mediocritat. Un jove, el que hauria de fer és deixar anar, expressar la passió que el rosega, i no amagar-la rere escuts de moda. Evidentment, hi ha bones excepcions, però aquesta covardia general existeix.

Sebastià Alzamora

**Bibliografia recomenada:**

Tots els poemes (*antologia*), *Fuita i martiri de Sant Andreu Milà*, *L'endemà de mai*, *Morir quan cal*, *La rara anatomia dels centaures*, *Els déus inaccessibles*; *Illa Flaubert*.

# Motos Pou & bicis pou

*Exposició, venda i reparació*

Motos i Ciclomotors.

Derbi, Vespino

Yamaha, Honda

Rieju, Aprilia

Kawasaki.



Bicicletes Mountain Bike,

Passeig, Carretera, City Bike.

Conor, Rabasa,

Trek, GAC

Orbea.

*Venda d'accessoris per a Motos i Bicicletes*

# La mort d'en Miquel «Mutet» (1883)

per Sebastià Cardell i Tomàs  
i Miquel Sbert i Garau

Sovint, dins el repertori extens i variat del Cançoner, podem trobar cançons que ens informen sobre esdeveniments, amb majors o menors dosis d'espectacularitat, que, en algun moment donat, sotragaren la rutina de la comunitat on es produïren. Són cançons la funció de les quals, per dir-ho manllevant conceptes a Bogatyř (1), és la *informació*, és a dir, fer conèixer als coetanis que no els han viscuts directament, els fets relatats, les circumstàncies extraordinàries que els han envoltats. La informació és una necessitat *natural* de l'home, i de la col·lectivitat, per això no és estrany que, en una societat no gens envaïda pels *mass media*, les cròniques orals en vers fossin moneda corrent. La funció informativa completa per les cançons narratives sol comportar annexa una altra funcionalitat, la *històrica*, en el sentit de «fixació d'un esdeveniment per servir-ne la memòria». Aquesta intencionalitat, però mai no resulta químicament pura. Normalment, conjuminada amb la intenció de narrar uns fets *truculents* (assassinat com els contats al *Glosat a la nit tràgica del Puig Moltó* o el famós crim de sant Jordi, entre molts d'altres), *desgràcies* (tel·lúriques, com la de *Sa timba* de Felanitx o emocionals com la rica galeria integrada pels glosats de l'estil dels que Mn. Rullan (2) classificava com a *Glosades tristes*) o, senzillament, la relació d'esdeveniments *rellevants* de la vida del poble (festes, celebracions religioses, fenòmens meteorològics excepcionals, collites especialment abundoses, incidents graciosos, etc.) hi solem trobar un altre component funcional: allò que Janer Manila ha anomenat l'intent de «*condensar l'emotivitat popular*». És a dir, tant el glosador com el públic receptor-consumidor són conscients (o intueixen) que no interessin només els fets sinó la càrrega emotiva que comporten. El factor emocional determina, des dels orígens, el producte i, ben probablement, n'explica la supervivència. La lectura interpretativa que se'n faci variarà, és obvi, segons el context espacial i temporal de l'acte creatiu (o recreatiu), de la *performance*, però la pervivència (l'èxit de la composició) dependrà del que pugui comportar de «trascendent» (no entrem a considerar escales qualitatives, tant a nivell estètic com de valors, remarquem només l'impacte recent de certs melodrames lacrimògens televisius actuals en una societat suposadament més «culturalitzada»). Convé no oblidar les paraules de Jean Noël Pelen, referides a la consideració de les funcions de la poesia oral tradicional:

Causois fetas en Mallorca.  
den.  
Miquel Mutet qui muri a ses pe-  
ñas de Lluçanet el añ 1883.

1  
Mil vuitcents vuitanta tres  
trobaran a l'escriptura  
un sentiment de ternura  
per qui noy cupavem res.

2  
Dia vint queda confuses  
per alguns en general  
que bé es diu puntual  
qui la mort noy cupavem.

«La chanson traditionnelle propose plutôt un *exemple*, un *exemplum*, généralement considéré comme imaginaire mais qui peut aussi renvoyer au réel —voir les plaintes sur les actes criminels—; l'exemple est précisément situé, concret, dans un présent ou un passé récent, rarement légendifié, mais éventuellement joué à la première personne du singulier; son statut cognitif est clair» (3).

En aquest marc cal situar el fet d'una composició de finals del segle XIX, originària gairebé amb tota seguretat, de Lluçmajor. És una obra de caire narratiu on es fa la relació de les circumstàncies de la tràgica mort d'un jove llucmajorer estimbat als penya-segats de Lluçamet.

El glosat, ben conegut a Lluçmajor, ha estat publicat en diferents versions, com a mínim per: P. Rafael Ginard Bauçà (4) i Sebastià Cardell i Tomàs (5).



## LA NOSTRA VERSIÓ

No hem pogut esbrinar qui és l'autor d'aquest glosat. La versió que presentam ens ha arribat a les mans per cortesia del Dr. Bartomeu Font i Obrador. És una còpia manuscrita amb bona cal·ligrafia, però sense el nom del col·lector, i datada a Lluçmajor el 9 de gener de 1893 —deu anys, doncs, després del succés— amb ortografia bastant anàrquica que nosaltres regularitzam.

Creiem que aquesta font d'informació és atribuïble a l'amo en Joan Mòjer Noguera —l'amo en Joan de Ses Males Cases (1859-1941)— que tindria quasi la mateixa edat que en Miquel (a) «Mutet» i que la degué recollir, tal volta, del glosador/a que la va compondre o de qualque persona del poble que l'havia apresada de memòria. Feim aquesta afirmació perquè posseïm altres escrits firmats i rubricats per l'esmentat Mòjer i el caràcter de lletra és idèntic i també perquè l'amo en Joan va arreplegar moltes cançons populars que l'acrediten com a folklorista diligent.

Aquesta versió consta de 32 estrofes numerades pel copista. Opinam que la primera i la segona n'haurien de formar solament una i seria de vuit versos com les altres, exceptuant la núm. 20 que li falta un vers. El total de versos és de 247, xifra no gens menyspreable. Les altres dues versions (Ginard i Cardell) no presenten distribució estròfica encara que es podrien reduir a quartetes molt ben entrelaçades entre elles.

L'esquema de les estrofes és sempre el mateix: abbaacca. Vuit versos heptasil·labs amb tres rimes distintes, consonantades, més a nivell acústic que no pas gràfic, encara que n'hi ha prou d'assonantades, com és ara, *comprès* que rima amb *apareix* (est. 1-2); *trastornada*, amb *pare* (est. 3); *seua*, amb *m'espera*, *pena* i *pesquera* (est. 4); *seva*, amb *pena* (est.5), etc.

Quant al lèxic és ric i els castellanismes són escassos. Hi hem constatat: «*ternura*», «*adiós*», «*tarea*» i «*pues*».

## LA COMPOSICIÓ

Cançons fetes en Mallorca d'en Miquel «Mutet» qui morí a ses penyes de Lluçamet l'any 1833.

1-2

*Mil vuit-cents vuitanta-tres,  
trobareu a s'escriptura  
un sentiment de ternura  
pes qui no hi 'cupaven res.  
Dia vint quedà comprès,  
per alguns, en general,  
que ve es dia puntual  
qui la Mort mos apareix.*

3

*Tots set se'n varen anar  
per fer un divertiment,  
i va ser s'acabament  
de tristor i de plorar.  
Vegent lo que resultà  
la gent quedà trastornada;  
ventura és d'haver-hi son pare  
qui tots ets altres salvà.*

4

*'Bans de sortir de ca seua  
va dir: —Mumare, adiós!—  
Se n'anava tot gojós  
diguent: —Es carro m'espera.—  
D'alegria va ser pena  
per molts en generalment  
i feren un jurament  
de no tornar a tal pesquera.*

5

*Una manta de tristor  
se va abrigar dins ca seva  
considerant tanta pena  
sense ningú esperar-ho.  
Tot lo dit del Creador  
mos ve i no ho esperam  
i de confiats que anam  
en dam compte an el Senyor.*

6

*Si ell s'hagués enconrat  
un malcriat de son pare,  
molts dirien l'hora d'ara:  
—Això és Déu qui l'ha pagat.—  
Però amb tanta bondat  
no sé que m'he de pensar  
que a ses penyes de la mar  
morís tan desfigurat.*

7

*Com son pare li va dir:  
—Fill meu, sa corda has 'mollada!  
Va dir: —No temeu, mon pare,  
no tengueu ansi' de mi!—  
I al mateix instant sentí  
el seu cos qui davallava,  
i en es darrer tomb, deixava  
es seu cervell pes camí.*

8

*A ses penyes de la mar,  
allà la Mort lo cridava.  
Reina de Cel Soberana,  
teniu-lo en la vostra mà,  
Vós qui el poreu perdonar  
si estava amb algun pecat,  
que, essent tan atropellat,  
no pogué compte donar.*

9

*Dia vint se va passar  
un dia molt desastrós.  
Mare de los pecadors,  
altre pic alçau la mà,  
que és poc (es) conhort que hi ha  
des modo que va morir  
i, qui sap com succeí,  
a penes ho pot contar.*

10

*No va tenir temps de dir:  
—Ai!— ni —Adiós, mon pare!—  
des modo que s'amollava  
i lo prompte que morí.  
No se'n porien avenir...  
Amb sos homos que hi havia,  
essent tots de companyia,  
ninguns porer-li assistir!*

11

No tenia fesomia  
ni semblança natural.  
Sobretot, en general,  
quedaren sense alegria  
i son pare, qui tenia  
es seu cos acordonat,  
de pena, quedà tancat  
que no hi veia ni hi sentia.

12

Quatre-cents cinquanta pams  
fabricaren a s'altura,  
d'on va tenir sa caiguda  
i la mort tan cruel, germans.  
N'és un sentiment des grans  
per son pare qui ho va veure;  
per ell no haver volgut creure  
que el 'via avisat abans.

13

Dia vint de maig va anar  
la Mort, espasa tirada,  
a un qui no l'esperava,  
a sa vorera de mar;  
i, aixuixí que arribà,  
fé una carnisseria  
i per ell vengué es dia  
que Déu el va judicar.

14

As darrer tomb que donà  
es cervell li va botir.  
Considerant quin camí  
Déu li donà a passar,  
no és igual sentir cantar  
que es veure la seva cara:  
des modo que s'encontrava  
no se poria mirar.

15

Si sentiú anomenar  
ses penyes de Llucamet,  
dieu: —En Miquel Mutet  
allà la Mort lo cridà.—  
Amb un braç romput quedà  
qui tot se desgavellava...  
Déu ne guard tot fill de mare  
si al cas hi tornau anar.

16

Dos amics varen partir  
a posta per pujar-lo  
i es penyal des Torrentó  
plorava i feia entristir.  
En Sastre i en Toni Mir  
se revestiren de cor  
diguent: —Anem sense por,  
que a posta hem venguts aquí.—

17

Daren sa primera ullada  
amb un valent sentiment  
de veure tota la gent  
qui estava trastornada  
no sabent lo que passava,  
mes que un aplec de tristor  
de veure la funció  
que s'havia resultada.

18

Com lo varen descobrir  
es cos los tornava arrere  
considerant sa mort seva  
des modo que succeí.  
Un i altre varen dir:  
—Hem de veure si el pujam  
i, si noltros hi quedam,  
pagarà enterrar-mos-hi.

19

Trobareu nom i llinatge  
des dos qui el 'naren pujant.  
Cridaven: —Lo Esperit Sant,  
enviau-nos vostra imatge,  
que és massa gros es viatge  
per sortir des Cingle Blanc  
i, si no mos 'nau 'judant,  
se perdrà es nostro coratge.

20

'Viem perdut es conhort  
en es Cingle Blanc, tots dos;  
dèiem: —Déu totpoderós,  
treis-mos de sa mala sort.—  
.....  
com si fos estat sang seua,  
i sa intenció d'ells era  
es porer-lo arribar a port.

21

Quan ne varen 'ver sortits  
d'aquella grossa tarea,  
va quedar sa idea seva  
sense força ni esperits.  
Deien: —Pues tots som amics  
i tots mos hem d'assistir,  
però com aqueix camí  
ja no el farem molts de pics.

22

Arribats a s'esperó,  
aguantar més no porien  
perque tots dos s'encenien  
de pena i de calor.  
Feren una estació,  
tots dos, i varen pujar.  
Altra volta davallà  
en Sastre a regordar-lo.

23

Com lo varen 'ver pujat,  
qui es doctor el va regonèixer,  
va dir: —Una mort d'aqueixa  
Déu ne guard tothom qui és nat!  
Des modo que ha resultat,  
es seu cos mos dóna senyes:  
de donar tombs per ses penyes,  
ha romàs tot esfondrat.—

24

En Sastre va demanar:  
—Vull un favor de part meua:  
l'hem de passar per ca seua  
i sa mare l'abraçarà.—  
No l'hi deixaren mirar,  
però quedà aconhortada  
perque el seu cos no quedava  
a sa vorera de mar.

25

Varen fer sa gran mercè  
en Sastre i en Toni Mir  
diguent: —L'hem de portar aquí  
tant si és trossos com sencer.  
Olvidar-lo no pot ser;  
em basta sa coneguda  
que sempre mos hem tenguda  
i n'hi tenc a més no porer!—

26

Trobareu en es paper  
Pere Joan Clar i Sastre  
que es gran favor, i basta,  
que an en Miquel Puig va fer.  
Va dir: —Tot sol no poré.  
Qual és qui em vol assistir?—  
Respongué en Toni Mir:  
—Si tu hi vas, jo hi aniré.—

27

Així mateix va ser portat  
en mans de bones persones,  
costàs passes llastimoses  
a un lloc tan exposat.  
Oh Rei de l'Eternidat,  
tenu-ne compassió  
i dau-li la salvació  
si s'és trobat en pecat.

28

Com aquí el varen portar,  
dos civils l'acompanyaven;  
lo mateix se trastornaren  
com (els) qui el varen pujar.  
Diguent: —No el porem deixar  
fins i tant que en mans estiga  
o que es tribunal diga:  
Un altre se'n cuidarà.—

29

*Una mare de valor  
quedà amb lo seu cor tancat  
com senti tal novetat  
sense ningú esperar-ho.  
Gran sentiment i tristor  
quedà per tota sa vida  
de veure un fill que tenia  
i la Mort desgraciar-lo.*

30

*S'adiós que vos donà  
no va ser tan desastrós*

*com l'hi dàreu llastimós  
es vespre com va passar.  
De no porer-lo mirar,  
de pena el cor migpartia  
i la gent qui el coneixia  
no cessava de plorar.*

31

*Com na Miquela senti  
que era mort es seu germà,  
es seu cos se trastornà  
i motiu de pensar-hi.  
Morts succeïdes així*

*deixen una recordança  
d'un sentiment d'enyorança  
qui d'ells no es pot despedir.*

32

*En el Parais Terrenal  
de molta gent s'encontrava  
agradat i no faltava  
damunt es seu natural.  
Perque era tan puntual,  
sols que estiga en companyia  
en es trono de Maria  
i del Pare Celestial.*

Llummayor, 9 enero de 1893.

## ELS FETS

Dia vint de maig de 1883, un succés commogué la vila de Lluçmajor: En el Torrentó de Lluçamet havia mort, tràgicament, als 25 anys d'edat, en Miquel Puig i Constestí (a) Mutet, nascut el 26 d'octubre de 1857, fill legítim d'en Toni Puig i de Jerònia Contestí.

Aquesta família vivia, aleshores, a Lluçmajor, al carrer Mut, núm. 13. En Miquel, després d'haver-se acomiadat de la seva mare, partí, abans de la sortida del sol, juntament amb son pare i altres cinc companys, amb un carro, cap a les penyes de Lluçamet. Pensaven fer-hi una gran pescada. La baixada a la pesquera era difícil. Calia amollar-s'hi per mitjà d'una corda. El fill, agosarat, confiat en la seva joventut i no fent cas dels advertiments de son pare, volgué intentar-ho; se li escapà de les mans la corda, s'estimbà i el seu cos quedà totalment destrossat. Dos companys seus es revestiren de coratge i, després de vèncer moltes dificultats, aconseguiren pujar-lo. Van comparèixer al lloc de l'accident la Guàrdia civil i les autoritats per fer l'aixecament del cadàver. Qualcú d'entre ells demanà i li fou concedit que, abans de portar-lo al cementiri, el passassin per ca seva perquè sa mare li donàs el darrer adéu i veïes que el seu cos no quedava a les penyes de la mar. El glosador demana amb insistència a Déu i a la Verge Maria que perdonin a en Miquel «Mutet» les faltes comeses i que el tinguin, allà a la glòria, en la seva companyia.

El text de la glosada coincideix, bàsicament, amb els fets reals. Així ho indiquen les fonts documentals consultades: *Parròquia de Sant Miquel (Lluçmajor)*: Llibre de Baptismes, núm. 14 (1852-1858), foli 305, part. 198; Llibre de Dif., núm. 27 (1880-87), foli 95, part 43. *Jutjat Municipal (Lluçmajor)*: Llibre de Def. núm. 10 (8-4-1882 - 6-12-1883), foli 260, Acta núm. 192.

A l'Acta de Jutjat figuren com a testimonis presencials i la firmen, Bartomeu Palliser i Garcias, jor-

naler, i Joan Garau i Mut, propietari, ambdós vidus, naturals i veïns de Lluçmajor.

A la versió que publicam es mencionen els noms següents: en Sastre i en Tomeu Mir (est. 17); Pere Joan Clar i Sastre (est. 26). Al Cançoner del P. Ginard, (I) en Joan Garinet (v. 7); (II) en Joan Galianet (v. 23) i en Miquel Gri (v. 29). Al llibre CPM de Sebastià Cardell, en Tomeu Garinet (v. 7); en Sastre i en Tomeu Mir (v. 17).

\* \* \*

Les «Cansons fetas en Mallorquí», els penyals de Lluçamet, els protagonistes, els fets, la desgràcia, el dolor, el plany... tenyit tot d'una melangia que, bé que ho sabem, voreja el sentimentalisme ploramiques. Però, d'alguna manera, quan llegim les paraules, un xic insegures, no gaire destrament confegides, de l'elegia casolana per la mort d'en Miquel «Mutet» no podem deixar de sentir una certa tendresa. Els homes i les dones, senzills, humils, absolutament reals i plens de naturalitat, desfilen davant els nostres ulls de lectors, cent anys després d'haver viscut la seva petita tragèdia, la seva gran tragèdia i els sentim molt a prop. Com si encara fossin amb nosaltres.

**SEBASTIÀ CARDELL I TOMÀS  
MIQUEL SBERT I GARAU  
Lluçmajor, març 1991**

## NOTES

(1) Vegeu JANER MANILA, G. (1989) «Literatura tradicional, escola i territori» a *Escola i cultura*, Rosa Sensat - Edicions 62, Barcelona.

(2) PONS, M. (1988) «La mort de Na Roseta» a *B. Societat Arqueològica Lul·liana*, núm. 45, pàg. 370.

(3) PELEN, Jean-Noël (1988) «Mémoire de la littérature orale» a *Croire la mémoire?*, Actes de Rencontres Internationales. Avas-Care-Crehop, Aoste, pàg. 91.

(4) GINARD I BAUÇA, R. (1975) *Cançoner Popular de Mallorca* (vol. II), Ed. Moll, Palma, pp. 109-110.

(5) CARDELL I TOMÀS, S. (1988) *Cançons Populares Mallorquines*, Imp. Moderna, Lluçmajor, pàg. 243.

## NAIXEMENTS

-Simó Adrover i Llompart, fill de Sebastià i Jerònia nasqué el 31-8-92.

-Amanda Amengual i Catalán, filla d'Antoni i Maria del Carme, nasqué el 28-8-92.

-Joan Sebastià i Garau, fill de Salvador i Maria, nasqué el 5-9-92.

-Samanta Navalón i Bagur, filla de Francesc i M<sup>a</sup> Antònia nasqué el 4-9-92.

-Petra M<sup>a</sup> Llopis i Aulet, filla de Blai i M<sup>a</sup> Francesca nasqué el 15-9-92.

-Rosa M<sup>a</sup> Villalonga i Lastres, filla de Francesc i M<sup>a</sup> Catalina nasqué el 19-9-92.

-Bartomeu Amengual i Gual, fill de Bartomeu-Joan i Margalida nasqué el 22-9-92.

-Leonard Roldan i Terrones, fill de Leonard-Joan i Aina nasqué el 24-9-92.

## MATRIMONIS

-Gabriel Pons Homar i Cànida Gamundí Serrà, es casaren el 8-8-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Joan Roig Cerdà i Maria Montserrat Grimalt, es casaren el 5-9-92 a l'Església de Sant Miquel.

-Martí Díaz i Aina M<sup>a</sup> Muñoz Moreno, es casaren el 18-7-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Joan Manresa Cerdà i Catalina Nadal Puig, es casaren el 6-9-92 a l'Església de Sant Bonaventura.

-Macià Alemany Delgado i Antònia Ferrà Cañellas, es casaren el 22-8-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Brian-Edward Goodchild i Gillian-Patricia Hyams, es casaren el 19-9-92 al Jutjat de Pau.

-Lester-Melvin Grace i Dolores-Susana Dorado Torrecilla, es casaren el 17-9-92 al Jutjat de Pau.

-Bernat Garí Quintana i Francesca Vidal Rebassa, es casaren el 8-8-92 a l'Església de Sant Bonaventura.

-Francesc Perelló Ferre i Coloma Company Villalonga, es casaren el 24-9-92 al Jutjat de Pau.

-Sebastià de Toro Manjón i Margalida Mestre Salom, es casaren el 19-9-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Joan-Josep Cabot Ramis i Catalina Pol Amengual, es casaren el 26-9-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Joan-Josep Hartlöhner Fernández i Concepció Vera Pastor, es casaren l'1-10-92 al Jutjat de Pau.

-Joan Cañellas Llompart i M<sup>a</sup> Antònia Morell Coll, es casaren el 12-9-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Antoni Sastre Gornals i Joana-Sebastiana Mulet Salvà es casaren l'8-9-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

-Onofre Pons Llinàs i Joana M<sup>a</sup> Ramis Romaguera, es casaren l'1-9-92 al Jutjat de Pau.

-Jörg Heinrich Karl Dörpinghaus i Encarnació Morey Celdrán, es casaren el 26-9-92 a Ntra. Sra. de Gràcia.

## DEFUNCIONS

-Santiago Moratalla i Angullo, morí el 9-9-92 als 44 anys.

-Francesca Salvà i Pelegrí, morí el 22-9-92 als 79 anys.

-Magdalena Coll i Mulet, morí el 22-9-92 als 70 anys.

-Bernat Vives i Vidal, morí el 27-9-92 als 65 anys.

-Karel Prasil, morí el 4-9-92 als 74 anys.

-Margalida Company i Mas, morí l'1-10-92 als 84 anys.

-Gori Jaume i Noguera, morí el 30-9-92 als 74 anys.



**bonnin  
Sanso**

AGENCIA INMOBILIARIA  
ESTATE AGENTS  
A.P.I.

C/ Guillem Forteza, 6  
Tels. 20 00 07 - 20 07 61  
Telefax: 20 04 01  
07010 PALMA.

**ERMANS GARCIAS, S.L.**

PREFABRICATS D'ESCAIOLA

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

TRANSPORTS

Cra. Cap Blanc, s/n. - Tel. 661217 - LLUCMAJOR



Boutique

c. Impremta n'1 (Pas d'en Quint)  
Tel. (9 71) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca



**VENDA DE MOSTRES  
PARELLS SOLTS**

C/. Bisbe Talxaquet, 6 - Tel. 66 03 74  
LLUCMAJOR



**L'**òliba està espantada de veure com van les coses nostre Ajuntament en qüestions esportives.

El Sr. Ferré, regidor d'esports, hotelier i batle delegat de S'Arenal després del bullit que va fer amb la consecució de subvencions a certs col·legis religiosos, excloent els públics, fet que, segons sembla, en sabien tant uns com els altres. Ara, per solucionar-ho va anar dient que havia hagut de posar una nota aclaridora a l'Última Hora, ja que a la revista no el volíem atendre malgrat havia intentat de parlar amb els responsables. Això no és veritat.

\*\*\*

**E**l que sí és veritat és que assabentada la direcció de la revista d'aquests fets i seguint la línia de sempre, va concertar una entrevista per al passat dia 28 al local de l'OCB.

Que l'ha vist algú, al Sr. Ferré?

A l'hora d'escriure aquestes línies han passat tres dies del concertat i encara no en sabem cap notícia. El mussolet està preocupat, té por que s'hagi perdut per Lluçmajor o que hagi sofert un accident.

\*\*\*

**E**l nostre batle sap dir alguna mentideta, és clar que les mentides pietoses no són cap pecat. Per ventura ho va fer perquè els del PSOE no passassin pena.

Al passat ple el portaveu del partit de l'oposició va demanar com estava l'assumpte del finançament de la Banda de música. El batle va dir que tot estava solucionat. Els components de la Banda es queixen que no han vist cap duro; si s'ha solucionat alguna cosa deu ser de paraula perquè al manco els soldats rasos de la formació musical no en saben res.

\*\*\*

**I**FEBAL és una institució que es va crear per organitzar fires i exposicions per tal de promocionar la venda de productes illencs. La institució s'ha convertit en un negoci foradat, en un sac foradat, amb quantioses pèrdues anuals i que, fins i tot, els mateixos comerciants i fabricants han posat en dubte la rendabilitat i l'eficàcia de l'organització. El president d'aquesta entitat és el Sr. Gaspar Oliver.

L'any passat, a les Fires de Lluçmajor es va dur una gran carpa, propietat d'IFEBAL. Però no es va aconseguir com ho feia amb D. Gabriel Ramon, quan duia coses al poble des de la Diputació, quan era batle i diputat, de

franc. Als llucmajorers, els va canviar l'exposició uns quants metres de lloc; de les aules de «Ses Escoles» al pati ens costà, «por montar y desmontar, alquiler y pensar el trabajo», mes de cinc milions de pessetes.

\*\*\*

**A** Si està pagant deutes. Enguany veurem a Lluçmajor i a S'Arenal nous delegats d'esports i monitors, dels quals l'únic mèrit esportiu conegut és que feren moltes passes (footing) durant la campanya electoral de l'«Associació». Si resulten ser tan efectius com ho foren a l'hora d'aconseguir vots per al partit, enhorabona, els resultats seran magnífics. Si ho són tant com ASI ho ha estat durant aquest any i mig, per resoldre els problemes de Lluçmajor i S'Arenal, oli ens hi ha caigut!

\*\*\*

**E**l mussolet, que en vistes de tots aquests canvis (ja que han esborrat del mapa persones ben responsables en el tema de l'esport escolar, per exemple) ha tornat bastant àcrata, es qüestiona que a veure si no seria millor, prescindir de la política a Lluçmajor i, naturalment, dels seus representants, ja que fins avui han demostrat una clara incompetència bàsicament en tot allò que toquen.

\*\*\*

**Q**uan un ajuntament dona a subhasta una obra i posa un plec de condicions que l'adjudicatori ha de complir, quan ha acabat l'obra, els serveis tècnics del consistori donen el vist i plau, si pertoca, i després ve el moment de cobrar.

Si no solucionen el desastre fet al passeig de la vora de la mar de S'Arenal o engaten els serveis municipals, difícilment els polítics, per interès que hi tinguin, podran pagar unes obres en les quals les juntes entre rajoles tenen més d'un centímetre moltes d'elles sense omplir. Les comportes estan tan malament que la gent hi ensopega i el desnivell entre dues rajoles veïnades, en alguns casos, és tan considerable que quan els nins van amb bicicleta, sembla que munten a cavall.

\*\*\*

**E**l Club nàutic de S'Estanyol duu cua. Del «negoci», tothom hi veu el que vol i es procura no informar massa, ni als socis i als possibles compradors sobre les condicions posades per l'Ajuntament per tal de donar el vist i plau a la realització de les obres. Al tauler d'anuncis del club s'hi han exposat els plànols del nou port i a devora, una plana de diari que parla de l'aprovació del projecte per part de l'Ajuntament de Lluçmajor.

¿No seria convenient que emprassin una cosa que es diu «typex» per esborrar l'actual local social (magatzem, als plànols), les pistes de tennis i l'escola de vela?

Aquests locals hauran de ser enderrocats una vegada construït el nou club.

\*\*\*

**E**l mussolet està admirat de l'esperit empresarial del nostre ajuntament. Ara que tothom aplega vales es

vol convertir en empresari. Quan, segons declaracions de batle (UH) les empreses que s'han consultat no han vist viabilitat a aquest projecte per falta de rendabilitat, l'Ajuntament es voldria convertir en constructor. ¿Què ho ha de tornar fer, com el polígon, GESTUR? l'empresa creada pel Govern Balear. Hi ha alguns doblers per guanyar? Hem de pagar tots els llucmajorers part del valor del futur aparcament d'algú que viu a plaça o a veïnat de plaça?

\*\*\*

**E**n certa ocasió, en plena campanya electoral, el secretari local del PC (Partit Comunista, en aquell temps es deia així) va dir que si governaven, farien un mercat cobert a plaça. Quan les persones que assistiren a la taula rodona demanaren si no seria antiestètic, la contesta va ser que perquè no es notàs molt es taparia amb uralita.

Feia estona que no en sentíem cap com aquesta, però ja se sap. No hi ha temps que no torn.

\*\*\*

**E**l falconet està tot content amb això dels aparcaments. Creu que si el fet d'haver-se comptat 220 cotxes aparcats pels voltants de la plaça en dia de mercat, és motiu que justifiqui fer-hi uns aparcaments. Quan el batle faci comptar el nombre d'ultralleugers que volen i aterren arreu del nostre terme, farà construir un gran aeroport per tenir-los tots a cobert.

Si les aus saben que els avions només es poden enlairar i aterrar a un lloc, volaran més a pler.

Que al poble li costarà molts doblers... això no importa. Allò que quedaran seran les obres. I qui no ho creu, que miri les piràmides. Qui recorda la suor dels seus constructors?

\*\*\*

**L**a tropa de sa penya creu que seria molt millor construir una Casa de Cultura que no un lloc d'aparcaments, perquè ara, tot allò de documentació més recent és l'únic que porten els arxius nous i es comenta que tot el que ja és «història» tornarà als antics arxius, això és, dins la pols i la brutor, perquè desapareixi d'una vegada i no faci més nosa. Amèn.

**SANEAMIENTO  
CALEFACCION**



**GABRIEL OLIVER**

**INSTAL·LACIONS SANITÀRIES  
CALEFACCIÓ  
ENERGIA SOLAR**

Exposició i Vendes: C/. Born, 2 - Tel. 66 06 52  
Taller: Mellà, 26 - Tel. 66 16 37 - LLUCMAJOR

**CARNISSERIA ■ XARCUTERIA**

**ZANOQUERA  
GARCIA**



**EL SUPER  
MERCAT  
DE LA CARN**

**CADA SETMANA TENIM LES DARRERES  
NOVETATS D'ALTA XARCUTERIA**

- \* **PRIMERES MARQUES DE «PATÉS»**
- \* **POLLASTRES DE CAMP**
- \* **TOTS ELS DIES TENIM ENTRECOT DE VEDELLA**
- \* **POLLASTRES FARCITS PER ENCÀRREC**
- \* **PORCELLETES, INDIOTS, ANNERES I POLLASTRES FARCITS PER A BATEIGS I PRIMERES COMUNIONS**

Per a nosaltres vostè és primer  
Bones Fires!

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 (LLUCMAJOR)

# ESPORTS

CD Espanya I Preferent

## Un començament arrasador

Joaquín

Quan es porten sis jornades del Campionat de I Preferent, el CD Espanya té un començament arrasador com no havia tingut des de fa molts anys i ocupa, amb tota justícia, el primer lloc de la classificació general amb la quantitat de 21 gols a favor i amb només sis en contra, en mitja dotzena d'encontres. I és que l'equip dirigit per Joan Llompart arriba amb tanta facilitat a la porteria contrària que els gols, en circumstàncies normals, han d'arribar i més encara que es disposa d'homes tan resolutius com S. Martí, M. Magraña i A. Cantos.

J. CLAR I M. VIDAL

Les coses comencen a canviar en el CD Espanya, el nou president J. Martí ens ho diu a l'entrevista que publicam en una d'aquestes planes, «pens que les relacions premsa-club són molt importants». La nostra crítica al passat número no ha estat debades i els directius de l'Espanya s'han mogut amb rapidesa per facilitar-nos totes les dades que els hem demanat i d'altres, quasibé sense demanar-ho, i és que quan hi ha un grup de persones com Jaume Clar i Marc Vidal és molt més fàcil fer les coses i ara no



F. Gari, porter del C.D. Espanya

és el moment de descobrir les qualitats d'aquests homes i, si abans vaig escriure «zero en relacions públiques», perquè era veritat, ara he de dir «enhonorable, president, perquè us heu envoltat de gent com Clar i Vidal». Esperam que no només sigui un principi d'eufòria pels resultats obtinguts i que continuï

aquesta col·laboració sigui el que sigui l'estat d'ànim, perquè nosaltres ni feim gols ni els aturam.

Passarem a resumir a continuació els sis partits que s'han jugat fins ara:

**ESpanya, 3 - LA UNIÓ, 2**

ALINEACIÓ Espanya: Gari, Jaume, Corbalán, A.

Martí, J. Clar, Ruiz (A. Clar), Ferretjans, Cantos, S. Martí i Marín (Romero).

GOLS: 1-0, minut 11, Cantos. 0-2, m. 16, Muñoz en p.p., 2-1, m. 24, Prohens. 2-2, m. 80, Borràs i 3-2, m. 90, Cantos.

COMENTARI: L'Espanya va començar bé aquest partit de principi de temporada encara que al final es va complicar ja que els locals no varen saber aprofitar les ocasions i va haver de ser Cantos, quan les busques del rellotge assenyalaven el darrer minut, qui desfés la igualada. Cal destacar la gran actuació del porter visitant, Ramis, el qual, a més d'aturar un penalty a S. Martí en el minut 41, va tenir intervencions de vertader mèrit. Els de la Unió enviaren una pilota al pal mitjançant Prohens, però també ho va fer Cantos, quan es cumpria mitja hora de partit. Hem de dir, per acabar, que en aquest partit no jugaren ni el capità Cosme Tomàs ni el davanter Miquel Magraña, a causa de sanció federativa.

**CALVIÀ, 1 - ESPANYA, 3**

ESPANYA: Gari, Jaume, Corbalán, (A. Martí),

Cosme, Andreu, J. Clar (Ruiz), Magaña, Ferretjans (Romero), Cantos, S. Martí i

Marín.

GOLS: 0-1, m. 5, S. Martí; 0-2, m. 40, S. Martí; 0-3, m. 55, Ferretjans i 1-3, m. 90, Matamoros.

COMENTARI: El Calvià es va veure sorprès per un excel·lent Espanya de Lluçmajor el qual, amb un joc ràpid i per les bandes, va desbordar per complet un desconcertat i nerviós conjunt local el qual no va marcar fins que el partit no finalitzava.

#### ESPANYA, 1 - MONTUÏRI, 1

ESPANYA: Garí, Jaume, Marín, Cosme, A. Martí, J. Clar/A. Clar, Magaña, Ferretjans, Cantos, S. Martí, Romero (Ruiz).

GOLS: 1-0, m. 5, Cantos; 1-1, m. 24, Expósito.

COMENTARI: En un terreny en molt mal estat l'Espanya va perdre un positiu, dels dos que tenia i la veritat és que es mereixia millor sort perquè en el

segon temps va tenir clares ocasions, entre d'altres, de Cantos i Ruiz, però no va poder transformar en gol perquè va tenir enfront una molt forta defensa i un camp on abundava la terra que naturalment aturava el joc d'equip que tractava de construir joc i aquest era el quadre de J. Llompart.

#### LA VICTORIA, 1 - ESPANYA, 5

ESPANYA: Garí, Jaume, Andreu, Cosme, A. Martí (Martorell), J. Clar, Magaña, Ferretjans (Adrover), Cantos (A. Clar), S. Martí i Marín (Romero).

GOLS: 1-0, m. 21, Garí en p.p., 1-1, m. 38, Marín; 1-2, m. 49, Cantos; 1-3, m. 61, Cantos; 1-4, m. 65, Cantos; 1-5, m. 84, Magaña.

COMENTARI: L'Espanya va vèncer sobradament a l'equip de s'Indiateria amb un inspirat Cantos que va ser autor de tres

gols. El Recreatiu la Victòria, que va començar dominant, va haver d'inclinarse, finalment, davant d'un equip que es va mostrar molt superior en el joc desplegat.

#### ESPANYA, 6 - ALARÓ, 1

ESPANYA: Garí (Salvà), Jaume, Andreu, Cosme, A. Martí (Corbalan), J. Clar, Magaña, Ferretjans (Adrover), Cantos, S. Martí (A. Clar) i Marín (Ruiz).

GOLS: 1-0, m. 23, S. Martí; 2-0, m. 26, Magaña; 3-0, m. 46, Cantos; 5-0, m. 64, Magaña; 5-1, m. 75, Tineo i 6-1, m. 90, Cantos.

COMENTARIO: La UD Alaró només va aguantar 23 minuts un Espanya ple-tòric de joc i de força. Tots dos entrenadors varen veure el partit tan clar, un a favor i l'altre en contra, que varen realitzar els cinc canvis possibles que permet el reglament en

aquesta categoria i és que l'Espanya va vèncer de sis i haguessin pogut ser deu o més ja que és un autèntic luxe tenir en un mateix equip homes com S. Martí, Cantos i Magaña que, per cert, també aquest darrer va marcar tres gols.

#### V. DE LLUC, 0 - ESPANYA, 3

ESPANYA: Garí, Jaume, Andreu, Cosme, A. Martí, J. Clar, Magaña, Ferretjans (A. Clar), Cantos, S. Martí (Ruiz) i Marín (Adrover).

GOLS: 0-1, m. 24, Cantos; 0-2, m. 65, Cantos i 0-3, m. 77, S. Martí.

COMENTARI: En un camp impracticable a causa de la pluja i amb molt de vent, els dos equips varen lluitar amb molt de coratge encara que al final, el líder es va imposar al colista perquè els homes de Joan Llompart varen ser superiors i va destacar Magaña que va tornar estar molt bé.

## JAIME LLULL RODRIGUEZ



- \*INSTAL·LACIONSELÈCTRIQUES
  - Enllumenat
  - Instal·lacions d'energia solar
  - Muntatge de quadres elèctrics
  - Antenes TV
- \* INSTAL·LACIÓ DE COMPTADORS
  - Canvis de tensió
  - Contractació de comptadors

C/ Gómez Ulla, 45 - Tels. 66 17 92 - 42 85 66

## RESTAURANT

# GRAN VIA

NOCES - BANQUETS - COMUNIONS  
I BATEIGS

Informació: Tel. 66 03 17 - LLUCMAJOR



## CENTRE ÒPTIC EXPOLENT

LENTS DE CONTACTE  
CONTROL VISIÓ

M. Paloma Garí  
Optica Optometrista  
Contactòloga

C/. Berga, 26 - Tel. 26 33 74

S'ARENAL

## CENTRE DE PREPARACIÓ MATERNAL ATÈS PER COMARES

Carrer Rigo, 73 - LLUCMAJOR.  
Tel. 66 24 90 (Dijarts i Dijous horabaixa)  
Tel. 66 17 98 (particular)



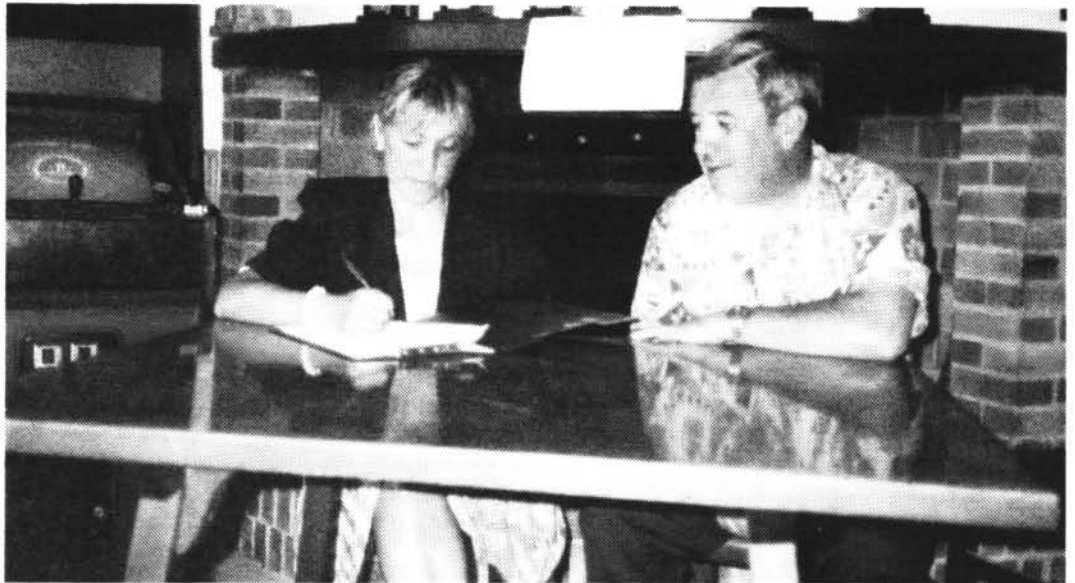
Jordi Martí Truyols, President del CD Espanya

# «Pens que la relació premsa-club és molt important»

*Dels 19 jugadors, 18 són de la cantera*

**Maribel Oliver**

El seu germà va ser president del CD Espanya des del maig del 78 fins l'abril del 81, la penúltima ocasió en què l'equip espanyista va militar a III Divisió, ja que el darrer cop va ser la temporada passada quan, com ja se sap, l'equip va perdre la categoria. Jordi Martí Truyols havia estat directiu però des del passat mes de juliol, després de dimetir el president Pep Mòjer, es va fer càrrec del club, que es trobava en una situació límit perquè ningú no es presentava a dirigir l'entitat i va estar a punt de desaparèixer.



Jordi Martí, President del C.D. Espanya, en un moment de l'entrevista

**-Li recordam aquells moments i començam així una llarga xerrada no exempta d'interès.**

-Ser president, era una cosa amb la qual no havia pensat. Vaig anar a la reunió de l'assemblea com un assistent més i en vista que no es presentava ningú, i una mica impulsat per D. Antoni Palou, vaig accedir al càrrec. Has de tenir en compte que el club, al dia següent, s'havia de posar en mans de la Federació Territorial de futbol perquè ningú no se'n volia fer càrrec.

**-Des d'aquells moments les coses varen començar a canviar en el CD Espanya o, al menys ara es té una plena confiança en la cantera...**

-Es veritat; des del moment que vaig fer-me càrrec de l'equip ja va ser perquè coneixia la majoria dels al.lots i hi tenia una total confiança.

**-Els seus fills, Toni i Sebastià, han jugat des de petits en les categories inferiors i ara són titulars del primer equip. Podria ser que, si no hagués estat per ells, no hauria estat directiu i molt manco president?**

-Podria ser que aquest motiu fos un tant per cent cert, però jo ja era directiu abans que els meus fills jugassin a futbol. Però és veritat que avui en dia quasi tots els directius tenen fills que juguen en alguna de les categories dels diferents equips que tenim.

**-Passant a un altre tema, sembla que el president té també una gran confiança en l'entrenador, Joan Llompart.**

-Conec en Joan perquè hem treballat junts durant dos anys en els juvenils, encara que ell duu més temps en el club. Conec el seu caràcter, senzill, així com m'agrada que sigui

un entrenador.

*En això sí que té raó, però encara ha quedat curt, ja que l'entrenador de l'Espanya, Joan Llompart, a més de per la senzi-*

*llesa també destaca per moltes altres coses, per ser un gran estudiós del futbol -això ho deim des de fa molt temps- i si no, ens re-metem a les proves com*

*per exemple al seu recent títol d'entrenador nacional.*

**-I ja que hem parlat del responsable tècnic, ¿ens podria dir quins jugadors formen l'equip aquesta temporada 1992/93?**

-Clar que sí: F. Garí, S. Salvà, J. Jaume, U. Andreu, C. Tomàs, A. Martí, J. Clar, M. Magaña, J. Ferretjans, A. Cantos, S. Martí, F. Marín, A. Clar, A. Ruiz, M.

SPORTS

# ca'n salom

**CORDELLERIA I ESPARDENYERIA**

*C/ Músic Joan Xamena, 12. Tel. 66 14 84 (Lluçmajor)*

Corbalán, A. Adrover, F. Romero, J. Martorell i B. Cardell. L'entrenador és Joan Llompart i els delegats d'equip, els ex-jugadors Jaume Clar i Marc Vidal.

#### -I qui forma la Junta directiva?

-Els homes que m'acompanyen en la Junta són els següents: vicepresident, A. Palou i J. Maimó; Tresorer, M. Mas; Comptador, M. Cànaves; secretari, J. Diaz; vicesecretari, A. Julià; vocals, G. Moragues, J. Muñoz, A. Mut, R. Canyelles i C. Grimalt; delegats, J. Clar, M. Vidal, J. Muñoz i A. Cladera.

*Hem demanat al president qui són els homes que conformen el conjunt de l'Espanya així com els de la Directiva, perquè és l'única manera de tenir un poc d'informació, o al menys fins ara ho ha estat, ja que les relacions club-premsa no eren tan positives com*

*ho haurien hagut de ser i quasi sempre havies d'anar a pindolar per tal de treure alguna informació i oferir-la al lector.*

#### -Què en pensa Jordi Martí?

-Pens que les relacions entre el club i la premsa són molt importants. Passa que nosaltres ens férem càrrec del club dia 1 de juliol i molts som nous en el tema i ens ha duit molta feina organitzar els cinc equips. Però des d'ara em pos a la vostra disposició perquè crec que és una de les tasques primordials que té un club.

**-Esperem que sigui així, però tornem a l'actualitat futbolística: acaba de començar el campionat i l'equip que presidiu ja es troba al damunt de la classificació. ¿Com industrial que sou i home de negocis, creis que la Tercera Divisió interessa econòmicament?**

-Farem tot el possible per aconseguir les primeres places que porten a l'ascens; si ho aconseguim es tractarà de reunir-nos, jugadors, tècnics, socis, cases comercials i Ajuntament per tractar el tema.

#### **-Però realment creu J. Martí que l'afició llucmajorera es mereix un equip de III divisió nacional?**

-Segons la meva opinió l'afició de la nostra ciutat no basta per aguantar un equip de III Divisió i s'ha demostrat cada vegada que s'ha ascendit.

#### **-Ja som a la Darrera Fira, temps de pensar en ferminces; ¿quina voldríeu per a l'equip?**

-La ferminça que voldria per a l'Espanya és que tot continués com ara, amb harmonia i amistat dins dels cinc equips i també entre tècnics i directius.

**-Bé, la xerrada amb el president ja s'acaba però volem que sigui ell qui tan-**

#### **qui l'entrevista i així digui el que desitgi.**

-Voldria que tothom s'adonés que la situació actual no és fruit d'una tasca començada ahir, ni la setmana passada, ni fa un mes; és fruit d'un treball que va començar deu fer dotze o tretze anys, quan es va donar suport a la cantera i en aquests moments recollim allò que vàrem sembrar fa tant de temps. Crec que des de fa moltes temporades no s'havia vist res semblant; és a dir, tenir un conjunt dins de la Preferent, amb 18 jugadors de la cantera, del total de 19 de fitxats.

Voldria afegir una petició a tots els aficionats, que ens continuïn ajudant el màxim i a veure si aquesta vegada assolim la III Divisió per quedar-hi i aguantarla, entre tots, molts anys.

*Així ho esperem, president; de totes formes l'afició té la paraula. Sort i bones Fires a tots.*



Port de Portals  
Tel. (971) 67 70 55  
MALLORCA

ESPECIALITAT EN PLATS  
DE PEIX FRESC

Cuiner: Jaume Rido Xuriguera



**PEDRO  
CANTALLOPS  
LLADO**

**PINTURES AUTOMÒBILS**

*Plaça Pare Bartomeu Salvà, nº 4  
Telèf. 12 00 70 (Llucmajor)*

# S'ESTANYOL - SON REINÉS

Amb la intenció d'oferir unes vivendes que aportin sabor mariner al seu estiueig i a la vegada siguin un acollidor refugi per als seus caps de setmana invernals, és pel què hem construït aquest conjunt segons l'arquitectura tradicional.

*Ho pot comprovar visitant el xalet-pilot dissabtes horabaixa o diumenges dematí, concertant visites al tel. 66 00 91*



**Característiques:** Xalets de 140 m<sup>2</sup>  
aïllaments tèrmics a terrats i parets  
3 habitacions  
2 banys  
1 sala-menjador  
1 cuina moblada  
2 places garatge  
porxet

*És una promoció R. MIGJORN, S.A.*

Ciclisme - Fires 92

## R. Sampol, guanyador absolut

El passat dia 3, dissabte, va tenir lloc la cursa ciclista local, Fires 92 que se celebra cada any i patrocina da per l' Ajuntament de la nostra ciutat alhora patrocinada pel Club Ciclista Llucmajor dirigit per Martí Pascual.

Els participants varen fer un circuit urbà que comprenia la Plaça d' Espanya i els carrers de la Font, Rei Jaume I, Convent, Sant Llorenç, Bisbe Taixaquet i altre cop a la Plaça que va ser punt de partida i d' arribada, amb un temps ventós i que va amenaçar pluja la qual cosa, emperò, no va ser obstacle encara que ja som a finals de temporada, i es varen veure situacions ben interessants.



Rafel Sampol i Maties Roig, 1r. i 2n. classificat de la seva prova

El vencedor absolut va ser Rafel Sampol i la resta va quedar així:

DE 9 A 12 ANYS

- 1r. Jeroni Llaneres
- 2n. Pere J. Verdera
- 3r. Oscar M. Duran

DE 13 A 15 ANYS

- 1r. Rafel Coll
- 2n. Xavier Molina
- 3r. Josep M. Gómez

DE 16 A 35 ANYS

- 1r. Rafel Sampol
- 2n. Maties Roig
- 3r. Antoni Born

DE 36 A 49 ANYS

- 1r. Josep Quintana
- 2n. Antoni Nadal
- 3r. Josep Miró

## FUNERÀRIA Nostra Senyora de Lluc A. SASTRE

C/ Revetla 9 i 11.  
Tel. 62 01 46 (Santa Maria)



A partir del 12 de maig el Sr. Sastre de Santa Maria, gerent de la Funerària Ntra. Sra. de Lluc, ha nomenat un representant per atendre qualsevol servei funerari, per informar sobre els preus, per poder concertar el servei que es desitgi amb antelació i per poder evitar qualsevol sorpresa.

El nostre representant atindrà serveis particulars i de la nostra Companyia d'assegurances les 24 hores.

C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62  
(Llucmajor)



## ETERNA, S.A.

Compañía de Seguros

Obre noves oficines per estar prop de vostè i oferir-li els nostres serveis amb la major professionalitat.

Aprofiti la nostra proximitat i s'informi sobre els nostres productes. Són del seu interès



*Seguro  
Multirriesgo  
Familiar*

Funerària Nostra  
Senyora de Lluc  
Santa Maria

### ACOSTAU-VOS

Informació: SEBASTIÀ SALVÀ BALLESTER  
C/ Mateu Monserrat, nº 19. Tel. 66 13 38  
(Llucmajor)

IV Cursa

**Ciclisme - Atletisme**

Bona classificació dels llucmajorers Roig-Quintana i Sampol-Cortès.

El passat dissabte, dia 3 d'octubre, va tenir lloc la IV carrera combinada Ciclisme-Atletisme que va comptar amb més de cinquanta parelles participants.

Els representants llucmajorers, en ciclisme, que cobrien la distància de 13 kms. que separen Manacor de Felanitx, foren Maties Roig i Rafel Sampol, els quals formaven parella respectivament amb els atletes Joan Quintana i Pep Cortès, aquests dos havien de recórrer els 4 kms., de pujada de Felanitx a Sant Salvador quan se'ls hagué entregat el testimoni per part dels ciclistes.

Al final, en la classificació



general, la parella formada per Roig-Quintana va quedar en el lloc n. 11, mentre que Sampol-

Cortès quedaren en el lloc n. 13 i ambdues parelles al mateix temps quedaren en quart lloc de la seva prova

respectiva, ja que se sumava l'edat dels dos (ciclista i atleta) i corrien en categories diferents.



Agència n° 59 705

CATALINA RAMON NICOLAU

Agent d'Assegurances

C/ Marina s/n  
(Llucmajor)



**ZURICH**  
**SEGUROS**

Agència n° 7244

**Assegurances en general**

**Vivenda, vida, nàutica, automòbils**

**BONES FIRES!**



**es fasser**

*La Palmera*

DETERGENTS I DEPURACIONS D'AIGUA

Historiador Terrassa, 37

Telèfon 66 04 69

**LLUCMAJOR - Mallorca**

## Els Benjamins del CD Espanya

Ha començat la temporada per als nostres jugadors més joves: els benjamins. El conjunt és format pels següents jugadors: Rafel Tomàs, Antoni Oliver, Andreu Mas, Rafel Garcias, Rafita Ramos, Geraro Ramos, Sebastià Canyelles, Bartomeu Manresa, Rafel Garcias, Gregori Carbonell, Llorenç Avellan, Biel Joan, Rafa Secilla, Oscar, Guillem Roig, Francesc Berrocal, Tomeu Pastor, Salvador Cladera, Joan B. Trujillo i Miquel Sánchez.

Fins a l' hora d' escriure aquest comentari, el conjunt entrenat per Jaume Manresa, Mateu Roig i Francesc Magaña, ha jugat dos encontres. El primer, dissabte dia 26 de setembre a Vilafranca i el resultat va ser de 3-0 a favor de l' equip local, si bé els



Benjamins CD Espanya, temporada 1992-93

nostres benjamins varen demostrar que comencen a ser perillosos en algunes ocasions.

El darrer partit disputat va ser a casa nostra, contra l' Olímpic de Manacor, el qual es va imposar per 1-3 i l' autor del gol local va ser el davanter Sebastià

Canyelles, després d' una jugada anterior que va xocar contra el pal de la meta contrària.

Només és el principi d' una llarga lliga patrocinada pel Consell Insular i esperam i desitjam que al llarg d' aquests mesos l' equip demostrí amb millors

resultats la tasca que porten a terme els entrenadors tot tenint en compte la joventut i inexperiència de la majoria de jugadors, provinents de l' equip de futbol que, la temporada passada, va fer Campió de Mallorca.

Jaume



CAMISETES  
XANDALLS



**PLAÇA 18**  
serigrafia



PLAÇA ESPANYA, 18  
07620 LLUCMAJOR (MALLORCA)  
TELÈFON 66 04 22



G.A.T. 687

Agència autoritzada per a la venda de  
vacances 3ra Edat INSERSO

EXCURSIONS:

CANARIES (10 dies) ..... 26.040 pts.  
ANDALUSICA, CATALUNYA, COM. VALENCIANA  
o MÚRCIA (15 dies) ..... 20.730 pts.



I ara també al **SUPERMERCAT  
PROHENS** de dilluns a divendres

de les 19 a les 21 hores

Tel. 12 01 64. LLUCMAJOR

C/ Maria Antònia Salvà, 38

Tels. 26 74 50 - 26 54 58

S'ARENAL

# FABRICA DE JOIERIA GARAU

## (Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)



**Gran assortit en Joieria de tot tipus**

**Relotges d'Or**

**Aliances de compromís amb brillants d'un quilat  
i d'un quilat i mig, qualitat Wesselton VV1 i VV2**

**DIAMANTS, BAGUETTES, PRINCESES, NAVETTES,  
POLSERES D'ESMARAGDES, ROBINS, SAFIRS BLAUS**

***ESPECIAL FIRES***

***15 % de descompte a tots els articles***

# Un jove llucmajorer al Campionat Mundial d'Optimist a Argentina

*Maná, maná  
me pica el culo  
maná, maná  
no sé qué hacer,  
es un mosquito  
pequeño, gordito  
con ganas de morder  
maná, maná»*

*Aquesta era una de les cançons que cantava en Marc dins el món de la vela, quan era petit.*

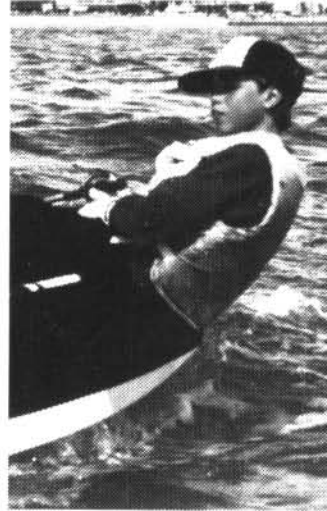
Marc Patiño és un al·lot d'allò més rialler, simpàtic i alegre i per això cau tan bé. Porta mitja vida a les regates; va començar-hi acompanyant el seu germà gran. Enric, quan patrocinava la barca al seu germà per provar-la i era graciosíssim perquè ja us podeu imaginar, als sis o

set anys no aixecava un pam del terra però insistia.

Ara ja té dotze anys i està a punt de formar part de l'equip espanyol d'Optimist, a la Mar de la Plata, el proper mes de desembre.

-Bé, Marc, què et sembla si comentam un poc la teva carrera esportiva? Quan començares de manera seriosa l'esport de l'Optimist?

-Vaig començar quan tenia set anys, amb mestre Rafel Llinàs, a s' Arenal. Mestre Rafel és una «institució» dins l'ensenyament de la vela, perquè són centenars els nins i nines que durant molts anys han après de navegar amb ell. El que record millor d'aquells cursos és el babord i l'estribord perquè ens ho



ensenyava una i una altra vegada. Ho havíem de tenir ben clar; també ens ensenyava a cercar un punt fixe a l'horitzó cap a on havíem de dirigir el vaixell, però no ens mortifica-

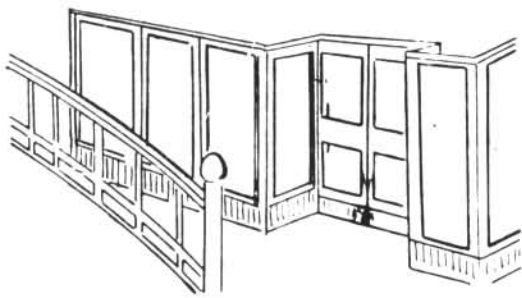
va massa. Jo era bon alumne i m'ho passava molt bé.

També record el vent, el mirava molt abans de sortir a la mar; si hi havia força tres ja era molt per a mi perquè com que encara pesava poc no aguantava massa.

-Parla'ns també de la resta de monitors...

-Hi havia Emiliano Llinàs (CN S' Arenal), que era molt seriós però quan anàvem de broma era molt simpàtic i molt bo.

Juanjo Bonet (CN s' Arenal) era d'aquells que quan s'han de posar seriosos, s'hi posen, en el moment de la regata, estar atent al vent... Toni Mascarró (CN s' Arenal), simpàtic, sempre et parla i et menta-



**FERROS ARTÍSTICS  
I FORJATS  
ESPECIALITAT EN  
TREBALLS D'ALUMINI**

**CERRAJERIA**

*Jaime Maimó*

Villa de Madrid, 4  
Avd. Carles V, s/n - Tel. 66 06 82

LLUCMAJOR  
(MALLORCA)



**SEMAR**

**INDUSTRIES SEMAR, S.A.**

C/. Tomàs Monserrat, 6 - 8

Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

DISTRIBUCIONES



*La Sirena, S.A.*

**EMBOTITS**

**CUIXOTS**

**FORMATGES**

Avd. Carles V, s/n. Tel. 66 23 11 (Llucmajor)



litz, t' aconsella i explica els vents. Comenta molt amb els regatistes.

Un altre és en Xavier Feliu (Federació Balear de Vela) el qual ens va acompanyar a la Màniga de la Mar Menor, dona molt de coratge i individualment em va animar molt. En aquella ocasió vàrem guanyar totes les proves excepte una, guanyada per la Federació andalusa.

Ara, en el mundial tindrè en Pep Campos (monitor nacional de la classe Optimist) i em duc molt bé amb ell, em fa riure molt. Sempre va a guanyar i a mi també m'agrada. I guanyarem, si podem.

**-Tens molts amics a les regates?**

-Primer vaig conèixer els amics del meu germà, quan se n'anaren vaig continuar fent amics, tots són amics meus.

**-Què penses dels pares que renyen als seus fills quan alguna prova els surt malament?**

-Si mon pare em renyàs per un lloc a la regata, les deixaria. La vela és un esport que fas tu, no els teus pares. I n'hi ha alguns que necessiten que els diguin això i si ho assumissin seria perfecte. De totes formes, encara que sempre em solen anar bé les proves, de vegades som un desastre perquè no estic inspirat, pas de la regata. Per fer un bon paper he d'estar inspirat.

**-Et fan moltes protestes?**

-No massa, em penalitzo jo mateix. Mai no tenc el costum de protestar, amenaço en protestar i això em va fallar al Campionat d'Espanya, perquè som compassiu i bon company.

**Per als no iniciats en les regates, hem de dir que el reglament contempla que un regatista pugui protestar a un altre i en algunes ocasions el comitè de proves considera que hi ha fets provats i desqualifica l'infractor.**

**-Què et sembla prendre part als campionats?**

-M'agrada moltíssim, viatges molt i fas molts amics: hi ha molta competitivitat i m'he d'esforçar molt. Ho trobo emocionant. No m'agrada que hi hagi pocs participants, m'agrada més abans quan érem setanta o vuitanta barques, no com ara que n'hi ha trenta o quaranta.

Es un esport competitiu i les proves fàcils no m'atreuen, sinó que m'estim més una bona lluita, disfrut d'anar en segon lloc per veure si arribaré al primer, i quan ho aconsegueix és massa...! Ara, amb tot això del mundial pens que mai no he sortit d'Espanya i me n'aniré a Amèrica, a l'Argentina; tenia molta il·lusió per sortir i Argentina em sembla fabulós.

**-Ara, ja no et demanarem més coses, conta'ns alguna anècdota...**

-Una vegada navegà-

vem la meva cosina i jo i ... «alerta, Neus, que xocarem!» -No passa res, tranquils...! Neus, Neus!...

Ens vàrem fotre una paparra...! I un altre pic, amb el monitor Juanjo. Jo anava a barlovent de la seva premàtica i en això el vent comença a bufar i quan vaig anar a aferrar-me no vaig trobar les cintes i... a l'aigua! I el monitor... «aquest Optimist va tot sol, on és en Marc?» I jo, que nedava.

**L'historial esportiu de Marc Patiño és extens i només remarcarem les dates més importants:**

**Als deu anys va participar al Campionat d'Espanya. Als onze, un altra vegada on va aconseguir el quart lloc. No va poder optar al Campionat europeu perquè a la Corunya el vent era fort, de força**

**cinc i en lloc de navegar, xolava, perquè no podia governar el vaixell.**

**Als dotze anys, Campionat d'Espanya a la Màniga, campió per equips i tercer individual, la qual cosa li ha valgut per anar al mundial d'Argentina.**

**1990: Primer en el Trofeu Banca Marc, a la regularitat anual. L'any anterior l'havia guanyat el seu germà, Enric.**

**1991: Campió de les Illes Balears.**

**1992: Primer en el «Mamá Optimist».**

**1992: Campió de Mallorca, campió de Balears i primer en el Trofeu Banca March.**

**Aquest és el jove llucmajorer que se n'anirà a les Amèriques. Molts èxits, Març! Que «NIU» sigui el més veloç!**

Paco Covas

**Carreres de cavalls**

El dia de Sant Miquel, com cada any, arribaren les carreres de cavalls a Llucmajor. Gràcies als genets arribats des de molts de punts de Mallorca i al públic fidel a aquest tipus de concentracions, la festa va ser un èxit.

L'espectacle estava garantit gràcies als poderosos cavalls, les flamants camises dels joqueis, la destressa dels entesos i l'entusiasme dels espectadors.

Després de les carreres de trotons, n'hi va haver una de ponis i una galopada molt espectacular amb algú incident sortosament sense conseqüències.

Va ser un horabaixa curtet de tardor amb una posta de sol de setembre i una mica de frescor agraïda després del llarguíssim estiu. La gent va improvisar tauletes i cadires plegadisses i menjàrem cacauets d'en Toni Saliner. La Guàrdia Civil i una gran grúa articulada donaven una important nota de color al conjunt. Les autoritats locals admiraren les curses i lliuraren solemnement els trofeus.

En definitiva, si no hagués estat per la silueta majestuosa i omnipresent del campanar de Llucmajor, ens hauríem sentit a Ascot.

LLENCERIA

Llaços i Botons

MERCERIA

**MODA  
INFANTIL  
I JOVENIL**

C/ Major, 101 - Tel. 12 01 34 (Llucmajor)

SA FILOA

C/ MELIÀ, 3

LLUCMAJOR

## Pes forat des moix



La destrucció de la Natura per guanyar més doblers és un tema controvertit.

La destrucció de la Natura com a objectiu, és de delictes.

## Sopa de lletres

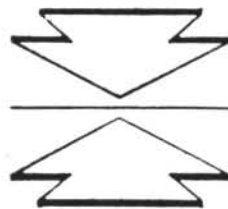
13 noms d'homes

T I L S J B I A N D R E U C V  
 E W L H O O M P H A X E T E I  
 R G U Y A D R I B F E D G H C  
 T A I R N X H D M A T N T B E  
 E V S E Q E F M I Q U E L O N  
 R R Z V Y T I T O M E U E T Ç  
 E M A E H X S M B O H C O G C  
 P Z F T S A O E H V A M I Q A  
 I E O S B F E V E J O G N E Q  
 T A A E C L L O R E N Ç I P F  
 I R S J T I A C B T V A F B A  
 E V R B A H V I N O T N A T G

Carpa, llobarro, morena, orada, nero, bacalla, congre, escòrpora, llista, palata.

Solució del mes passat

**CENTRE RECONeixEMENT  
 MÈDIC - PSICOLÒGIC**  
 Antoni Isern Oliver



**CENTRE OFTÀLMIC**  
 Dra. Cristina Bofill

CERTIFICATS MÈDICS  
 PER AL PERMÍS DE  
 CONDUIR I D'ARMES

OBERT DILLUNS I DIJOUS  
 de 17 a 21 hs.  
 C/ Antoni Garcias 1-A  
 Tel. 66 22 82 (Llucmajor)

CITA PREVIA  
 Tel. 66 22 82  
 Dilluns i Dijous  
 de 17 a 20 hs.

**EN AQUESTES FIRES  
 PLUJA D'AVANTATGES A TOTS  
 ELS MODELS I SÈRIES**

**VISITAU EL NOSTRE ESTAND I VOS SORPRENDREU**  
 Per a més informació Tel. 66 01 46



ILLA MOTORS, S.L.



**Monserrat Ballester, Damià, 27 anys, picapreder. M. 1** Persona simpàtica, afectotímica que no és ni surgent ni desurgent prèmsica, praxèrmica, controlada, amb atribucions internes de les contingències i moderada tensió energètica. **2** Futbolista famós. **3** ZOOL. a. de la família dels dípters. **4** QUIM. Es diu quan un element és de naturalesa noble, volàtil, generosa i amiga.

## VIII

AUTO-ELECTRIC  
**Barceló**



*Guillem Barceló Cardell D.N.I. 41402521Z*  
*Ronda del Ponent, 26 - Tel. 66 01 70 (LLUCMAJOR)*



**Electricitat de l'automòbil. Injecció de benzina. Tacògrafs.  
Aire condicionat. Frens ABS. Eines. Energia Solar**